

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Mesut GÖRÜCÜ

TÜRKİYE’DE KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN ÖNLENMESİNDE YASAL MEVZUAT,
EMNİYET BİRİMLERİNDEKİ UYGULAMA VE ANTALYA ÖRNEĞİ

Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2018

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Mesut GÖRÜCÜ

TÜRKİYE’DE KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN ÖNLENMESİNDE YASAL MEVZUAT,
EMNİYET BİRİMLERİNDEKİ UYGULAMA VE ANTALYA ÖRNEĞİ

Danışman

Doç. Dr. Şerife Gözde YİRMİBEŞOĞLU

Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2018

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Mesut GÖRÜCÜ'nün bu çalışması, jürimiz tarafından Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Emine UÇAR İLBUĞA (İmza)

Üye (Danışmanı) : Doç. Dr. Şerife Gözde YİRMİBEŞOĞLU (İmza)

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Didem ÇABUK (İmza)

Tez Başlığı: Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Yasal Mevzuat, Emniyet Birimlerindeki Uygulama ve Antalya Örneği

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 08/06/2018

Mezuniyet Tarihi : 21/06/2018

(İmza)
Prof. Dr. İhsan BULUT
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Yasal Mevzuat, Emniyet Birimlerindeki Uygulama ve Antalya Örneği” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Mesut GÖRÜCÜ

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
BEYAN BELGESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Mesut GÖRÜCÜ
Öğrenci Numarası	20145246008
Enstitü Ana Bilim Dalı	Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Programın Türü	(X) Tezli Yüksek Lisans () Doktora () Tezsiz Yüksek Lisans
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Doç. Dr. Şerife Gözde YİRMİBEŞOĞLU
Tez Başlığı	Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Yasal Mevzuat, Emniyet Birimlerindeki Uygulama ve Antalya Örneği
Turnitin Ödev Numarası	974773010

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 79 sayfalık kısmına ilişkin olarak 11/06/2018 tarihinde tarafımdan Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları’nda belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve ekte sunulan rapora göre, tezin/dönem projesinin benzerlik oranı;

alıntılar hariç % 21

alıntılar dahil % 28 ‘dir.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

() Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu’nun doğruluğunu onaylarım.

(x) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu’nun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esasları’nda öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe: Tez içerisinde kullanılan atıflarda yasal mevzuat, kanun maddeleri, tüzükler vb. hususlar yer aldığı için bilğim dahilinde oranlar yüksek çıkmıştır. Tarafımca uygundur.

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlerin ışığı altında tarafımca yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

12/06/2018

(imza)

Doç. Dr. Şerife Gözde YİRMİBEŞOĞLU

İÇİNDEKİLER

ŞEKİL LİSTESİ	v
TABLO LİSTESİ.....	vi
KISALTMALAR LİSTESİ	vii
ÖZET	viii
SUMMARY	ix
TEŞEKKÜR.....	x
ÖNSÖZ	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KADINA YÖNELİK ŞİDDET

1.1. Kadına Yönelik Şiddet Kavramı	3
1.2. Kadına Yönelik Şiddet ve Türleri.....	4
1.2.1. Aile İçi Şiddet.....	6
1.2.2. Fiziksel Şiddet	7
1.2.3. Psikolojik Şiddet.....	8
1.2.4. Cinsel Şiddet.....	10
1.2.5. Ekonomik Şiddet	11
1.3. Toplumsal Şiddet.....	13
1.4. Kadına Yönelik Şiddette Erkeğin Rolü	14

İKİNCİ BÖLÜM

KADINA YÖNELİK ŞİDDETİ ÖNLEMeye YÖNELİK ULUSAL VE ULUSLARARASI DÜZENLEMELER

2.1. Ulusal Mevzuat.....	16
2.1.1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası.....	16
2.1.1.1. 2001 Yılı Değişikliği	16
2.1.1.2. 2004 Yılı Değişikliği	17
2.1.1.3. 2010 Yılı Değişiklikleri	17

2.1.2. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu	17
2.1.3. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu	18
2.1.4. 6284 Sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun	21
2.1.4.1. Kanunun Amacı	21
2.1.4.2. Kanunun Uygulanmasında Uyulması Hedeflenen İlkeler	22
2.1.4.3. Yasa İle Getirilen Koruyucu Ve Önleyici Tedbirler Ve Yetkililer	22
2.1.4.4. Şiddetin Önlenmesi Ve İzlenmesi Merkezleri (Şönim).....	25
2.1.5. 4787 Sayılı Aile Mahkemeleri Kanunu	25
2.1.5.1. Kanun Kapsamı	25
2.1.5.2. Mahkemelerin Kuruluşu	26
2.1.5.3. Aile Mahkemelerinin Görevleri.....	26
2.1.5.4. Aile Mahkemelerinin Koruyucu, Eğitici Ve Sosyal Önlemleri.....	27
2.1.6. Diğer Yasal Düzenlemeler	28
2.1.7. Politika Belgeleri	29
2.2. Uluslararası Mevzuat.....	31
2.2.1. Kadına Yönelik Şiddet Ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)	32
2.2.1.1. Sözleşmenin Amacı (Md.1).....	32
2.2.1.2. Sözleşmenin Temel İlkeleri	33
2.2.1.3. İstanbul Sözleşmesinin Tarafı Olan Ülkelerin Yükümlülükleri	33
2.2.2. Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (Cedaw)	34
2.2.2.1. Sözleşmenin Önemi	34
2.2.2.2. Sözleşmeye Taraf Ülkelerin Yükümlülükleri.....	34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KADINA YÖNELİK ŞİDDET ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

3.1. Kadına Yönelik Şiddet Üzerine Bir Araştırma.....	35
3.1.1. Problem.....	35
3.1.2. Araştırmanın Amacı	36
3.1.3. Araştırmanın Önemi	36
3.1.4. Sayıtlılar	36
3.1.5. Sınırlılıklar.....	37

3.1.6. Yöntem	37
3.1.7. Araştırma Modeli.....	38
3.1.8. Evren Ve Örneklem	38
3.1.9. Verilerin Toplanması.....	38
3.1.10. Verilerin Analizi	39
3.2. Kadına Yönelik Şiddetin İncelenmesi, Antalya Örnek Olayı.....	39
3.2.1. Aile İçi Şiddet.....	39
3.2.2. Fiziksel Şiddet	40
3.2.3. Psikolojik Şiddet.....	46
3.2.4. Cinsel Şiddet.....	48
3.2.5. Ekonomik Şiddet	49
3.3. Kadına Yönelik Şiddette Emniyet Müdürlüğü'ndeki Uygulamalar	51
3.3.1. Şiddet Mağdurlarının Şikâyet Yolları	51
3.3.1.1. Doğrudan Müracaat	52
3.3.1.2. Telefon İle İhbar	52
3.3.1.3. Üçüncü Şahıslar Tarafından Yapılan İhbar Ve Müracaat	53
3.3.1.4. Sağlık Kuruluşları Tarafından Yapılan İhbar / Bildirim	53
3.3.1.5. Farklı Kurum / Kuruluşlar Tarafından Yapılan İhbar / Bildirim.....	53
3.3.2. Şikâyet Sonrası Emniyet Müdürlüğünce Suçun Soruşturulması, Polis Merkezi Amirlikleri	54

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE ÖNERİLER

4.1. Bulgular	64
4.1.1. Şiddet Mağdurlarıyla Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular	64
4.1.1.1. Kadına Yönelik Şiddet Kaynağı Olarak Aile İçi Şiddet.....	64
4.1.1.2. Kadına Yönelik Şiddet Kaynağı Olarak Fiziki Şiddet.....	64
4.1.1.3. Kadına Yönelik Şiddet Kaynağı Olarak Psikolojik Şiddet.....	65
4.1.1.4. Kadına Yönelik Şiddet Kaynağı Olarak Cinsel Şiddet.....	65
4.1.1.5. Kadına Yönelik Şiddet Kaynağı Olarak Ekonomik Şiddet	65
4.1.2. Emniyet Birimlerindeki Uygulamalarda Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bulgular....	66
4.1.2.1. Yasal Düzenlemelere İlişkin Bulgular.....	66

4.1.2.2. Kurumsal Yapıya İlişkin Bulgular.....	66
4.1.2.3. Personel Yapısına İlişkin Bulgular	67
4.2. Öneriler.....	68
4.2.1. Mağdurların Şiddete Karşı Davranışlarına İlişkin Öneriler	68
4.2.2. Emniyet Birimlerine Yönelik Öneriler	69
SONUÇ	71
KAYNAKÇA.....	72
EK 1- AİKKŞOKF Formu.....	79
EK 2- Risk Analiz Formu	80
ÖZGEÇMİŞ	81

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 3.1 Kadına Yönelik Şiddette Tedbir Kararı	61
---	----

TABLO LİSTESİ

Tablo 2.1 Aile Mahkemelerine Gelen ve Çözümlenen Dava Sayıları (2005-2015)	26
--	----

KISALTMALAR LİSTESİ

AİKKŞOKF	: Aile İçi Şiddet Ve Kadına Karşı Şiddet Olayları Kayıt Formu
ASPİM	: Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü
CEDAW	: Birleşmiş Milletler Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi
GREVIO	: Kadına Yönelik ve Aile İçi Şiddete Karşı Mücadelede Uzmanlar Grubu
İŞ-KUR	: Türkiye İş Kurumu
KAMER	: Kamer Vakfı
KEFEK:	Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu
KGF	: Kredi Garanti Fonu
KSGM	: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
ŞÖNİM	: Şiddetin Önlenmesi ve İzlenmesi Merkezleri
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TESEV	: Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TZOB	: Türkiye Ziraat Odaları Birliği
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü

ÖZET

Kadına yönelik şiddet, geçmişten günümüze tüm dünya da olduğu gibi ülkemiz özelinde de çözülmesi gereken en önemli sorunlardan biridir. Bu sorunun çözümüne yönelik gerek ulusal gerekse uluslararası arenada yeni düzenlemeler yapılmasına, akademik çevrelerce sorunun tespiti ve çözümüne yönelik toplum dinamiklerini harekete geçirmek adına birçok alanda çalışma yürütülmesine rağmen, kadına yönelik şiddet halen toplumsal bir sorun olarak güncelliğini korumaktadır. Yapılan yasal düzenlemeler ile şiddet gören ya da şiddet tehdidi altında bulunan kadınlara yönelik birçok alanda olumlu gelişmeler yaşandığı görülmektedir. Ancak ataerkil anlayış ve toplumsal baskından kaynaklı sorunlar, şikâyet mekanizmasının işlemede ve dolayısıyla bu sorunun çözümünde olumsuzluklar yaşanmasına neden olmaktadır.

Şiddet mağduru kadınlara yönelik emniyet birimlerindeki uygulamaları açıklayan bu çalışmada, şiddete maruz kalmış (8) kadın ile nitel görüşme yapılmış ve bu görüşmeler ile kadınların şiddet algıları, şiddet karşısındaki tutum ve davranışları, şiddet mağduru kadınlara yönelik yapılan yasal düzenlemeler açıklanmaya çalışılmış ve görüşme yapılan kadınlardan elde edilen bulgular akademik literatür çerçevesinde yorumlanmıştır.

Yapılan görüşmeler sonucu toplumun her statüsünden, bölgesinden ve eğitim seviyesinden kadının halen şiddete maruz kalabildiği görülebilmektedir. Şiddet gören kadınların büyük bir kısmının evliliğinin devamını sağlamak, toplumda dışlanmamak ve çocuklarından ayrılmamak için şiddete sessiz kalmayı tercih ettikleri söylenebilir. Toplumsal bir sorun olan şiddetin sadece şiddet mağduru kadınlara yönelik yasal düzenlemelerle çözülemeyeceği, şiddet uygulayan erkeklerinde bu çözümün bir parçası olması gerektiği ve kadının hayatının her evresinde ekonomik bağımsızlığa sahip olmasının önemli olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Kadın, Şikâyet, Kanun, Uygulama.

SUMMARY

LEGAL REGULATIONS FOR PREVENTION OF VIOLENCE AGAINST WOMEN IN TURKEY TO APPLICATION EXAMPLE OF CITY POLICE AND ANTALYA

Violence to women has been one of the most important problems to be solved specially in our country as in all over the world so far. Although regulations have been put in to action to solve this problem both in national and international area and many studies and activities to determine and solve the problem to activate the dynamics of the societies in academic area, violence to women is still of an important social problem. Thanks to legal regulations, many positive developments towards women who are violated do run under the threat of violence have been seen and experienced. However problems based on patriarchal thoughts and social pressure cause problems in the solution and in the process of complaint mechanisms.

In this study to analyze the applications towards women violated in police head quarters qualitative interviews were done to eight women suffered from violence and via this interviews women's perceptions on violence, the attitudes and behaviors against violence and legal regulations for preventing violence to women and findings gathered from women suffered violence were commented in the framework of academic literature.

As a result of the interviews women from all status of the society, region and education level are still subject to violence. Most of the women suffered from violence prefer to keep their silence to violence in order to sustain the marriages, not to be excluded from the society, and not to be kept away from their children. It can be concluded that violence which is a social problem cannot be solved only by legal regulations put in to action towards only women suffered from violence, the men who violate to women should also be a part of the solution and women should have their own economic dependency in all areas of their lives.

Keywords: Violence, Women, Legal Regulations, Application

TEŞEKKÜR

Kadına yönelik şiddet, yasal mevzuat ve emniyet birimlerindeki uygulama konularını açıklamaya çalıştığım bu çalışmada;

Başta öneri, bilgi ve deneyimleriyle bana yol gösteren değerli tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Şerife Gözde YİRMİBEŞOĞLU'na, akademik dünyaya beni yönlendiren ve bugünlere gelebilmemde hiçbir desteğini esirgemeyen canım abim Dr. Öğr. Üyesi İbrahim GÖRÜCÜ'ye, tez yazım aşamasında gece ve gündüz demeksizin her daim yanımda olan Koordinasyon Şube Müdürü Uğur GÜLCÜ'ye, yapmış olduğum görüşmeler konusunda yardımlarını esirgemeyen Fatih Polis Merkezi Amirliğinde görevli Kevser AKÇA'ya ve isimlerini burada yazamadığım tüm mesai arkadaşlarıma,

Ve kendilerine ayıracağım vaktinden aldığım, sabırla benim çalışmama destek veren ve beni her konuda destekleyen eşim Suna GÖRÜCÜ, biricik oğlum Gökberk ve kızım Gökçe'ye sonsuz şükran ve teşekkürlerimi sunarım

Mesut GÖRÜCÜ

Antalya, 2018

ÖNSÖZ

Şiddet günümüzde gelişmiş veya gelişmemiş tüm toplumlar için daha doğrusu insanlık için en önemli sorundur. Şiddet olgusu insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. Kutsal kitaplarda ilk şiddeti Kabil'in Habil'i öldürmesinde görmekteyiz. Tüm kutsal kitaplar ve dinler şiddeti reddetmekte yasaklamaktadır. Fakat şiddet unsuru geçmişte olduğu gibi günümüzde de insanlığın ortak sorunudur. Bu sorun insan denen varlığın cinsiyet farklılığından, aileye, toplumlardan ülkeler arasında sürekli var olagelmıştır ve önlenmesi için yasal düzenlemeler, çalışmalar dün olduğu gibi günümüzde de devam etmektedir. Tüm insanlığın ortak dileği olan barış ve huzur maalesef bir türlü gerçekleştirilememiş her aşamada ütopya olmaya devam etmektedir.

Bu çalışmada tüm dünya da olduğu gibi ülkemizde de önemli bir sorun olan cinsiyet temelli şiddet kavramı Antalya örneğinde ele alınmıştır. Antalya örneğinde şiddet mağdurlarının her ne şekilde olursa olsun uğradıkları şiddetin önlenmesi konusunda ilk müracaat yeri olan Emniyet birimlerindeki uygulama ele alınmıştır. Emniyet birimlerinin temel görevi suçun ortaya çıkmasını önlemedir. Fakat suç işlendikten sonra mağdurun korunması ve suçlunun yakalanarak adalete teslim edilmesine kadar geçen aşamada bu birimlere çok büyük görevler düşmektedir.

Çalışmada Emniyet birimlerine yansıyan şiddet şikâyetinin ele alınışı, yapılan işlemler ve eksiklikler mağdurların görüşleri doğrultusunda ele alınmış ve uygulanabilir öneriler getirilmeye çalışılmıştır.

Mesut GÖRÜCÜ
Antalya, 2018

GİRİŞ

Geçmişten günümüze kadınlar erkeklere nazaran daha narin, zayıf veya daha hassas olmalarından dolayı hemen hemen tüm toplumlarda kadınlara yönelik şiddet halen çözüm bekleyen toplumsal bir sorundur. İş ve sosyal hayatın yanı sıra özellikle de toplumun temeli olan evlilik birliği içinde yaşanan şiddet, aile yaşantısına ağır zararlar vermektedir.

Tüm medeni toplumlarda olduğu gibi ülkemizde de çeşitli kanunlara göre ailenin ve aile birliğinin korunmasına yönelik kanunlar mevcuttur. Ülkemizde bu konular “Türk Medeni Kanunu” ile düzenlenir, koruma altına alınır. Ancak kanunda kadına yönelik şiddete has özel hükümler yer almamakta, şiddetin bir an evvel son bulması da mümkün olmadığından sorunu çözebilmek amacıyla 1998 yılında 4320 sayılı “Ailenin Korunmasına Dair Kanun”¹ kabul edilmiş fakat kadına şiddet sona ermemiş, kadınların şiddete maruz kalmalarını engelleyecek daha kapsamlı bir kanunun gerekliliğine işaret etmiştir.

Avrupa Birliği, kadına karşı şiddetin ve aile içi şiddetin her türünü kınayarak, kadına karşı şiddetin önlenmesinde temel bir unsur olduğunun bilincinde, kadına karşı şiddet ve aile içi şiddetten arınmış bir Avrupa yaratmayı hedef edinerek ve “kadınlara karşı toplumsal cinsiyete dayalı şiddet”, bir kadına karşı, kadın olduğu için yöneltilen veya kadınları orantısız bir biçimde etkileyen şiddet olarak anlaşılabilecek şekilde 11.05.2011 tarihinde İstanbul’da “Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi”ni² kabul etmiş ve taraf ülkelere bu sorunun çözümünü sağlamaları için gerekli tedbirleri almalarını istemiştir.

Bu sözleşme üzerine, kadınların şiddetten zarar görmelerini engelleyebilmek amacıyla 2012 yılında 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun³ kabul edilmiştir. Daha önce kabul edilen Türk Medeni Kanun’u hükümlerinin eksik kalan noktalarında adeta tamamlayıcı bir kanun olarak kabul edilen yasa ile kadınların ve diğer şiddet mağdurlarının korunması amaçlanmıştır. Ancak Kanunun kabulünün altı yıl geçmesine rağmen, her gün medyada yeni bir kadına yönelik şiddet olayına veya koruma talebi istese ya da koruma kararı olsa da yeni bir kadın cinayetine rastlamamız kanunun uygulamasında bazı eksikliklerin veya sorunların olduğunu göstermektedir. Kanun tüm ihtiyaçlara cevap verse dahi uygulamada paydaş diğer kurumların veya ihtiyaç duyulan yeni

¹Resmi Gazete, 17.01.1998, S.23233.

² Avrupa Konseyi Sözleşmeler Dizisi-No. 210, <https://rm.coe.int/1680462545> (erişim tarihi: 22.01.2018)

³ Resmi Gazete, 20.03.2012, S.28239

tedbirler için yetersiz kalması kadına yönelik şiddet veya cinayetleri engellemeye yetersiz kalmaktadır.

Kadına yönelik şiddet, bir insan hakları ihlalidir ve kadınlara karşı bir ayrımcılık şeklindedir. Fiziksel şiddet, cinsel istismar, kadın sünneti veya zorla evlilik gibi birçok biçimi olabilir. Kanunda, politikalarda ve uygulamalarda bazı olumlu gelişmelere rağmen, her yerde aile içi şiddet de dahil olmak üzere kadına yönelik şiddet meydana gelmektedir⁴. Şiddet olgusu bireylerin ve toplumların yaşam kalitelerini, toplumsal huzuru, başarıyı ve aile birlikteliğini zedeleyen, zarar veren ve hatta bozan, her alanda olumsuz etkiler yaratan ve geçmişten günümüze bütün toplumlarda bir sorun olarak görülüp mücadele edilen en büyük sorun olarak görülmektedir. Şiddet eylemine ayrıntılı bakıldığında ise kendini savunma açısından zayıf görülen bireylerin, kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engelli bireylerin şiddete maruz kaldığı görülmektedir.

Ülkemizde kadına yönelik şiddet konusunda 10. Kalkınma Planı içerisinde kadın haklarına da yer verilmiş olup: Planın ilgili kısımlarında “kadın erkek fırsat eşitliği konusunda, başta istihdam ve karar alma mekanizmalarına daha aktif katılım olmak üzere şiddetin önlenmesi, eğitim ve sağlık konularında yapılan iyileştirmelerin sürdürülmesi ve uygulamada etkinliğin artırılması ihtiyacı devam etmektedir” tespitine yer verilmiştir. Plan’ın Politikalar kısmında ise “Kadınların karar alma mekanizmalarında daha fazla yer almaları, istihdamının artırılması, eğitim ve beceri düzeylerinin yükseltilmesi sağlanacaktır. Kadına yönelik şiddetin ve ayrımcılığın ortadan kaldırılabilmesi amacıyla özellikle erken çocukluktan başlayarak örgün ve yaygın eğitim yoluyla toplumsal bilinç düzeyi yükseltilecektir”⁵ diyerek kadına yönelik şiddetin ülkemizde engellenmesine yönelik tedbir alınacağı belirtilmiştir.

⁴Concil of Europe, Online Course on Violence Against Women, <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/help-online-course>. (erişim tarihi: 22.01.2018)

⁵ www.kalkinma.gov.tr (erişim tarihi: 02.03.2018)

BİRİNCİ BÖLÜM

KADINA YÖNELİK ŞİDDET

Kadına yönelik şiddetle mücadele, kadınların dâhil olduğu şiddet olaylarından zarar görmelerinin daha sık yaşanması üzerine, şiddete yönelik yapılan eylemler ve 1987 yılında “Dayağa Karşı Kadın Yürüyüşü” ile başlayan kadın hareketinin⁶sonucunda seslerini duyurabilmişlerdir. 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve uygulamada yaşanan sorunlar, eksiklikler ve ihtiyaçlar doğrultusunda 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine dair kanun genişletilmiştir. Her ne kadar kanunlar revize edilmiş olsa da kadına yönelik şiddet olayları her geçen gün sıklığını artırmakta, sonuçları daha karmaşık ve ağır olmaktadır.

1.1. Kadına Yönelik Şiddet Kavramı

Şiddetin tanımını yapmak güç ve karmaşıktır, zira farklı disiplinlerde farklı şekillerde yorumlanmaktadır. Şiddete ilişkin farklı disiplinlerin yaptığı çözümlemeler, şiddetin çok boyutlu ve karmaşık bir niteliğe sahip olduğunu göstermektedir⁷. Şiddet hem toplumsal hem de özel yaşamda sık sık karşılaşılan bir durum haline gelmiştir. Türk Dil Kurumu’nda şiddet: “Bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğlilik, sertlik. Karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma. Kaba güç. Duygu veya davranışta aşırılık”⁸olarak tanımlanmıştır. Tanımdan da anlaşılacağı üzere şiddet; sert, kaba ve karşı tarafça istenmeyen bir durumdur.

Kelimenin köklerine bakıldığında; şiddet sözcüğü dilimize Arapçadan giren bir sözcüktür. “Katılık”, “sertlik”, “aşırılık”, “sıkılık” anlamları vardır⁹. Yunan-Latin-İngiliz dillerinde incelediğimizde kelimenin “kuvvet” ve “güç” anlamının yanı sıra “çiğneme, ihlal etme, bozma” anlamlarının da bulunduğunu görmekteyiz¹⁰. Kadın yönelik şiddet “belki de en utanç verici ve en yaygın insan hakları ihlali” olarak tanımlanmaktadır¹¹.

Geçmişten günümüze şiddet; huzursuzluk, tedirginlik ve bazen sonucu ölümlere sebebiyet veren tehlikeli bir davranıştır¹².Uygulanan şiddette amaç bedensel veya ruhsal alanda bir hegemonya kurulması veya mevcut hegemonyanın sürekliliğinin sağlanmasıdır. Kurulan bu hegemonya, kadına yönelik fiziksel veya psikolojik şiddet ile kendisini

⁶ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2015: 34.

⁷ Aktürk ve Doğan, 2013: 90.

⁸ <http://www.tdk.gov.tr/> (erişim tarihi: 18.12.2017)

⁹ bk. Osmanlıca Türkçe Sözlük, “şiddet” maddesi.

¹⁰ Dursun, 2011: 4.

¹¹ WHO, 2011: 1.

¹² Zara ve İnci, 2008: 84-87.

göstermekte ve süreklileştirmektedir. Erkeğin kadın üzerinde sağlamaya çalıştığı hakimiyeti elde edebilmek amacıyla kullandığı şiddet, otoriteyi kurma, kanıtlama ve egemenliğini sürdürme aracı olarak kullanılmaktadır¹³.

Dünya Sağlık Örgütünün 2002 yılında yayınlamış olduğu “Şiddet ve Sağlık Konusunda Dünya Raporu”nda şiddetin tanımını; “Kendisine, başka bir kişiye ya da bir gruba ya da topluluğa karşı, fiili olarak yaralanmaya, ölüme, psikolojik zarara, kötü gelişmeye ya da yoksunluğa neden olma ihtimali yüksek olan ya da buna sahip olma ihtimaline sahip olan kasıtlı fiziksel güç veya zorlama kullanımı”¹⁴ olarak belirtmiştir.

Kadına yönelik şiddet kavramları içinde geçerliliği en çok kabul görmüş tanım, 2011 yılında Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi’nde imzalanmış olan İstanbul Sözleşmesi’nce yapılmıştır. İmzalanan bu sözleşmenin 3/a maddesine göre kadına yönelik şiddet: “kadınlara karşı bir insan hakları ihlali ve ayrımcılık anlaşılabacak ve bu terim ister kamu ister özel yaşamda meydana gelsinler, söz konusu eylemlerde bulunma tehdidi, zorlama veya özgürlüğün rastgele bir biçimde kısıtlanması da dahil olmak üzere, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar ve acı verilmesi sonucunu doğuracak toplumsal cinsiyete dayalı tüm şiddet eylemleri”¹⁵ olarak tanımlanmıştır. Sözleşmedeki “kadınlar” sözcüğü, 18 yaşın altındaki çocukları da kapsamaktadır.

Kadınların ve genç kızların, aile içi şiddet, cinsel taciz, ırza geçme, zorla evlendirme, sözde “namus” adına işlenen suçlara ve kadınların ve genç kızların insan haklarının ciddi bir biçimde ihlalini oluşturan ve kadınlarla erkekler arasında eşitliğin sağlanmasının önünde büyük bir engel olan kadın sünneti gibi ciddi şiddet türlerine sıklıkla maruz kaldığı, İstanbul sözleşmesinde de yer almakla birlikte kadınların ve genç kızların erkeklerden daha fazla oranda toplumsal cinsiyete dayalı şiddet riskine maruz kaldıkları belirtilmektedir¹⁶.

1.2. Kadına Yönelik Şiddet ve Türleri

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine bağlı olarak yaşanan, insan hakları ihlali ve kadınlara yönelik ayrımcılık biçimlerinden biri olan kadına yönelik şiddet, kadınlara kadın olmalarından dolayı uygulanmaktadır. Kadınlara yönelik şiddet, kadınlara yakın çevrelerindeki erkekler başta olmak üzere, tanıdıkları ve tanımadıkları erkeklerden yönelmektedir¹⁷.

Dünya üzerinde tüm kadınlar ülke, etnik köken, sınıf, din, ekonomik ve/veya sosyal statü gözetmeksizin, toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kalma riski ile karşı

¹³ Aktürk ve Doğan, 2013: 90.

¹⁴ WHO, 2002: 5.

¹⁵ Avrupa Konseyi Sözleşmeler Dizisi-No. 210, md. 3/a.

¹⁶ Avrupa Konseyi Sözleşmeler Dizisi-No. 210.

¹⁷ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2015: 81.

karşıyadır¹⁸. Kadına yönelik uygulanan şiddetin ortaya çıkışı genelde aile yaşantısının başında gerçekleşmektedir¹⁹. Erkeklerin egemen olduğu ataeril toplumlarda kadına kapasitesinin üzerinde sorumluluklar verilmekte, verilen sorumlulukları yerine getiremediğinde ise kadın şiddet ile karşılaşmaktadır²⁰. Şiddet sadece sokakta veya iş yaşantısında değil, aile içinde ya da aile dışında da yer almaktadır. Ayrıca kadına yönelik şiddette şiddet uygulayan her zaman sadece eş olmayıp, aynı evi paylaşan akrabalar arasında gerçekleşebilmektedir²¹.

Ülkemizde kadınların büyük bir kısmı şiddete maruz kaldıklarını beyan etmektedirler. KAMER'in 2015 yılında yapmış olduğu hane ziyaretleri projesi kapsamında 22 ilde 22.684 kadınla kendi hanesinde görüşülmüş ve mülakatlar yapılmıştır. Görüşülen kadınların %75'i evli, %25'i bekârdır. Kadınların %26'sı okuryazar değil, %10'u okuryazar, %29'u ilkokul,%13'ü ortaokul,%16'sı lise,%6'sı yüksekokul/ üniversite mezunudur.

Görüşmeye katılan kadınların %91'i kadınların şiddet yaşadığına inanmaktadır. Genel olarak cinsel şiddet daha az olmak üzere kadınların tüm şiddet türlerini yaşadığı düşünülmektedir. Kadınlara hangi şiddet türlerinin yaşandığı sorulduğunda;%16'sı fiziksel,%16'sı ekonomik,%16'sı sözel,%16'sı psikolojik,%11'i cinsel,%22'si ise hepsini yaşadıklarını iddia etmişlerdir. Kadınların %70'inin şiddetten kurtulmak için çaba harcamadığı, %30'unun ise şiddetten kurtulmak için öncelikle aileye başvurdukları, bundan sonrasında ise karakol, savcılık veya arkadaşlarına başvurduklarını belirtmişlerdir. Şiddetten kurtulmak için çaba gösteremeyen kadınların büyük bir çoğunluğunun en önemli gerekçesi şiddet uygulayana karşı duyduğu korkudur. Bunu şiddete razı olma ve bazı illerde dil veya nereye başvuracağını bilmemek takip etmektedir²².

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın 2015 yılı araştırmaları da bir kısım farklılıklar olmasına karşın benzer sonuçlar sergilemektedir. Hacettepe Üniversitesi ile birlikte yapılan araştırmada; yaşamının herhangi bir döneminde kadınların %36'sı fiziksel şiddete, %12'si cinsel şiddete maruz kaldığını belirtirken, kadınların %38'inin iki şiddet biçiminden en az birine maruz kalması, çoğunlukla cinsel şiddetin fiziksel şiddet ile bir arada olduğunu göstermektedir. Eğitim düzeyinin artması fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalma yüzdelerini azaltmaktadır²³.

Kadına yönelik şiddeti sadece bir basit suç olarak ele almak yerine kamu kaynaklarına olan etkisiyle de değerlendirmek gerekir. Araştırmalar insan kaynaklarının yanı sıra şiddetin

¹⁸ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2015: 31.

¹⁹ Hatunoğlu ve Avcı, 2014: 444.

²⁰ Şenol ve Yıldız, 2013: 6.

²¹ Ünlü, 2013: 44.

²² www.kamer.org/ (erişim tarihi: 18.12.2017).

²³ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2015: 50-62.

sağlık, yasal, polis ve diğer hizmetleri doğrudan masraflar da dâhil olmak üzere büyük ekonomik maliyetleri olduğunu, kızlara okula kayıt oranının düşürülmesine ve kadının eğitime erişimini geliştirme çabalarını da zayıflattığını göstermektedir²⁴. Dünya Sağlık Örgütü 69. Dünya sağlık kurulu toplantısında kadına yönelik şiddeti detaylarıyla ele almış ve kadınların yaşamlarının farklı evrelerinde cinsiyete dayalı şiddetin farklı biçimlerinden etkilendiğini, aile içi şiddet, seksüel şiddet, insan ticareti, kadın cinayeti ve cinsel taciz olaylarıyla kadınların şiddete uğradıklarını belirtmiştir²⁵.

Kadına yönelik uygulanan şiddet bakıldığında çeşitli türlere ayrıldığını görmekteyiz. Yapılan birçok araştırma ve yayınlanan raporlarda uygulanan şiddetin ayrıma tabi tutulduğu görülmektedir. Şiddet tüm dünyada ilk olarak karşı tarafa yoğun fiziki darbe, baskı olarak ele alınmaktadır. Uygulanan şiddetin çeşitli türleri bilinse dahi günlük hayatta genelde fiziki şiddet olarak gündeme gelir. Ülkemizde ve dünyada uygulanan şiddetin birçok nedeni vardır. Ekonomik sıkıntılar, psikolojik nedenler, kültürel roller, sosyal ilişkiler, üstünlük kurma amacı vb. sayılabilir.

1.2.1. Aile İçi Şiddet

Avrupa Konseyi aile içi şiddeti: “aile içi şiddet, eylemi gerçekleştiren, mağdurla aynı ikametgahı paylaşmakta olsun veya olmasın veya daha önce paylaşmış olsun veya olmasın, aile içinde veya aile biriminde veya mevcut veya daha önceki eşler veya birlikte yaşayan bireyler arasında meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemleri”²⁶ olarak tanımlamıştır. Tanımdan da anlaşılacağı üzere bir şiddetin aile içi şiddet olarak görülebilmesi için şiddet uygulayan ve şiddete maruz kalanın aynı ikameti paylaşması şartı yoktur, aralarında devam etmese dahi mevcut veya önceki aile bağı olması (boşanmış eşler) veya resmi birliktelik (evlilik) olmasa dahi birlikte yaşıyor olan çiftler arasında meydana gelen şiddet kastedilmektedir.

Kişinin eşine, çocuklarına, akrabalarına saldırgan davranışlarda bulunması, onları tehdit etmesi, aile içi şiddet olarak tanımlanmaktadır²⁷. Kadınlara karşı uygulanan aile içi şiddet, genelde kadının erkeğe ekonomik ve kültürel olarak bağımlı olarak yaşamasından ve toplumsal ayrımcılığa uğramasından kaynaklandığı görülmektedir. Araştırmalar kadına yönelik aile içi şiddetin, en sık kadınların eşleri veya birlikte oldukları erkeklerden kadınlara yöneldiğini göstermektedir²⁸.

²⁴ WHO, 2011: 2.

²⁵ WHO, 2016: 113.

²⁶ Avrupa Konseyi Sözleşmeler Dizisi-No. 210, md. 3/a.

²⁷ Öztürk, 2014: 46.

²⁸ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2015: 82.

Her ne kadar erkeklerin de şiddete maruz kaldığı zamanlar olsa da şiddette başrolde bulunan kadının maruz kaldığı aile içi şiddet olaylarının çoğunda çocuklar da şiddet görmekte fakat erkek veya kadının şiddetle başa çıkma yolları farklılık göstermektedir²⁹. Türk toplumu tarafından kadına önceden verilmiş olan roller dışında, kadının toplum içinde yer değişikliği isteği veya yeni roller edinmesi özgüvenin oluşmasında ve gelişmesinde etkili olmakta ve ataerkil toplumun benimseyemeyeceği davranışların engellenme çalışmaları da maalesef yine şiddetle son bulmaktadır³⁰. Şiddete uğrayan kadınların benliklerinde birtakım problemler oluşmakta, kadınları ruhsal ve fiziksel olarak derinden etkilemektedir. Kadınların şiddete uğraması, kendilerine olan güvenlerini yok etmekte, hayatlarının her anında tekrar şiddetle karşılaşabileceği korkusuna yol açmaktadır.

Çoğu toplumlarda benzer olarak erkeğin eşi üzerinde üstünlük kurmaya yönelik şiddet içerikli davranışları aile içerisinde hâkim otorite kurma isteğiyle açıklanabilir. Ülkemiz gibi ataerkil toplumlarda erkeğin toplumsal olarak desteklendiği de göz önünde tutulursa, otoriteyi ele geçirme ve devamını sağlama yönünde yapılan şiddet içerikli davranışlara oldukça yaygın şekilde rastlamak mümkündür. Kadınlara yönelik uygulanan aile içi şiddetin en acı gerçeği ise bu durumun defalarca tekrarlanması, şiddetin bir yabancından değil, bilakis eşi, akrabası veya birlikte yaşadığı arkadaşından olmasıdır. Çoğu zaman kadın severek veya güvenerek evlendiği, ondan çocuk sahibi olduğu eşinden veya birlikte olduğu arkadaşından şiddet görmektedir³¹.

Yaygın bir sorun olan kadına yönelik aile içinde uygulanan şiddet, bireysel ve toplumsal yönden de ilişkilidir. Sebebi ne olursa olsun, aile içinde yaşanan şiddetten birçok kişi etkilenmektedir. Hem şiddeti uygulayan hem maruz kalan hem de bu şiddetin tanıkları ayrı ayrı olumsuz etkilenmektedir³². Kadında özgüven yetersizliği, ekonomik özgürlükten mahrumiyet ve geleneksel bakış açısına sahip olması, aile içinde şiddete uğrayan kadınların genel özellikleri içinde değerlendirilebilir. Fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik olarak maruz kalınan şiddet, coğrafi veya mekânsal yerleşim yerine göre farklılık gösterebileceği gibi şiddet, kişilerin yaşı, eğitimi, çalışma durumu, medeni durum ve ekonomik düzeyi gibi kriterlere bağlı olarak da farklılık göstermektedir.

1.2.2. Fiziksel Şiddet

Fiziksel güç kullanımına dayanan ve canlıya fiziksel olarak zarar vermeye yönelik uygulanan saldırgan davranışların tamamı fiziksel şiddet olarak

²⁹ Kuzu, 2013: 22.

³⁰ Gülpınar ve Kandemirci, 2013: 31.

³¹ Kandemirci ve Kağnıcı, 2014: 3.

³² Kandemirci ve Kağnıcı, 2014: 3-4.

değerlendirilmektedir³³. Kadınlara yönelik şiddette en yaygın karşılaşılan³⁴ ve kadınların en fazla maruz kaldığı hafif yaralanmalardan başlayıp sonu cinayete kadar artarak devam eden eylemlerden oluşan şiddet türü olarak tanımlanmaktadır³⁵. Erkeğin kadınlara göre fiziksel olarak daha fazla güçlü ve dayanıklı olması, anlaşmazlıkların çözümünde şiddetin ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir³⁶. Fiziksel kas gücünün kullanılmaya başlanmasıyla uygulanan güç ve fiziksel eylemler kişinin fiziksel saldırıya uğraması hali olarak nitelendirilebilir.

Bunları derecelendirecek olursak³⁷:

- Orta derecede fiziksel şiddet:

- ☐ Tokat atma ya da bir şey fırlatma
- ☐ İtme, tartaklama ya da saç çekme

- Ağır derecede fiziksel şiddet:

- ☐ Yumrukla ya da bir cisimle vurma
- ☐ Tekmeleme, sürüklenme ya da dövme
- ☐ Boğazını sıkma ya da bir yerini yakma
- ☐ Bıçak, silah gibi aletlerle tehdit etme ya da bunları kullanma

Ülke genelinde evlenmiş kadınların %19'unun yaşamının herhangi bir döneminde orta derecede fiziksel şiddete, %16'sının ise ağır derecede fiziksel şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Şiddet davranışının verdiği zarar düzeyi arttıkça yaygınlığı ise azalmaktadır³⁸.

Vücut kas yapısı itibarıyla kadınlara oranla daha güçlü bir yapıya sahip erkek, kadını isteklerini kabul ettirmeye, istemediği davranışları engellemeye, kadını yıpratmaya yönelik sergilediği ve kadının vücuduna zarar verme maksadıyla yapılmış hareketler, davranışlardır. Bu tür davranışlar bazen kadının kendi ailesince bile kocasının yapabileceği davranışlar olarak görülebilmektedir.

1.2.3. Psikolojik Şiddet

Uygulanan bu şiddet türü fiziksel olarak kadına zarar vermese de ruhsal olarak büyük zararlar vermektedir. Kadınların toplum içinde kendilerini gerçekleştirmesinde ve

³³ Atman, 2003: 333.

³⁴ Yetim ve Şahin, 2008: 50.

³⁵ Şener, 2011: 12.

³⁶ Şenol ve Yıldız, 2013: 9.

³⁷ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2015: 50.

³⁸ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2015: 86.

geliştirmesinde kadına en çok zarar veren şiddet türüdür³⁹.Eş(ler) veya birlikte olduğu erkek(ler) tarafından kadına yönelik duygusal şiddet/istismar⁴⁰:

- ☐ Hakaret ya da küfür
- ☐ Başkalarının yanında aşağılama ya da küçük düşürme
- ☐ Korkutma ya da tehdit etme
- ☐ Kadına ya da çevresindekilere zarar vermekle tehdit etme

Kadını toplum içinde küçük düşürerek, iş yaşantısından uzak tutmak, saygınlığını azaltmak, küçümseyerek kişiliğine zarar vermek üzere onun bir işi yapamayacağını, başaramayacağına yönelik ithamlarda bulunma, kişiliğini ve fikirlerini önemsememe, hakaret etme, bağırma, umursamama, hoş olmayan lakaplar takma, yaptıklarını ve düşüncelerini sürekli eleştirme, kendi isteklerinin yapılmasına yönelik emir niteliğinde isteklerde bulunma, davranışlarını ve yaptıklarını bir işveren ya da sahip gibi sürekli kontrol altında tutma, iş hayatından uzak tutmak veya küçük düşürmek amacıyla kadının karşısına çıkan fırsatlara engel olma, habersiz bırakma gibi pek çok davranış şekilleridir⁴¹.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, duygusal şiddeti; “birine karşı sistemli bir şekilde psikolojik baskı uygulamak, duygusal olarak sömürmek ve aşağılamak, onu kontrol etmek veya cezalandırmak amacıyla onu toplumdan soyutlamak için uygulanan her türlü hareket” olarak kabul etmektedir⁴². Psikolojik şiddeti: “Bağırarak, hakaret etmek, küfretmek, tehdit etmek, korkutmak, aşağılamak, alay etmek, karar vermesine izin vermemek, başka kadınlarla erkeklerle kıyaslamak, kendini geliştirmesine izin vermemek, ailesi arkadaşları komşuları ile görüşmesine izin vermemek, evden dışarıya çıkmasına izin vermemek, her an nerede olduğunu kontrol etmek, inançlarını - kökenini - işini - maaşını küçümsemek, başkalarının önünde sürekli sözünü kesmek, vb” davranışlarının kadına yönelik psikolojik şiddet davranışları olduğu belirtmektedir⁴³.

Ülkemizde erkek hegemonyası baskın olduğundan aile içinde veya iş hayatında kadınlar çoğunlukla zayıf ve yönetilecek olarak görülmektedir. Kültür, gelenekler veya kabul etmek istemese de bölge adetleri gereği erkek kadını zayıf bir varlık, hükmedilecek, yönetilecek bir kişi olarak görebilmektedir. Bölgeler arası farklılıklar olsa dahi genel itibariyle ülkemizde halen erkek egemenliğinin hüküm sürdüğü toplumsal bir yapıya sahip olan ülkemizde kadın erkeğin isteklerini yerine getirmiyorsa erkek ona çeşitli türlerde şiddet uygulamaktadır.

³⁹ İlkaracan ve Gülçür, 1996: 25.

⁴⁰ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2015: 50.

⁴¹ Uluocak, 2014: 20.

⁴² KSGM, 2008: 52-54.

⁴³ KSGM, 2009: 6-8.

Baskı kurmak, boyun eğdirmek, isteklerini yaptırmak, kendisine bağımlı kılmak, yalnızlaştırmak, ilerlemesini ve gelişmesini engellemek için sergileyeceği psikolojik eğilimler psikolojik şiddeti doğurmaktadır. Uygulanan psikolojik şiddet çoğunlukla kendine güveni olmayan, kaba, kişilik bozukluğu olan, yanlış aile ortamında yetişmiş ve çoğunlukla çocukluğunda şiddete maruz kalmış erkekler tarafından yapılmaktadır.

1.2.4. Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet tüm dünyada gerçekleşen bir şiddet türüdür. Çoğu ülkelerde sorunla ilgili çok az araştırma yapılmış olmasına rağmen, eldeki edilen veriler, bazı ülkelerde yaklaşık dört kadından bir eşin, cinsel şiddete maruz kaldığını ve ergen kızların ise yaklaşık üçte birinin cinsel şiddete uğradığı görülmektedir. Cinsel şiddet fiziksel ve ruhsal sağlık üzerinde derin bir etkiye sahiptir. Fiziksel yaralanmaya neden olmasının yanı sıra hem kısa hem de uzun vadeli sonuçlarıyla birlikte, cinsel ve üreme sağlığı sorunlarının bir dizi riski ile ilişkilidir. Ruh sağlığı üzerindeki etkisi fiziksel etkisi kadar ciddi olabilir ve aynı derecede uzun ömürlü olabilir. Cinsel şiddeti takiben ölümler, intihar, HIV enfeksiyonu veya cinayetin bir sonucu olarak ortaya çıkabilir. Bazen de cinsel şiddet sonrası “namus cinayeti” ile şiddet yön değiştirmektedir. Cinsel şiddet, mağdurların sosyal refahını da derinden etkileyebilir; Bireyler, aileleri ve diğerleri tarafından damgalanabilir ve dışlanabilirler⁴⁴.

Dünya Sağlık Örgütü cinsel şiddeti, sınırlama koymaksızın her türlü ortamda gerçekleştirilebilen, “cinsel ilişkiye zorlama, istenmeyen cinsel davranışlarda bulunma, rahatsız etme, cinselliği vurgulayan eleştirilerde bulunma ve sözler söyleme, istenmeyen cinsel içerikli konuşmalar yapma davranışları”⁴⁵ olarak tanımlamıştır. Buna göre baskı ve zorlama fiziksel olabildiği gibi psikolojik baskı biçiminde de olabilmektedir. Kadına yönelik cinsel şiddet olgusunda, cinselliğinin tabu olarak görüldüğü ve insanlar arasında özellikle kadınlara yönelik namus, şeref gibi kavramların kadın cinselliği üzerinden tanımlandığı toplumlarda bir şiddet türü olarak varlığını sürdürmektedir.

Çoğunluğu kadınlara olmak üzere cinsel şiddet, seksüel harekete bağlı bir şiddet çeşididir. Bir kişiyi, kendi isteği dışında cinsel ilişkiye zorlamak, cinsel yolla bulaşan bulaşıcı hastalıklara yakalanmasına sebep olmak, cinsel ilişki esnasında istek dışı zorlamak, incitmek, tecavüz etmek, acıtmak, bedenine zarar vermek, başka insanlarla seks yapmaya zorlama, kadının isteği dışındaki zamanlarda ilişkiye girmek, kadının istemesine rağmen doğum kontrol yollarını reddederek hamile kalmasına neden olmak, cinsel organına zarar vermek, toplum içinde hoş karşılanmayan türde fahişe, vb. olduğu yönünde suçlamak, yaşadığı

⁴⁴ WHO, 2002: 149.

⁴⁵ WHO, 2010: 11.

bölgenin namus ve töre anlayışı nedeniyle baskı yapmak ve fiziki şiddete başvurmak gibi eylem ve uygulamalar bu başlık altında toplanabilir⁴⁶.

Yaşadığı bölgenin alışkanlıkları, kültürü veya gelenekleri altında uygulanan cinsel şiddet genellikle fiziksel şiddetle beraber görülmektedir. Geleneksel kadınlık ve erkeklik rolleri ise bu şiddetin temelini oluşturabilmektedir. Duyulması istenmeyen, gizli kalması tercih edilip ayıp sayılabilen mahrem alan veya tabu olarak görülen cinsel şiddet, tespiti de oldukça güç bir olgudur. Şiddet türleri içerisinde kadınların şikâyet etmekte, açıklamakta zorlandığı, çekindiği şiddet türü olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır⁴⁷. Eş(ler) veya birlikte olduğu erkek(ler) tarafından uygulanan kadına yönelik cinsel şiddet⁴⁸:

- ☐ Zorla cinsel ilişkiye girme
- ☐ Kadının istememesine rağmen korkudan cinsel ilişkiye girmesi
- ☐ Cinsel olarak aşağılayıcı ya da küçük düşürücü eylemlere zorlanma

Olarak kısaca açıklanabilir. Kapalı toplumlarda kadının gördüğü cinsel şiddet gizli kalmakla birlikte kendi adının bu şiddet türünde ilişkilendirmesini istemeyen kadın, şikâyetle bulunamamakta, ne kadar sıklıkla görüldüğü konusunda net araştırmalar yapılmasında problemler yaşanmaktadır.

1.2.5. Ekonomik Şiddet

Kadına yönelik ekonomik şiddet, kadının bilgisi veya tasarrufu dışında onu çalışmaktan alıkoyma veya zorla çalıştırma eylem biçimlerini kapsamaktadır. Kadının ekonomik şiddete maruz kalma sebep ve çeşitleri farklılıklar içerebilir⁴⁹;

- Kadının parasını kontrol etme, harcatmama, parasını ondan alma
- Evin iradesi için yetersiz para verme
- Kredi kartına el koyma
- Kadını zorla çalıştırma
- Mülkiyet haklarını zorla kendi üzerine alma,
- Eğitim almasına mani olma, engelleme, iptal etme

Ekonomik şiddette kadının parasını alma, çalıştırmama, zorla çalıştırma, para harcamasına engel olma, eğitimine engel olma, çalışamaz hale getirme, taşınır ya da taşınmaz mal almasına engel olma ya da mevcutları kendi adına çevirme, aile tasarruflarını kadının bilgisi veya rızası dışında farklı yerlerde harcama/yatırma veya değiştirme gibi eylemleri

⁴⁶ Akkaş, 2016: 39.

⁴⁷ Adak, 2000: 184.

⁴⁸ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2015: 50.

⁴⁹ Uluocak vd., 2014: 22.

kapsamaktadır⁵⁰. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı da benzer sebepler sayarak kadına yönelik ekonomik şiddette

“Eş(ler) veya birlikte olduğu erkek(ler) tarafından kadına yönelik ekonomik şiddet/İstismar⁵¹:

- ☐ Kadının çalışmasına engel olma ya da işten ayrılmasına neden olma
- ☐ Ev harcamaları için para vermeme
- ☐ Kadının gelirini elinden alma” eylemlerini ekonomik şiddet olarak tanımlamıştır.

Hâlbuki kalkınma planlarında kadının işgücüne katılımı konusu 8. Kalkınma planında yer almış ve kadınların işgücüne katılımı ve istihdamı, sürdürülebilir kalkınmanın önemli bir unsuru olarak görülmüştür⁵². Kadınların iş yaşamına katılımını artırmak amacıyla kadınların desteklenmesi ve ekonomik özgürlüklerini kazanmaları şiddetin engellenmesi yöntemlerinden biri olabilir. Yapılan uygulama ve gerçekleştirilen teşviklerle kadınların iş yaşamına girişlerinin arttığı görülmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Hane Halkı İşgücü İstatistikleri (15-64 yaş) 2017 yılı verilerine göre;

2005 yılında %20,7 olan kadın istihdamı oranı 7,3 puanlık bir artış ile %28’e yükselirken, kadınların işgücüne katılma oranına bakıldığında ise 2014 yılında %33,6 dan büyük artış ile %37,6’ye yükselmiş olduğu görülmektedir.⁵³ Ayrıca; 65. Hükümet Programı’nda pozitif ayrımcılıkla, kadınların güçlenmeleri, eğitimlerini daha kaliteli hale getirmeleri, karar alma mekanizmalarındaki etkinliklerinin artırılması, işgücü piyasasına girişlerinin kolaylaştırılması, sosyal güvencelerinin sağlanması ve kadın girişimci sayısının artırılması temel hedefler olarak belirlenmiştir⁵⁴.

Ekonomik özgürlükten yoksun kalan kadın erkeğe/eşine bağımlı kalacağından onun uyguladığı diğer tür şiddetlere de sessiz kalabilecek, erkek kadın üzerinde hakimiyetini daha da pekiştirebilecektir. Kadına yönelik uygulanan her tür şiddetin önüne geçebilmek için öncelikle kadınların iyi bir eğitime tabi tutulması, haklarının öğretilmesi ve ekonomik olarak kendi başına hayatta kalabilecek düzeyde gelirinin olması gereklidir. Ekonomik bağımlılıktan kurtulan kadın, hem kendini daha güçlü hissedecek, erkeğe/eşe bağımlı kalıp onun isteklerine boyun eğmeyecek, şiddet gördüğünde ise bu şiddetten kurtulabilmek için gerekli şikayetleri yapabilecek ya da şiddet hala devam ediyorsa birlikteliğini ayırabilecektir.

⁵⁰ KSGM, 2008:48-52.

⁵¹ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2015: 51.

⁵² www.Kalkinma.gov.tr (erişim tarihi: 22.02.2018)

⁵³ www.tuik.gov.tr(erişim tarihi 09.03.2018)

⁵⁴ www.kalkinma.gov.tr (erişim tarihi 07.02.2018)

1.3. Toplumsal Şiddet

Kadına yönelik şiddet yıllardır bir kadın sorunu olarak görülmüş olmasına rağmen bu eylem kültürel, coğrafi, dini, toplumsal ve ekonomik sınırları aşan küresel düzeyde bir insanlık sorunudur⁵⁵. Şiddetin uygulanma şekli, sıklığı ve sonuçları toplumsal kültürler göre toplumdan topluma farklılıklar gösterebilir.

Kadına yönelik şiddet bireysel olarak değil, bilakis aile içinden topluma kadar uzanan her yönüyle araştırılması gereken çok boyutlu bir problemdir. Cinsiyet eşitsizliği veya toplumsal cinsiyet algısında kadının önceden belirlenmiş rolünden kaynaklanabilmektedir. Türk Dil Kurumu cinsiyet kelimesini biyolojik temelli bir yaklaşımla “bireye, üreme işinde ayrı bir rol veren aynı zamanda erkekle dişiye ayırt ettiren yaradılış özelliği, cinslik, seks”⁵⁶ olarak tanımlamıştır. Bireyler arasındaki fiziksel farklılıkları tanımlayan biyolojik cinsiyet⁵⁷ ile toplumsal cinsiyet birbirinden ayırt edilmelidir.

Temel insan hakları ve özgürlükleri olarak belirtilen yaşama hakkı, sağlık ve beslenme, eğitim, kendini geliştirme, toplumsal ve ekonomik yaşantıya katılım gibi hakların kısıtlanması veya engellenmesi önemli bir toplumsal sorundur. Dünyanın birçok bölgesinde olduğu gibi ülkemizde de erkek egemen toplumsal yapının etkisiyle kadını kendi kontrolünde tutmak, üstünlüğünü devam ettirmek ve isteklerini yapmaya zorlamak için baskı yapmak amacıyla toplumsal cinsiyet temelli şiddet oluşmakta ve bazı toplumlar tarafından makul görülebilmektedir. Bazı toplumsal koşullar ve kabuller erkeğin karşısında kadını aciz bırakarak erkeği de güçlü ve iktidar sahibi olarak konumlandırır. Erkeğin kadından üstün olarak görüldüğü toplumlarda kadına yönelik uygulanan şiddet, erkeğin kadın üzerinde iktidarını sağlaması ve devamı için kullanılabilir⁵⁸.

Şiddet, herkese yönelir ancak daha korumasız ve zayıf olduklarından özellikle kadınları ve kız çocuklarını hedef alır. Fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik, türlerde gerçekleşebilir. Şiddeti herkes uygulayabilir fakat uygulayanın daha güçlü olması gerekir. Genel olarak yetkililerin kanunları tam olarak uygulamaması veya görmezden gelmeleriyle toplumda uygulanan şiddet daha da yaygınlaşabilir⁵⁹.

Kadınların toplumsal hayatta geri kalmamaları, daha etkin rol üstlenmeleri için yapacakları eğitimler için gerekli kolaylıklar sağlanmalı, hatta pozitif ayrımcılıkla teşvik edilmelidirler. Okuma-yazma oranlarına genel olarak bakıldığında, kadınlarda okuma-yazma bilmeme oranı erkeklere oranla daha fazla, kırsal kesimde ve yaşlı kadınlarda bu oran

⁵⁵ Körükçü vd., 2012: 397.

⁵⁶ www.tdk.gov.tr, (erişim tarihi: 24.02.2018)

⁵⁷ www.tzob.org.tr, (erişim tarihi: 24.02.2018)

⁵⁸ Acar, 2013: 196.

⁵⁹ Uluocak vd, 2014: 34.

nispeten ağırlığını korumaktadır⁶⁰. Kendisini ifade edecek seviyede okuma yazma bilmeyen kadın erkeğin etkisinde kalmaya devam edecek, sosyal ve toplum hayatına aktif bir şekilde girişindeki önündeki en büyük engellerden bir olacaktır.

Kadına yönelik şiddet, birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de güncelliğini koruyan bir sorun olmaya devam etmektedir. Türkiye'nin de önemli sosyal sorunlarından biridir. Kadına yönelik şiddet incelendiğinde, toplumların yaşadığı mekanlar, coğrafi sınırlar, ülkenin gelişmişlik seviyesi ve öğrenim düzeyi hangi seviyede olursa olsun tüm kültürlerde son derece yaygın görülen bir sorundur.

1.4. Kadına Yönelik Şiddette Erkeğin Rolü

Birleşmiş Milletler, erkeklerin de meseleye dahil edilmesiyle toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında önemli bir gelişme sağlayacağını öngörmüştür. Yapılan çalışmalar kadına karşı şiddeti önleme konusunda özümün büyük kısmının erkekler olduğunu göstermekte ve onlara rol ve sorumluluklar verme üzerinde yoğunlaşmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularında özellikle erkeklere yönelik birçok yenilikçi çalışmalar yapılmaktadır⁶¹.

Bu çalışmaların dünyada en çok bilineni ve dünyanın en geniş erkek hareketi, 60'dan fazla ülkede yapılan "White Ribbon" (beyaz kurdele) kampanyasıdır. Bu kampanya erkelere yeni bir bakış getirebilme amacıyla 1991 yılında başlamış ve cinsiyet eşitsizliğini önleme, kadınlara karşı şiddeti sonlandırma ve toplumda sağlıklı bir ilişki kurabilme konularında farkındalık yaratmıştır. Bu kampanya erkeklerin şiddete başvurma nedenlerini ve uygulanan şiddeti önlemek için şiddeti uygulayan erkeklerle birlikte yapılması gerekenleri ortaya koymayı amaçlamıştır⁶².

Geçtiğimiz yıllar içinde kadına karşı şiddeti engellemede erkeklerin rolü oldukça artmış ve erkeklerle bu konuda ortaklaşa çalışmalar yapılmış, şiddetin sona ermesinde erkekler önemli bir faktör haline getirilmeye çalışılmıştır. Bunlardan en çok ses getireni dünyada beyaz kurdele kampanyasıdır. Bu yolla şiddeti önleme konusunda kullanılan argümanlarda da artış gözlenmiştir. Erkekler dünya üzerindeki birçok komitenin güç ve karar verme birimlerinin tepe noktalarında yer aldığı için ekonomik, politik ve sosyal alanlardaki rolleri ve iktidarı, şiddetin kaldırılması için önemli olarak görülmektedir⁶³.

Şiddete başvuran erkeklerin genelinde özgüven düşüklüğü, yetişmiş olduğu ailenin ve çevrenin kültürü, gelenekleri ve alışkanlıkların etkili olduğu varsayılmaktadır. Ülkemizde bazı

⁶⁰ www.tuik.gov.tr (erişim tarihi: 12.01.2018)

⁶¹ Körükçü vd., 2012: 397.

⁶² <https://www.whiteribbon.ca/> (erişim tarihi 22.02.2018)

⁶³ <http://www.unescap.org/sdd:26>, (erişim tarihi: 11.04.2018)

bölgelerde görüldüğü gibi erkeğin toplum içinde egemen olduğu aile yapılarında şiddete daha sık rastlanmaktadır⁶⁴. Bu durum, toplumsal cinsiyetin tanımlamasında cinsiyet rollerinin nesilden nesile aktarılması sürecine etki etmektedir. Toplumda kadının konumunun belirlenmesinde kadına yönelik Şiddet konusunda erkeklerde algı değişimi toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında büyük önem taşır. Yapılan araştırmalar Türkiye'de erkeklerin kadınlara oranla daha fazla geleneksel rolleri benimsedikleri görülmüştür.⁶⁵

Toplumun kadına bakış açısı değiştirilmeli, toplum yapısı içinde önemli bir yer aldığı bilinmelidir. Kadına yönelik uygulanan şiddetin ortadan kaldırılması şarttır. Bu şiddetin önlenmesi için sadece erkeklerin eğitilmesi, toplumun bilgilendirilmesi veya erkeğe yaptırım uygulanmasından ziyade kadının kendi statü ve hakları konusunda kendine bakış açısı değiştirilmelidir. Kadının toplumsal hayata aktif katılımında ve bu süreçte karşılaştığı sorunları başarılı bir şekilde geçme sürecinde mutlaka erkeğin katılımı ve desteği gerekmektedir⁶⁶. Bütünsel bir yaklaşımla hem erkek hem de kadının katılımıyla problem daha kolay çözülebilecektir.

⁶⁴ Delice, 2013: 21

⁶⁵ KSGM, 2010-2: 95-105

⁶⁶ KSGM, 2010-3: 64

İKİNCİ BÖLÜM

KADINA YÖNELİK ŞİDDETİ ÖNLEMeye YÖNELİK ULUSAL VE ULUSLARARASI DÜZENLEMELER

Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde en önemli etken şüphesiz içinde bulunduğu toplumun uyması gereken kuralları belirleyen kısaca mevzuat denilen yazılı hukuk kurallarıdır. Bu başlık altında Türkiye Cumhuriyetinde halen yürürlükte bulunan yazılı hukuk kuralları ulusal düzenlemeler ve Türkiye cumhuriyeti tarafından imzalanan ve usulüne uygun olarak yürürlüğe girerek iç hukuk kuralları haline gelen uluslararası sözleşme hükümlerindeki düzenlemeler ele alınmıştır.

2.1. Ulusal Mevzuat

2.1.1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası⁶⁷

1982 Yılında Kabul Edilerek Türkiye Cumhuriyeti Anayasası haline gelen 2709 sayılı Kanun, Kadın-Erkek ilişkilerine yönelik farklı tarihlerdeki değişikliklerle önemli düzenlemeler gerçekleştirmiştir. Bu düzenlemeler sırasıyla;

2.1.1.1. 2001 Yılı Değişikliği

03.10.2011 yılında, Anayasanın 41. Maddesi ile düzenlenen “Aile, Türk toplumunun temelidir” düzenlemesine ve “eşler arasında eşitliğe dayanır” ibaresi eklenmiştir. Düzenleme ile 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 151-154. Maddelerinde kadın –Erkek eşitliğini erkek lehine bozan hükümlerinin kaynağını oluşturan düzenleme ortadan kaldırılarak kadın-erkek eşitliğinin temelini oluşturmuştur.

2001 yılında Anayasanın Türk Vatandaşlığını düzenleyen 66. Maddesinin 2. Fıkrasındaki “Türk babanın veya Türk ananın çocuğu Türk’tür. Yabancı babadan ve Türk anadan olan çocuğun vatandaşlığı kanunla düzenlenir” şeklindeki düzenlemenin ikinci cümlesi olan “Yabancı babadan ve Türk anadan olan çocuğun vatandaşlığı kanunla düzenlenir” kısmı metinden çıkarılarak babanın Türk olması durumunda anneye bakılmaksızın kazanılan Türk vatandaşlığı hakkının benzer şekilde annenin Türk olması durumunda babanın durumuna bakılmaksızın kazanılması sağlanarak cinsiyet ayrımcılığı giderilmiştir.

⁶⁷ T.C. Anayasası, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf> , (erişim tarihi: 28.01.2018)

2.1.1.2. 2004 Yılı Değişikliği

2004 yılında Anayasanın 10 maddesi ile kadın-erkek eşitsizliğine ilişkin yeni düzenlemeler yapılmıştır. Anayasamızın “Kanun Önünde Eşitlik” başlığına birinci fıkrayı takip edecek şekilde 07.05.2004 tarih ve 5170 sayılı Kanunun 1. Maddesi ile “Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.” Fıkrası eklenerek kadın-erkek eşitsizliğinin giderilmesi ve bunun devlet eliyle yapılması gerektiği hükmü getirilmiştir.

Uluslararası anlaşmalar ulusal mevzuatımızın bir parçasıdır. Bu durum Anayasamızın 90 maddesinde açıkça düzenlenmiştir. 5170 sayılı Kanunun 7. Maddesi ile Anayasamızın 90. Maddesinin 5. Fıkrasına yapılan bir ekleme ile Türkiye’nin taraf olduğu Uluslararası anlaşmalar ile ulusal mevzuatın çatışması durumunda hangisinin öncelikli olacağı sorununun giderilmesi sağlanarak bu alana ilişkin imzalanan (İstanbul Sözleşmesi, 2011 ve Kadına Karşı Her türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi CEDAW 1981) sözleşmeler ile ulusal mevzuat arasında yaşanacak çatışmalarda bu sözleşmelerin hükümlerinin ulusal mevzuata üstün olduğu hükmü getirilmiştir.

2.1.1.3. 2010 Yılı Değişiklikleri

2010 yılında 5982 sayılı Kanunun 1. Maddesi ile “Kanun Önünde Eşitlik” başlığı altındaki 10. Maddenin 2. Fıkrasına “Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz” cümlesi eklenerek kadınlara yönelik pozitif ayrımcılığın anayasanın eşitlik ilkesine aykırı kabul edilemeyeceği hükmü getirilerek önceki cümlenin güçlenmesi amaçlanmıştır. Bu cümle ile devletin kadın-erkek ilişkilerindeki eşitliği sağlama görevi yanı sıra bunu gerçekleştirmek amacıyla yapacağı düzenlemelerde kadına yönelik pozitif ayrımcılığın eşitlik ilkesinin ihlali olarak değerlendirilemeyeceği açıkça ortaya konulmuştur.

2.1.2. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu

22.11.2001 tarihinde kabul edilen ve 1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren Yeni Türk Medeni Kanunu⁶⁸ 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin kadın-erkek eşitsizliğine ilişkin maddelerini önemli ölçüde değiştiren bir yasal düzenlemedir. Kanun kadın-erkek eşitsizliğini giderirken taraflar arasındaki ilişkilerde ciddi değişiklikler yapmıştır. Bu değişikliklerin tamamı genel anlamda değerlendirilecek olursa ortaya çıkan durum, 743 sayılı Kanun da erkek egemen ilişkilerin yerine eşitlik ilkesinin yer aldığı (evlilikten bahsedilirken karı-koca kavramları yerine eşler kavramının kullanılması gibi) görülmektedir. Kanun taraflar arasında

⁶⁸ Türk Medeni Kanunu, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4721.pdf> (erişim tarihi: 28.01.2018)

eşitliği sağlamaya yönelirken bazı durumlarda erkeğin önceki kanunda yer alan ağırlaştırılmış yüklerini azaltırken, kadının evlilik içerisindeki sorumluluklarını artırma yoluna gitmiştir.

Kanun toplumun temel yapısı olarak kabul edilen aile kurumuna ilişkin önemli değişiklikler getirmiştir. Özellikle evliliğe ilişkin genel hükümlerin yer aldığı 185-201. Maddeler bu alana ilişkin önemli değişiklikler içermektedir. Bu maddeleri tek tek saymak yerine genel bir değerlendirme yapılacak olursa ortaya çıkan önemli başlıklar şu şekilde sıralanabilir.

- Aile reisi kavramının erkekten alınması ve aile kurumunun eşlerce yönetileceği hükmü,
- Evlilik birliğinin dışarıya karşı temsil yetkisinin erkekten alınarak eşlerin ikisine birden verilmesi,
- Ailenin geçiminin erkeğe ait bir sorumluluk olmaktan çıkarılıp kadının da bu sorumluluğa maddi ve emek yönüyle katılımının getirilmesi,
- Ailenin yaşayacağı konutu seçme hakkının birlikte kullanılması,
- Erkeğin aile müessesinden kaynaklanacak üçüncü kişilere karşı tek başına sorumluluktan çıkarılıp eşlerin birlikte sorumlu olması,
- Kadının çalışmasının erkeğin izninden çıkarılması gibi önemli değişiklikler getirmektedir.

2.1.3. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu

12.10.2004 tarihinde kabul edilip 25611 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu⁶⁹ kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin önemli düzenlemeler getirmektedir. TCK'nın düzenlemeleri ağırlıklı olarak cinsel suçlara yönelik düzenlemelerdir. Kadına yönelik şiddetin önemli bir kısmını oluşturan cinsel içerikli suçların tanımı, cezalandırılması ve niteliği önemli ölçüde değiştirilerek kadına yönelik bu nitelikteki suçların önlenmesi amaçlanmıştır. TCK kadına yönelik şiddetten çok cinsel suçlara yönelik cezaların arttırılması yoluyla şiddetin önlenmesinde önemli bir görev üstlenmiş durumdadır.

Kadına yönelik cinsel şiddet, TCK'nın İkinci Kısımda” Kişilere Karşı Suçlar” Başlığı Altında yer alan Birinci Kısım olan “Hayata Karşı Suçlar” başlığı altında yer alan 82. Maddenin f fıkrasında “Gebe Kadına Karşı “ve “”k” fıkrasında “Töre Saikiyle” şeklinde yer almış ve ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılacağı hükmüne yer verilmiştir. Bu düzenlemenin en önemli kısmı özellikle ülkemizde kadına karşı işlenen cinayetlerde önemli

⁶⁹ TCK, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (erişim tarihi: 20.01.2018)

bir gerekçe olarak gösterilen namus ve töre cinayetlerinin önlenmesi amaçlanmış ve bu saikle işlenmesinin ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılacağına hüküm altına alınması bu suçların önlenmesinde önemli bir etken olacağı düşünülmektedir.

Aynı Bölümün 84/1. Fıkrasında İntihara Yönlendirme fillinin yine namusun kirlenmesi gerekçesiyle baskı altına alınmış kadının intihar ettirmeye teşvik edilmesinin önüne geçilmesi amaçlanarak teşvik eylemi (2-5 yıl),İntiharın gerçekleşmiş olması durumunda en az 8 yıl hapis cezası öngörülmektedir. Kişilere Karşı işlenen Suçlar başlığı altında yer alan ve ikinci bölümü oluşturan “Vücut Dokunulmazlığına karşı işlenen suçlar” başlığı altında yer alan “Kasten Yaralama” eyleminin gebe kadına karşı işlenmesi, eylem sonucu gebe kadının çocuğunun erken doğması veya düşmesine neden olunması durumlarında suçun, niteliği itibariyle ağırlaştırılmış sayılarak cezasının iki kat artırılarak verilmesi hükmü getirilmiştir.

“İşkence ve Eziyet” başlığı altında kanun işkence kavramını şu şekilde tanımlamaktadır.

Madde 94- (1) Bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışlar...” İşkence eylemi tüm insanlara karşı bir suç olarak kabul edilmekle birlikte bu suçun gebe kadına karşı işlenmesi durumunda verilecek ceza bir kat artırılarak verilir hükmüne yer verilmektedir.

TCK.96/2-a,b fıkralarında ise; eziyet fiilinin gebe kadına karşı işlenmesi, 99-1. fıkrasında Gebe kadına zorla çocuk düşürtme eylemi de benzer şekilde cezanın ağırlaştırılarak verilmesini gerektiren durumlar olarak düzenlenmiştir. Kadına yönelik şiddet eylemlerinin en sık rastlanan suç kısmını cinsel suçlar oluşturmaktadır. TCK bu nitelikteki suçları iki başlık altında düzenlemektedir;

- **Cinsel saldırı (md.102):**

Cinsel saldırı suçu, Kanunda cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığının ihlali olarak tanımlanmaktadır. İhlal eyleminin kişinin vücut bütünlüğüne karşı ve onun rızası dışında işlenmesi de bir saldırı suçu olmakla birlikte bu suçun cinsel amaçla gerçekleştirilmiş olması ayrı bir suç olarak kabul edilmiştir. Kanun koyucu, cinsel saldırı suçunu cezalandırma yoluna giderken, eylemi cinsel arzuları tatmin amaçlı fakat sarkıntılık düzeyinde kalması yani vücuda herhangi bir organın veya cismin sokulması olmaksızın ve kişiyi tatmin etmeye yönelik davranışlar şeklinde 102/1’de ele almış ve bu cinsel saldırıyı bir anlamda basit cinsel saldırı suçu olarak ele almakta ve ona göre cezalandırma yoluna gitmektedir.

102/2’de ise cinsel saldırı suçu vücuda mağdurun rızası olmaksızın herhangi bir organ veya cismin sokulması şeklinde gerçekleştirilmesi eyleminin niteliğinin değiştiği ve sonucunun etkisinin arttığı gerekçesiyle daha ağır bir cezalandırmaya tabi tutulmaktadır.

Nitelikli cinsel saldırı fiilinin 102/3’teki yani, suçun;

- ✓ Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,
- ✓ Kamu görevinin, vesayet veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,
- ✓ Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş, evlat edinen veya evlatlık tarafından,
- ✓ Silahla veya birden fazla kişi tarafından birlikte,
- ✓ İnsanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle, işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilen cezalar yarı oranında artırılır.

Cinsel saldırı için başvurulacak cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır. Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.” Yukarıdaki durumlarda nitelikli cinsel saldırı fiilinin etkisinin daha da arttığı kabul edilerek cezanın daha da ağırlaştırılması yoluna gidilmiştir. Bu suçun cezalandırılabilmesi için mağdurun şikâyeti şarttır yani suç takibi şikâyete bağlı bir suç olarak kabul edilmiştir.

102/2’de ise tecavüz eylemi tanımlanmaktadır. Cinsel saldırı suçunun ağır bir şekilde gerçekleştirilmesi halinde yani vücuda bir organ veya cismin sokulması şeklinde gerçekleşmesi durumunda ceza on iki yıldan az olmamak üzere artırılmaktadır. Eylemin evliler arasında yani eşe karşı işlenmesi durumunda soruşturma ve kovuşturma mağdurun şikâyetine bağlanmıştır.

Cinsel saldırı suçunun 102/3’te belirtilen durumlarda yapılması halinde cezalar yarı oranında artırılarak uygulanmaktadır.

Türk Dil Kurumu taciz’i şu şekilde tanımlamaktadır. Tedirgin etme, Rahatsız etme (TDK, Büyük Sözlük, 2018). TCK 105. Maddesi ise Cinsel taciz suçunu “ Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz etme” şeklinde tanımlamaktadır. Suçun kovuşturma ve soruşturması mağdurun şikâyetine bağlıdır. Suçun niteliğine bağlı olarak işlenmesi durumunda verilecek ceza yarı oranında artırılarak verilmektedir. Türk ceza Kanununda kadına yönelik şiddete

ilişkin düzenlemeler bir bütün olarak ele alındığında ortaya çıkan durum hakkında şu sonuçlara varılmaktadır:

- Kanun şiddetin her türlüsüne yönelik cezalar öngörmekle birlikte kadına yönelik şiddeti daha ağır bir şekilde cezalandırma yolunu seçmektedir. Özellikle ülkemizin bir gerçeği olan namus ve töre cinayetlerinin bu saikle işlenmesini özellikle ağırlaştıracak cezalara başvurmaktadır. Kadının cinsel bir meta olarak görülmemesi, toplum içerisinde namus kavramının sadece karına özgü ve ailesi için saklaması koruması gereken bir varlık olarak görülmesinin önüne geçme yönünde ağırlaştırılan ceza oranları bu alanda atılan önemli adımlar olarak görülmelidir.
- Kanun koyucunun kadını cinsel yapı yönden ayrıma tabi tutan kavramları yer vermemesi Kadın (Evlenmiş), Kız (Evlenmemiş) ayrımlarından vazgeçmesi önemli bir gelişmedir.
- Cinsel suçlar Mülga 765 sayılı Yasada “Adabı Umumiye Ve Nizamı Aile Aleyhinde Cürümler “başlığı altında ele alınmaktayken, 5237 sayılı yasada İkinci Kısımda” Kişilere Karşı Suçlar” Başlığı Altında yer almaktadır. Böylece kanun koyucu cinsel suçları toplumun ahlak yapısına ve aile düzenine karşı işlenmiş suçlar kategorisinden çıkararak kişisel suçlar kategorisine almıştır. Böylece kişinin uğradığı cinsel saldırının toplumu ve aileyi değil öncelikle bireyi etkilediği ve onun vücut bütünlüğüne karşı yapıldığını kabul ederek önemli bir değişiklik getirmiş bulunmaktadır.

2.1.4. 6284 Sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun⁷⁰

1998 tarihli 4320 sayılı kanunun kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda yetersiz kalması ve Türkiye Aleyhine Avrupa İnsan hakları Mahkemesinin vermiş olduğu Aleyhte kararlar neticesinde hazırlanarak yürürlüğü giren kanun toplumun temelini oluşturan aile kurumunu koruma yanı sıra kadına yönelik şiddetin önlenmesini amaçlayan bir düzenlemedir.

2.1.4.1. Kanunun Amacı

Kanunun 1.maddesi amacını şu şekilde ifade etmektedir; “Bu Kanunun amacı; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.”

⁷⁰ Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/03/20080301-13.htm> (erişim tarihi: 09.01.2018)

Madde metninden de anlaşılacağı gibi kanunun kapsamına şu kişiler girmektedir:

- Şiddete uğrayan kadınlar,
- Şiddete uğrama ihtimali bulunan kadınlar, çocuklar, aile bireyleri,
- Tek taraflı ısrarlı takip mağduru kişiler bu kanunun kapsamına dâhil olan kişileri oluşturmaktadır.

2.1.4.2. Kanunun Uygulanmasında Uyulması Hedeflenen İlkeler

Kanun uygulanması ve şiddet mağdurlarına verilecek hizmetlerin belirlenmesinde;

- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası:

Anayasanın 10,41-66 ve 90. Maddesine ilişkin hükümler,

- Türkiye'nin taraf olduğu Uluslararası anlaşmalar:
- İstanbul sözleşmesi, Kadına Karşı Her türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi
- Yürürlükteki Diğer düzenlemeler dikkate alınacaktır.

Şiddet mağdurlarına verilecek hizmetin sunulmasında temel insan haklarına dayanan, kadın-erkek eşitliğine duyarlı sosyal devlet ilkesine uygun adil, etkili ve hızlı yöntemler kullanılacaktır. Şiddet mağduru ve şiddet uygulayan için alınacak kararların insan onuruna yakışır olması ve insan onuruna uygun şekilde yerine getirilmesi esastan hareket edilir.

2.1.4.3. Yasa ile Getirilen koruyucu ve Önleyici Tedbirler ve Yetkililer

Yasa kapsamında korunan kişilere ilişkin tedbir kararı verme konusunda ikili bir ayırım yapmaktadır. Bunlar:

a- Mülkî Amir Tarafından Verilecek Koruyucu Tedbir Kararları (md.3)

Mülki Amir gerekli gördüğü koruyucu tedbir kararlarının birini veya birkaçına karar verme yetkisine sahiptir.

Bu kararlar:

- ✓ Barınma tedbiri
- ✓ Geçici mali Yardım
- ✓ Mağdura, psikolojik, mesleki, hukuki ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti,
- ✓ Gerekli görülmesi durumunda ilgilinin talebi veya resen geçici koruma altına alınması
- ✓ Gerekli olması veya mağdurun çalışması durumunda kreş desteği verilmesi

- ✓ Barınma ve kreş desteği gecikilmesinde sakınca bulunan durumlarda kolluk kuvveti amirlerince alınıp mülki amirin onayına sunulabilir.

b- Yargı Kararı ile Alınacak Tedbirler

Kanun Hakimler tarafından şiddet mağduruna yönelik iki uygulamaya yer vermektedir. Bunlar:

- Hakim Tarafından Verilecek Koruyucu Tedbir Kararı
- Hakim Tarafından Verilecek Önleyici Tedbir kararı
- **Hakim tarafından Verilecek Koruyucu Tedbir kararları**

Hakim tarafından mağdura yönelik şu koruyu tedbir kararlarından bir veya birkaçının verilmesi mümkündür.

✓ **Mağdurun Çalışması Halinde İşyerinin Değiştirilmesi (md4/a):** İlgilinin talebi veya onayı alınarak gerçekleştirilmektedir. Yasa koyucu çalışan kadının saldırganın saldırı veya saldırı ihtimalini ortadan kaldırmak amacıyla bilinen işyerinin değiştirilmesini sağlamak amacıyla saldırganın mağdura ulaşmasını önleme amacını gütmüştür. Bu tedbir kişinin de rızasını gerektirmekle birlikte ortaya çıkması muhtemel sorun, mağdurun kamu işyeri değilde özel işyerinde çalışması durumunda ortaya çıkacak gibi görülmektedir. Zira kişinin işyerinin bu durumda değiştirilmesi çok ta kolay gibi görülmemektedir.

✓ **Mağdurun Yerleşim Yerinin Değiştirilmesi (Md.4/b):** Mağdurun uğradığı şiddet eşinden kaynaklı ise, hakim kararı ile ilgilinin yerleşim adresinin değiştirilmesi kararı verilebilir. Mağdurun ikamet adresinin değiştirilmesinin gerekip gerekmediğine karar verme yetkisi hakime tanınmıştır. Hakim mağdurun yerleşim yeri adresinin değiştirilmesinin zorunlu olup olmamasına durumun gereğine göre karar verme durumundadır. Ayı yerde bulunan kişiler arasında ikamet adresinin değiştirilmesi çok fazla etkili olmayacağı kanısındayız. Zira kişinin içinde bulunduğu toplumda ortak tanıdıkların bulunması veya küçük yerleşim yerlerinde ikamet adresinin değiştirilmesi çok etkili olmayacaktır. Bu durum büyük yerleşim yerleri ve farklı yerlerde bulunma durumunda etkili olma olasılığı daha fazla görülmektedir.

✓ **Tapu Kütüğüne Aile Konutu Şerhi Verilmesi (Md.4/c):** Aileye ait olmakla birlikte şiddet mağduruna ait olmayan konutun veya kiralanmış bulunan aile konutunun üzerinde şiddet uygulayan eşin tasarruf yetkisini kısıtlayarak şiddet mağdurunun mağduriyetinin artmasının önüne geçilmesi amacıyla Tapu kütüğüne bu konuya ilişkin şerh konulmasına yönelik koruma tedbiridir.

Mağdurun ekonomik açıdan yoksulluk içinde bulunması ve yaşamını sürdüreceği konut üzerinde söz sahibi olmaması veya birlikte oturulan konut için yapılan kira sözleşmesinde saldırganın yetkili olması durumunda, saldırganın mağduru olumsuz etkilemek

amacıyla sahibi olduğu evi satma veya kira sözleşmesini iptal etme gibi durumlarda mağdurun fiziki şiddet dışında ekonomik şiddete de maruz kalma ihtimali bu kararın etkili olma ihtimalini güçlendirmektedir. Bu kararın alınması mağdurun isteği veya hakim tarafından resen ve en kısa zamanda alınması gerekmektedir.

✓ **Mağdurun Kimlik Bilgilerinin Değiştirilmesi (md.4/ç):** Mağdurun hayati tehlike içerisinde bulunması durumunda rızasının alınması kaydıyla kişinin kimlik bilgilerinin değiştirilerek şiddetten korunmasını amaçlamaktadır.

➤ **Hakim Tarafından Verilecek Önleyici Tedbir Kararları (md.5)**

Hakim tarafından şiddet zanlısına yönelik olarak řu önleyici tedbirlerden bir veya birkaçının alınmasına karar verilmesi durumudur.

- ✓ Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması.
- ✓ Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi.
- ✓ Korunan kişilere, bu kişilerin bulundukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması.
- ✓ Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlanması ya da tümüyle kaldırılması.
- ✓ Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması.
- ✓ Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi.
- ✓ Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi.
- ✓ Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi.
- ✓ Silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi.
- ✓ Korunan kişilerin bulundukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların bulundukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması.
- ✓ Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması.

✓ Şiddet uygulayan, aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan yahut katkıda bulunan kişi ise 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla hâkim, şiddet mağdurunun yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedebilir.

Yasanın uygulanmasında yer alan kolluk kuvvetlerinin yasa kapsamında yer alan hizmetler konusunda eğitim almış yeterli personel tarafından yerine getirilmelidir.

2.1.4.4. Şiddetin Önlenmesi ve İzlenmesi Merkezleri (ŞÖNİM)

Yasanın 14. Maddesi uyarınca Bakanlık tarafından 7 gün 24 saat esaslı ile hizmet verecek olan şiddet önleme ve izleme merkezlerinin kurulması ve uzman personelin (Tercihan kadın personelin çalıştığı) merkezlerin kurulması hükmü getirilmektedir.

2.1.5. 4787 Sayılı Aile Mahkemeleri Kanunu⁷¹

Ülkemizde Aile Mahkemeleri 09.01.2003 tarihinde 4787 sayılı Kanunla kurularak Türk Yargı sistemi içerisindeki yerine almıştır. Türk aile yapısı toplumsal yapımızda olduğu gibi hızla değişmektedir. Geçmişteki Dede ve ninenin dâhil olduğu büyük aile yapısı günümüzde çekirdek aile denilen anne-baba ve çocukları kapsayan çekirdek aile yapısına dönüşmüş bulunmaktadır.

Kırdaki çözülme sonucu kentlere yönelen bireylerin kent yapısı içinde ekonomik sıkıntılara çözüm bulabilmek amacıyla eşlerin her ikisinin de çalıştığı aile yapıları oluşmaya başlamıştır. Gerek ekonomik, gerekse eğitim düzeyinin yükselmesi, sosyal ilişkiler aile yapısının kolayca sarsılmasına yol açmaktadır. Bunun sonucunda artık ailevi sorunlar kol kırılır yen içinde kalır anlayışı yerine sorunların çözüm yeri olarak yargı organlarına yönelmektedir. Aile mahkemelerinin kurulmasından önceki süreçte aile uyuşmazlıkları Asliye Hukuk Mahkemelerinin görev alanına giren uyuşmazlıklardı. Bu tür uyuşmazlıkların uzman bir yargı organınca görülmesine yönelik uygulamalar ülkemizden çok daha önce birçok ülkede (Almanya, ABD, Fransa, İsveç, Yeni Zelanda gibi) oluşturulmuştur⁷².

2.1.5.1. Kanun Kapsamı

- Kanun Aile Mahkemelerinin kuruluş, görev ve yargılama usullerini belirlemeyi amaçlamaktadır (md1)

⁷¹ Aile Mahkemeleri, <http://www.kgm.adalet.gov.tr/Tasariasamaları/Kanunlasarı/2003Yılı/Kanmetni/4787k.htm> (erişim tarihi: 30.01.2018)

⁷² Sirmen vd, 2000:13.

• Kanun, aile hukukundan doğan dava ve işleri görmek üzere kurulan aile mahkemelerine dair hükümleri kapsar.(md.1/2).

Aile Mahkemelerinin kurulmasının önemini belirtmek üzere bu mahkemelere gelen dava sayılarına bakmak yeterli olacaktır.

Tablo 2.1 Aile Mahkemelerine Gelen ve Çözömlenen Dava Sayıları (2005-2015)

YIL	Geçen Yılda Devren Gelen	Yıl İçinde Açılan	Bozularak Gelen	Toplam	Çıkan	Bir Sonraki Yıla Devreden	Çıkan Davanın Gelene Oranı	Ortalama Görölme Süresi
2005	64 848	143 071	1 965	209 884	146444	63 440	69,8	158
2006	63 440	146 849	2 268	212557	1489621	63 595	70,1	153
2007	7 63 595	154 993	2 219	220807	150481	70 326	68,2	157
2008	70 326	170 311	2 389	24326	16158	81 968	66,3	164
2009	81 974	192 697	2 860	277531	185641	91 890	66,9	164
2010	91 888	204 734	3 054	299676	202962	96 714	67,7	165
2011	96 605	214 608	2 908	314121	219400	94 721	69,8	158
2012	94 717	216 400	4 638	315755	218969	96 786	69,3	157
2013	96 788	232 687	4 951	334426	23445	100 381	70	150
2014	100 382	245 082	4 996	350460	2478	103 45	2 70,	5 148
2015	103 450	252 468	5 733	361651	250519	111 13	2 69,	3 152

Kaynak:

http://www.adliscil.adalet.gov.tr/istatistik_2015/2015hizmeteözelkitap/2015%20kitap%20hukuk/pdf/3.2%20hukuk%20ihtisas%20mahkemeleri.pdf

2.1.5.2. Mahkemelerin Kuruluşu

Aile mahkemeleri, Adalet Bakanlığınca Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü alınarak her ilde ve merkez nüfusu yüz binin üzerindeki her ilçede, tek hâkimli ve asliye mahkemesi derecesinde olmak üzere kurulur (md.2)

2.1.5.3. Aile Mahkemelerinin Görevleri

Aile Mahkemeleri 4721 Sayılı Türk Medeni kanunun ikinci kitabını oluşturan “Aile Hukuku” kısmına ilişkin uyuşmazlıklara bakmakla görevlidir. Bu kitaba ilişkin konulardan bazıları şu şekilde sayılabilir:

- Nişanlılık,
- Evlenmeye İlişkin Engeller
- Evlenme Ehliyeti
- Batıl Evlenmeler,

- Boşanma,
- Evlilikte Mal Rejimleri
- Evlat Edinme
- Vesayet
- Nafaka
- Tanıma ve Babalık gibi

2.1.5.4. Aile Mahkemelerinin Koruyucu, Eğitici ve Sosyal Önlemleri

- Yetişkinler hakkında;
 - ✓ Evlilik birliğinden doğan yükümlülükleri konusunda eşleri uyararak, gerektiğinde uzlaştırmaya,
 - ✓ Ailenin ekonomik varlığının korunması veya evlilik birliğinden doğan malî yükümlülüklerin yerine getirilmesine ilişkin gerekli önlemleri almaya,
 - ✓ Resmî veya özel sağlık veya sosyal hizmet kurumlarına, huzur evlerine veya benzeri yerlere yerleştirmeye,
 - ✓ Bir meslek edinme kursuna veya uygun görülecek bir eğitim kurumuna vermeye,
- Küçükler hakkında;
 - ✓ Bakım ve gözetime yönelik nafaka yükümlülüğü konusunda gerekli önlemleri almaya,
 - ✓ Bedensel ve zihinsel gelişmesi tehlikede bulunan veya manen terk edilmiş halde kalan küçüğü, ana ve babadan alarak bir aile yanına veya resmî ya da özel sağlık kurumuna veya eğitimi güç çocuklara mahsus kuruma yerleştirmeye,
 - ✓ Çocuk mallarının yönetimi ve korunmasına ilişkin önlemleri almaya,
 - ✓ Genel ve katma bütçeli daireler, mahallî idareler, kamu iktisadî teşebbüsleri ve bankalar tarafından kurulmuş teşekkül, müessese veya işletmelere veya benzeri işyerlerine yahut meslek sahibi birinin yanına yerleştirmeye karar verebilir (md.6).

Aile Mahkemeleri toplumsal gelişmeye paralel olarak aile sorunlarının çözümü için kaçınılmaz yargı kuruluşlarıdır. Tablo 1’de verilen rakamlara bakıldığında bu mahkemelerin önemi daha anlaşılır olacaktır. Aile Türk toplumunun temel yapısıdır ve öncelikle bu yapının korunması amaçlanmalıdır. Bu nedenle Aile mahkemeleri tarafların aile birliğini ortadan kaldıran mahkemeler olmaktan çok aileyi korumaya yönelik yargı organları olma işlevini kadrolarında bulunan ve atama konusunda en az bilim uzmanı unvanı almış kişilerin bulunması zorunluluğu (her ne kadar bu durum tam olarak gerçekleşmemişse de) devletin konuya verdiği önemi göstermektedir.

2.1.6. Diğer Yasal Düzenlemeler

Personel alımlarında cinsiyet ayrımcılığı yapılmamasına ilişkin “Personel Temininde Eşitlik İlkesine Uygun Hareket Edilmesi”⁷³ konulu 2004/7 sayılı Başbakanlık Genelgesi 22 Ocak 2004 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

- “Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik” 16 Ağustos 2013 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir⁷⁴.

- “Kadın Çalışanların Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Yönetmelik” 24 Temmuz 2013 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir⁷⁵.

- Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi amacıyla 2005 yılında oluşturulan TBMM Araştırma Komisyonu’nun TBMM Genel Kurulu’nda görüşülen Raporunu takiben, kadın erkek eşitliği, kadının insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, toplumsal yaşamın her alanında kadının konumunun güçlendirilmesi ile kadına yönelik şiddetin önlenmesinin devlet politikası haline getirilmesinin açık göstergesi olan 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi 4 Temmuz 2006 tarihinde yayımlanmıştır⁷⁶.

- TBMM’de Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun (KEFEK) kurulmasına ilişkin 5840 sayılı Kanun 24 Mart 2009 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir⁷⁷.

KEFEK, kadın haklarının korunması ve geliştirilmesi ile kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik olarak Türkiye’de ve uluslararası alandaki gelişmeleri izlemek, bu gelişmeler konusunda TBMM’yi bilgilendirmek, kendisine esas veya tali olarak havale edilen işleri görüşmek, istenildiğinde TBMM’ye sunulan kanun tasarı ve teklifleriyle kanun hükmünde kararname hakkında ihtisas komisyonlarına görüş sunmak amacıyla kurulmuştur.

- Kadınların sosyo-ekonomik konumlarının güçlendirilmesi, toplumsal yaşamda kadın erkek eşitliğinin sağlanması, sürdürülebilir ekonomik büyüme ve sosyal kalkınma hedefine ulaşılabilmesi için kadınların istihdamının artırılması ve eşit işe eşit ücret imkânının sağlanması amacıyla “Kadın İstihdamının Artırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması”

⁷³ Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/01/20040122.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/01/20040122.htm> (erişim tarihi: 30.01.2018)

⁷⁴ Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/08/20130816-8.htm> (erişim tarihi: 20.01.2018)

⁷⁵ Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/07/20130724-25.htm> (erişim tarihi: 27.01.2018)

⁷⁶ Başbakanlık Genelgesi, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/07/20060704-12.htm> (erişim tarihi: 17.01.2018)

⁷⁷ KEFEK, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/03/20090324.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/03/20090324.htm> (erişim tarihi: 09.01.2018)

konulu 2010/14 sayılı Başbakanlık Genelgesi 25 Mayıs 2010 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir⁷⁸.

- 6284 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinin ardından, uygulamaya açıklık getirmesi ve uygulayıcılara yol göstermesi amacıyla Nisan 2012’de 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanması Hakkında 2012/13 sayılı Bakanlık Genelgesi yayımlanmıştır.

- 6284 Sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliği ise ilgili kurum ve kuruluşların görüş ve önerileri doğrultusunda hazırlanmış, 18 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir⁷⁹.

- Kadın konukevlerinin yeniden yapılandırılmasına ilişkin Kadın Konukevleri Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik, ilgili tüm tarafların katkı ve katılımlarıyla hazırlanmış, 5 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

- Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik, ilgili tüm tarafların katkı ve katılımlarıyla hazırlanmış, 17 Mart 2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir⁸⁰.

2.1.7. Politika Belgeleri

Ülkemizde kadın erkek eşitliğinin sağlanması, devamı ve kadınların güçlenmesi, hak ve fırsatlardan eşit şekilde yararlanmaları konularında ilgili paydaşlarca çalışmalar yürütülmektedir. Yapılan tüm bu çalışmaların başarıya ulaşabilmesi için belirli bir program çerçevesinde gerçekleştirilmesi, daha etkili bir iş bölümü ve birliğin sağlanması için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce eylem planları hazırlanmıştır. Hazırlanan bu eylem planlarının bir kısmı tamamlanmış, bir kısmı ise günümüzde halen devam etmektedir⁸¹.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) koordinasyonunda ilgili tarafların da katılımıyla hazırlanan “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı”, 2008-2013 yılları arasında uygulanmıştır. Kadınların temel sorun alanları ve buna yönelik çözümleri içeren sekiz farklı konu başlığından oluşan Eylem Planının başlıkları “Kadın ve Kız Çocuklarının Eğitimi”, “Kadın ve Sağlık”, “Kadın ve Ekonomi”, “Kadın ve Yoksulluk”, “Kadın ve Çevre”, “Kadın ve Medya”, “Yetki ve Karar Alma Mekanizmalarında Kadın” ve “Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi” olarak belirlenmiştir.

⁷⁸ Başbakanlık Genelgesi, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/05/20100525-12.htm> (erişim tarihi: 11.01.2018)

⁷⁹ http://www.aile.gov.tr/data/5404eb05369dc3119090f853/6284_sayili_yonetmelik.pdf, (erişim tarihi: 18.01.2018)

⁸⁰ Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160317-8.htm>, (erişim tarihi: 16.01.2018)

⁸¹ KSGM, <https://kadininstatusu.aile.gov.tr/ulusal-eylem-planlari/toplumsal-cinsiyet-esitligi-ulusal-eylem-planlari> (erişim tarihi: 13.01.2018)

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü koordinasyonunda hazırlanan diğer bir eylem planı olan “Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı”, 2018-2023 yıllarını kapsayacak şekilde hazırlanmıştır. Kadınların ekonomik ve sosyal yaşama katılımlarının güçlendirilmesi; hak, fırsat ve imkânlardan eşit şekilde yararlanmalarının sağlanması; kadın erkek fırsat eşitliğinin tüm ana plan ve politikalara yansıtılması amacıyla hazırlanan Eylem Planı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından kadının güçlenmesi konusunda hazırlanan kapsamlı ilk eylem planıdır⁸². “Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2018-2023” kadınların güçlenmesi adına 5 Temel Politika eksenini içermektedir. Bunlar;

- ☐ Eğitim,
- ☐ Ekonomi,
- ☐ Sağlık,
- ☐ Karar Alma Mekanizmalarına Katılım,
- ☐ Medya.

Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı ile kamu kurum ve kuruluşlarına, yerel yönetimlere, üniversitelere, sivil toplum kuruluşlarına ve özel sektöre çeşitli görev ve sorumluluklar verilmektedir. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı ve Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planlarına ek olarak, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda, tüm tarafların sürece dâhil edilmesi, ilgili mevzuat ve kamu politikası açısından hedef ve faaliyetlerin belirlenmesi amacıyla eylem planları hazırlanmıştır.

2012 yılında yürürlüğe giren “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2012-2015)”nın uygulama süresi 2015 yılı sonunda tamamlanmıştır. Bu eylem planının devamı niteliğinde olan, İstanbul Sözleşmesi başta olmak üzere taraf olunan uluslararası sözleşmeler ve ulusal mevzuat hükümleri, ilgili araştırma ve inceleme raporları ile son dönemde ortaya çıkan toplumsal ihtiyaç ve gelişmeler göz önünde bulundurularak, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerin kadın araştırmaları merkezlerinin katkı ve katılımları ile Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü koordinasyonunda hazırlanan “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2016-2020)” halen yürürlükte.

⁸² KSGM, <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/haberler/20182023-yillarini-kapsayan-kadinin-guclenmesi-strateji-belgesi-ve-eylem-planı-calistayi-ankarada-gercekleştirildi> (erişim tarihi: 19.01.2018)

“Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2016-2020) ile;

- Mevzuat Düzenlemeleri,
- Farkındalık yaratma ve zihniyet dönüşümü,
- Koruyucu ve önleyici hizmet sunumu ve şiddet mağdurlarının güçlenmesi,
- Sağlık hizmetlerinin düzenlenmesi ve uygulanması,
- Kurum kuruluşlar arası işbirliği ve politika olmak üzere 5 temel alanda iyileştirmeler hedeflenmektedir.

Öte yandan çocuk ve kadın haklarının en önemli ihlallerinden, kadına ve çocuğa yönelik şiddetin ve ayrımcılığın bir biçimi olan erken yaşta ve zorla evlilikler, dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de bir sorun alanı olarak varlığını sürdürmektedir. Bu doğrultuda uluslararası sözleşmeler, ulusal mevzuatımız, “2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri”ne dayanarak; duyulan ihtiyaç ve yapılan değerlendirmeler neticesinde Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından erken yaşta ve zorla evlilikler sorununun çözümüne yönelik kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları işbirliği ile 2018-2023 dönemlerini kapsayacak bir Strateji Belgesi ve Eylem Planı hazırlanmıştır.

Temel amacı erken yaşta ve zorla evliliklerin azaltılması ve kız çocuklarının güçlenmesi olan söz konusu “Erken Yaşta ve Zorla Evliliklerle Mücadele Strateji Belgesi ve Eylem Planı”nda erken yaşta ve zorla evliliklere ilişkin mevzuatı geliştirmek, bilgi birikimini artırmak; kız çocuklarının eğitim yoluyla güçlenmesini sağlamak; koruyucu ve önleyici hizmet sunum kapasitesini geliştirmek; konuya ilişkin bilinç ve farkındalığı artırmak ve kurum/kuruluşlar ile ilgili sektörler arası işbirliğini geliştirmek hedefiyle faaliyetlere yer verilmiştir. 5 hedef ve 29 faaliyete yer verilen Erken Yaşta ve Zorla Evliliklerle Mücadele Strateji Belgesi ve Eylem Planı, 2018 yılında yürürlüğe girecek ve uygulanmaya başlanacaktır⁸³.

2.2. Uluslararası Mevzuat

Anayasamızın 90 maddesinin 5. Fıkrası usulüne uygun kabul edilmiş uluslararası anlaşmaların kanun hükmünde olduğunu ve bu anlaşmalar aleyhine anayasa mahkemesine başvurulamayacağı hükmünü takiben bu anlaşmalarla ulusal mevzuatın çatışması durumunda bu anlaşmaların öncelikli olduğunu belirtmesi nedeniyle Türkiye’nin taraf olduğu Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa

⁸³ KSGM, <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/haberler/erken-yasta-ve-zorla-evliliklerin-onlenmesi-strateji-belgesi-ve-eylem-planı-taslak-paylasim-toplantisi-gercekleştirildi> (erişim tarihi: 19.01.2018)

Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) ve Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Anlaşmalarının da incelenmesini gerektirmiştir.

2.2.1. Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)⁸⁴

11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzaya açılan ve 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren anlaşma kadına karşı her türlü şiddetin önlenmesi ve aile içi şiddetin önlenmesini amaçlayan bir anlaşmadır. Türkiye tarafından Mayıs 2011 'de imzalanmış olmakla birlikte 25 Kasım 2011 'de TBMM'de kabul edilerek⁸⁵ 29 Kasım 2011 tarihli Resmi Gazete'de⁸⁶ yayımlanmıştır.

İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanmasının takibi amacıyla Taraf Ülkeler Komitesi ve Kadına Yönelik ve Aile İçi Şiddete Karşı Mücadelede Uzmanlar Grubu (GREVIO) oluşturulmuştur. GREVIO uzmanlar grubunun Türkiye adayı Prof. Dr. Ayşe Feride ACAR, Taraf Ülkeler Komitesi'nin 4 Mayıs 2015 tarihindeki toplantısında en yüksek oyu alarak seçilmiştir. Ayrıca; Eylül 2015'te gerçekleştirilen GREVIO'nun ilk toplantısında Prof. Dr. Feride ACAR oybirliğiyle GREVIO Başkanı seçilmiştir⁸⁷. Taraf Ülkeler Komitesi'nde ülkemizi temsil eden Avrupa Konseyi Nezdindeki Daimi Temsilcimiz de Taraf Ülkeler Komitesi başkanı olarak seçilmiştir.

2.2.1.1. Sözleşmenin Amacı (Md.1)

Bu sözleşmenin amacı;

- ✓ Kadınları her türlü şiddetten koruma, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetle mücadele etmek, şiddeti önlemek ve kovuşturmak,
- ✓ Kadına yönelik her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmak ve kadınları güçlendirerek gerçek kadın erkek eşitliğini teşvik etmek,
- ✓ Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet mağdurlarının korunması ve mağdurlara yardım edilmesi için kapsamlı çerçeve, politikalar ve önlemler geliştirmek,
- ✓ Kadına yönelik şiddeti ve aile içi şiddeti ortadan kaldırmak amacıyla uluslararası işbirliğini geliştirmek,

⁸⁴<https://kadininstatusu.aile.gov.tr/uygulamalar/istanbul-sozlesmesi> (erişim tarihi: 12.01.2018)

⁸⁵ İstanbul Sözleşmesi <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss81.pdf> (erişim tarihi: 18.01.2018)

⁸⁶ Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/11/201111129.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/11/201111129.htm> (erişim tarihi: 22.01.2018)

⁸⁷ GREVIO, <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/grevio> (erişim tarihi: 24.01.2018)

- ✓ Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddeti ortadan kaldırmaya yönelik bütüncül bir yaklaşım benimsemek amacıyla etkili işbirliğini sağlamaya yönelik kuruluşlar ve yasa koyuculara destek ve yardım sunmaktır.

2.2.1.2. Sözleşmenin Temel İlkeleri

Sözleşme kadına yönelik her türlü şiddetin önlenmesi amacıyla dört temel ilke kabul etmektedir. Bunlar:

- ✓ Önleme İlkesi: Kadına karşı şiddet önlenmelidir. Bunun için gerekli yasal ve kurumsal önlemler alınmalıdır.
- ✓ Koruma İlkesi: Şiddet mağdurunun tekrar aynı şiddete maruz kalmaması veya şiddete maruz kalma ihtimaline karşı gerekli koruma önlemlerinin alınması,
- ✓ Kovuşturma İlkesi: Şiddet uygulayan kişiler hakkında idari ve adli kovuşturma sürecinin geciktirilmeksizin gerçekleştirilmesi ve bu yolla şiddet uygulayanların veya uygulama ihtimali olanların engellenmesi
- ✓ Sürecin Tamamını kapsayacak ve şiddeti ortadan kaldıracak yasal, idari ve kurumsal politikalar gerçekleştirilmesi: Kadına karşı şiddeti ortadan kaldırmaya yönelik toplumsal bilinç düzeyinin geliştirilmesine yönelik uygulanabilir kararların hayata geçirilmesi.

2.2.1.3. İstanbul Sözleşmesinin tarafı olan Ülkelerin Yükümlülükleri

- ✓ Sözleşmeye taraf olan ülkeler kadın erkek ayrımcılığına ilişkin her türlü yasal düzenlemeleri ortadan kaldırarak eşitliği sağlamaya yönelik düzenlemeler yapmak zorundadırlar.
- ✓ Her ülke kadın-erkek eşitliğini sağlamaya yönelik toplumsal politika ve anlayışların yerleşmesi için gerekli düzenlemeleri yapar.
- ✓ Kadına yönelik şiddeti teşvik eden kavramların ortadan kaldırılması için gerekli önlemleri alır.
- ✓ Yasalardaki cinsiyet ayrımcılığına ilişkin kavramları ortadan kaldırır.
- ✓ Kadına yönelik şiddeti önleme ve şiddet mağdurlarının yararlanacağı kurumsal yapıyı hayata geçirir.
- ✓ Şiddete uğrayan kadın kavramından sadece evlilik içi şiddet değil her türlü şiddetin önlenmesine ilişkin yasal mevzuatı hayata geçirir.

2.2.2. Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)

Sözleşme 1 Mart 1980 tarihinde, üye ülkelerin imzasına açılmış, 19 Ocak 1986 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye 1985 yılında sözleşmeye taraf olmuştur⁸⁸.

2.2.2.1. Sözleşmenin Önemi

Sözleşme insan hak evrensel bildirgesinde yer alan hakların yanı sıra içinde yaşadığı toplumda kendini ifade etmesi için gerekli olan, sosyal, ekonomik, siyasi hakların tamamını tek bir belgede toplayan bir sözleşme olması nedeniyle önemli bir belge olma özelliğine sahiptir.

2.2.2.2. Sözleşmeye Taraf Ülkelerin Yükümlülükleri

Sözleşmeyi imzalayarak taraf olan ülkeler sözleşme gereği şu yükümlülükleri üstlenmiş olurlar.

- ✓ Toplumsal yaşamda var olan her türlü kadın-erkek eşitsizliğine neden olan ayrımcılık unsurlarını ortadan kaldırmak,
- ✓ Kadınların içinde bulundukları toplumun özgün bir bireyi olarak İnsan Hakları Evrensel Sözleşmesinde yer alan haklarını tam olarak kullanması ve kendini geliştirebilmesi için gerekli yasal ve toplumsal ortamın gerçekleştirilmesi için gerekli önlemleri alma,
- ✓ Taraf ülkeler yapmış oldukları çalışmalara ilişkin raporları gerçeğe uygun şekilde CEDAW komitesine vermek olarak belirtilmiştir.

Yapılan tüm yasal düzenlemeler kadına karşı işlenecek şiddet suçlarının en ağır şekilde cezalandırılmasını, kadının iş ve toplum yaşamına aktif katılımının sağlanmasını ve şiddetten korumaya yönelik koruma tedbirlerinin etkin bir şekilde planlanmasını öngörmektedir.

⁸⁸https://www.unicef.org/turkey/cedaw/_gi18.html (erişim tarihi: 01.02.2018)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KADINA YÖNELİK ŞİDDET ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

3.1. Kadına Yönelik Şiddet Üzerine Bir Araştırma

Çalışmanın bu bölümünde, yapılan araştırmanın konusunu oluşturan problem durumu ve araştırmanın amacına yer verilmiş, önemi, sayıtlıları ve sınırlılıkları açıklanmıştır. Devamında, yapılan araştırmanın yöntemi ele alınmış, araştırmada kullanılan model, evren ve örneklem, verilerin ve veri toplama aracının özellikleri açıklanmış, verilerin değerlendirilmesine ilişkin bilgiler verilmiştir.

3.1.1. Problem

Kadına yönelik şiddet, tarih boyunca tüm dünyada dil, din, ırk ve köken ayrımı yapılmaksızın tüm kadınların yaşadıkları ortak bir problemidir⁸⁹. Uygulanan şiddet fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik türde görülebilmektedir⁹⁰. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine bağlı olarak yaşanan, insan hakları ihlali ve kadınlara yönelik ayrımcılık biçimlerinden biri olan kadına yönelik şiddet, kadınlara kadın olmalarından dolayı uygulanmaktadır. Kadınlara yönelik şiddet, kadınlara yakın çevrelerindeki erkekler başta olmak üzere, tanıdıkları ve tanımadıkları erkeklerden yönelmektedir⁹¹.

Şiddet sadece sokakta veya iş yaşantısında değil, aile içinde ya da aile dışında da yer almaktadır. Ayrıca kadına yönelik şiddette şiddet uygulayan her zaman sadece eş olmayıp, aynı evi paylaşan akrabalar arasında gerçekleşebilmektedir⁹². Her ne kadar ulusal ve uluslararası yasal düzenlemelerle kadına uygulanan şiddetin önlenmesine yönelik düzenlemeler yapılmış olsa da özellikle ataerkil toplum yapısına sahip bölgelerde kadın halen şiddete uğramaya devam etmekte, bunun yanı sıra uygulanan şiddete toplum yeterince tepki göstermemektedir.

Şiddet gören kadınların gördükleri şiddeti, nedenlerini, şiddet karşısında sergiledikleri davranışları, şiddeti ihbar etmek için izledikleri yolu ve alınan koruma yöntemlerini ortaya koymak önemlidir. Bu kapsamda, şiddet gören kadınların ifadelerine bakarak şiddet gören kadınlar ve uygulamalar değerlendirilmeye çalışılmıştır.

⁸⁹ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2015: 31.

⁹⁰ www.kamer.org/ (erişim tarihi: 18.12.2017).

⁹¹ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2015: 81.

⁹² Ünlü, 2013: 44.

3.1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, şiddet gören kadınlardan elde edilen bulguları kadın çalışmaları ve toplumsal cinsiyet perspektifinde açıklayarak, kadının şiddet görmesindeki faktörler ve sonuçlarını ortaya koymaktır. Bu sonuçlarla kadının şiddet görmesindeki nedenler ve koruma tedbirlerini tespit edip yorumlayarak, şiddetin ortadan kaldırılmasına yönelik öneriler geliştirebilmektir.

Araştırmada öncelikle konu ile ilgili literatür kapsamlı bir şekilde taranarak kuramsal çerçeve oluşturulmuştur. Daha sonra şiddeti tüm yönleriyle araştırmayı hedefleyen araştırma, toplumsal yapıya bağlı olarak oluşan şiddet davranışlarını ve türlerini farklı görünümleriyle belirleyebilmek için alan çalışmasıyla desteklenmiştir.

3.1.3. Araştırmanın Önemi

Aile birliğinin vazgeçilmez unsuru, toplumun her kesiminde ve iş yaşamında bulunan kadınlar, dünyanın her bölgesinde, ırk, dil, din ayrımı gözetmeksizin şiddete maruz kalabilmektedirler. Bu araştırmada; kadınların şiddete uğrama nedenleri, gördükleri şiddet türü, şiddet sonrası koruma tedbirlerine yorumları açıklanmaya çalışılmıştır.

Şiddet gören kadınlarla yapılan bu araştırma yeni tartışma alanları açmaya imkan vermesi açısından oldukça önemli görülebilir. Yapılan bu çalışmayla bundan sonra şiddete uğrayan kadınlara yönelik çalışmaların artması, bu konuya ilişkin toplumsal hassasiyet oluşturulması ve şiddetin önlenmesi konusunda yapılacak yeni çalışmalara yol gösterebilmesi açısından da önem arz etmektedir.

3.1.4. Sayıtlar

Bilimsel araştırmalarda doğru olduğu kabul edilen ve ispatlanamayan, belirli bir konuya temel olan, akla uygun önermeler “sayıtlı” olarak tanımlanmaktadır⁹³. Yapılan çalışmada şiddete uğrayan kadınlara şiddet ve kadın ilişkisinin; görüşmede kadınlara yöneltilen soruların araştırmanın amacına uygun olduğu, kadınların soruları tam ve doğru anlayıp kendi düşünceleri doğrultusunda cevap verdikleri, seçilen örneklemin doğru ve evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

⁹³ Sönmez, 2005: 161.

3.1.5. Sınırlılıklar

Yapılan bilimsel araştırmanın belirlenen süre içinde tamamlanması gerekliliği nedeniyle araştırmanın sınırlandırılması önemlidir. Bu araştırmadan elde edilen şiddet gören kadınlarla ilgili bulgular, araştırma kapsamında oluşturulan çalışma grubu ile sınırlıdır.

- Araştırma Antalya merkez ilçeleri polis sorumluluk bölgesinde şiddet gören ve emniyet müdürlüğü birimlerine müracaat eden 8 kadınla sınırlı kalmıştır.
- Görüşme yapılmak istenen daha fazla sayıda kadına ulaşılmış olmasına rağmen görüşme zamanlarının kısıtlılığı veya görüşmek istememeleri sayının artmasındaki diğer sınırlılıklardır.

3.1.6. Yöntem

Araştırma yapılırken şiddet ana temadır. Kime ve neye uygulanırsa uygulansın şiddetin kabul edilemez bir davranış olduğu ön bakış açısıyla araştırmaya iştirak, bilgi ve tecrübelerin meydana getirilmesinde kadınların demografik özellikleri de dikkate alınır. Yapılan araştırmada şiddet gören kadınların kendi ifadeleriyle şiddet konusundaki görüşlerini rahatlıkla açıklayabildikleri nitel bir araştırma yöntem olan derinlemesine görüşme yöntemi uygulanmıştır.

Bu çalışmada kendisine telefon ile ulaşılan şiddet mağduru kadınlardan görüşmeye katılmayı rızaları ile kabul eden mağdurlara;

- Kaç yaşında ve nereli oldukları,
- Halen evli olup olmadıkları,
- Çocuklarının olup olmadığı, varsa sayısı,
- Kim tarafından şiddet uygulandığı,
- Şiddetin hangi türüne maruz kaldığı, ne zaman ve neden başladığı,
- Şiddet sonrası ne yaptığı,
- Fiziksel, Psikolojik, Cinsel, Ekonomik şiddetin tanımını yapmaları,
- Şiddet sonrası nereye müracaat ettiği ve müracaat sonrası yapılan uygulamalar

hakkındaki düşünceleri,

- Tedbir kararlarına yönelik düşünceleri,
- Kadını güvende tutmak için neler yapılması gerektiğine dair görüşleri,

genel çerçevesi ile sorulmuş ve alınan cevaplar doğrultusunda yeni sorular üretilerek şiddetin her aşaması değerlendirilmeye çalışılmıştır.

3.1.7. Araştırma Modeli

Bu araştırmada derinlemesine görüşme yapılarak araştırma problemi olan kadına yönelik şiddet konusunda yüzeysel bilgilerden ziyade, görüşmeye katılan kadınların düşünce, görüş ve deneyimleriyle ilgili ayrıntılı bilgi elde etmek istenmiştir. Uygulanan nitel araştırmalarla görüşmeye katılanlardan alınan bilgiler derinlemesine incelenebilir, bu sayede neden sorusuna yanıt bulunur ve konuyu anlamak daha da kolaylaşır⁹⁴. Her ne kadar az sayıda kadınla görüşme yapılmış olsa da daha detaylı bilgi elde edilmeye çalışılmıştır.

3.1.8. Evren ve Örneklem

Araştırma katılımcıları Antalya merkez ilçelerinde şiddete uğramış ve uğradığı şiddetten şikâyetçi olmak üzere emniyet müdürlüğü birimlerine müracaat etmiş kadınlardan görüşme talebimize olumlu yanıt vermiş 8 kadındır.

3.1.9. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada nitel veri toplama yöntemi olan derinlemesine görüşme yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda, araştırmanın ana amacını kapsayacak şekilde 20 adet özgün açık uçlu soru oluşturularak gözlem formu hazırlanmıştır. Basit bir yöntem gibi algılsa da derinlemesine görüşmede sorulan açık uçlu sorulara şiddet gören kadın dilediği gibi cevaplayabilmektedir. Her hangi bir kısıtlama olmadan tüm ifade etmek istediklerini görüşmede dile getirebilmektedir.

Görüşmelere başlamadan önce Antalya merkez ilçelerinde son zamanlarda şiddet görmüş kadınların listesi oluşturulmuştur. Kadınlar telefonla aranarak gizlilik esaslarına bağlı olarak bilimsel bir araştırma yapıldığı, bu araştırmanın şiddet gören kadınlara yönelik olduğu ve kabul ederlerse kendileriyle görüşmek istendiği iletilmiştir. Belirlenen randevulara göre kararlaştırılan gün ve saatte kadınların uygun gördüğü yerlerde görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

01.03.2018 ile 01.04.2018 tarihleri arasında tamamlanan ve genel olarak toplamda 30 dakikayı geçmeyen bu görüşmelerde görüşmecinin rızasıyla ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Katılımcılara görüşmelerin gizlilik prensipleri doğrultusunda ve sadece bu çalışmaya özel kullanılacağı, hiçbir şekilde kimlik bilgilerinin ifşa edilmeyeceği bildirilmiştir. Görüşmeler sırasında görüşmecilerin hiç biri ses kayıt cihazı kullanılmasını yadırgamamış, kullanılmasını istemeyen kadın olmamıştır. Ses kayıt cihazıyla yapılan görüşme kayıtları aynı gün içinde özel bir program kullanarak yazılı hale getirilmesi sağlanmıştır.

⁹⁴ Şimşek ve Yıldırım, 2005:39

3.1.10. Verilerin Analizi

Nitel verilerin analizinde *Temel Yorumlayıcı Nitel Araştırma* yaklaşımı kullanılmıştır. Bir olgunun, bir sürecin, katılımcıların bakış açıları ve dünya görüşleri ile anlamaya çalışılan bu yaklaşımda, araştırmacı, tümevarımsal bir strateji ile anlamı aktaran bir araç görevi görür, olayı izler ve sonuçlar literatürden referanslarla tartışılır ve açıklanır⁹⁵.

Bu araştırmada genel kabul gören nitel araştırma veri analizi aşamaları kullanılmıştır. İlk aşamada 8 ses kaydı biçimsel bir veri tabanı halinde düzenlenmiştir. 2. aşamada yazı formatına çevrilen görüşme kayıtlarında özellikle durulan konular belirlenmiştir. 3. Aşamada şiddet mağduru kadınların maruz kaldıkları olaylar ile görüşleri etkileyici bir şekilde yansıtabilmek için zaman zaman bizzat kendi anlatım üsluplarıyla doğrudan alıntılara yer verilerek bulgular yorumlanmıştır. Görüşmeler neticesi elde edilen bulgular özetlenerek sonuçlar oluşturulmuştur.

3.2. Kadına Yönelik Şiddetin İncelenmesi, Antalya Örnek Olayı

Kadına yönelik şiddet, uygulanan şiddet tipine göre ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Bunlar aynı zamanda çok yaygın görülen şiddet tipleridir. Uygulanan her bir şiddet türü şiddet uygulanan kişinin maddi ve manevi şahsiyeti üzerinde geçici veya kalıcı zararlar yaratmakta, kimi zaman yaşamsal varlığını sonlandırmaktadır. Kadına şiddet uygulayan kişi veya kişiler çoğu zaman kadının en yakınındaki erkekler olmaktadır.

3.2.1. Aile İçi Şiddet

Aile içi şiddet her ne kadar aileyi oluşturan kişiler arasında birbiriyle olan şiddet ilişkisini incelemekten pratikte karşımıza en sık erkeğin kadına uyguladığı şiddet olarak çıkmaktadır. Aile içi şiddet her yıl milyonlarca kişiyi etkilemektedir. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri'nde, yılda iki ila dört milyon kadın yakın ilişki içinde oldukları partnerleri tarafından dövülmektedir. Fiziksel istismarın tek bir kişiye yöneltilmiş olması halinde bile etkilenme evdeki diğer bireylerde de olmaktadır. Çünkü bu duruma şahit olan bütün aile bireyleri de olumsuz olarak etkilenmektedir. Bu ailelerin içinde yaşadıkları ev güvenli olmaktan uzak, şiddetin her an patlayabileceği bir yer olarak tanımlanmaktadır.⁹⁶

Kadınların aile içinde yaşadığı şiddetin çeşitleri özetle şu başlıklar altında toplanabilir:⁹⁷

- a) Yetersiz fiziksel ve duygusal ilgi demek olan ihmal,

⁹⁵Merriam, 2002: 6.

⁹⁶Polat, 2016: 17-18

⁹⁷Page ve Ince, 2008: 82.

- b) Anlayış, sevgi ve sempati görememe demek olan duygusal-psikolojik şiddet,
- c) Tehdit, aşağılama, küçümseme, sindirme, bezdirme vb.den oluşan sözel şiddet,
- d) İtip kakma, tokatlama, yaralama, dövme, yakma vb.den meydana gelen fiziksel şiddet,
- e) Fiziksel şiddetin bir üst boyutu olan ensest, tecavüz ve fahişeliğe zorlanma gibi çeşitleri bulunan cinsel şiddet.

En sık rastlanan şiddet türlerinden biri olan aile içi şiddet diğer şiddet türlerini de çoğu zaman içermektedir. Aile şiddetin sadece erkek partner veya eş tarafından uygulanması gerekmemektedir. Özellikle aile bireylerinden herhangi biri tarafından uygulanan fiziksel şiddet vakaları yoğun olarak yaşanmaktadır. Bir mağdurenin ifadesinde fiziksel şiddetin annesi, annesinin sevgilisi ve dayısı tarafından uygulandığı görülmektedir;

Bir buçuk yıl önce dayımdan gördüm silah dayadı kafama bir buçuk yıl önce daha on sekizime basmamıştım 9 Temmuz'da gördüm. (...) 2017de Annem ve annem sevgilisinden kötü şiddet gördüm, evden kovuldum gece yarısı. (...) Yazın ben evdeydim o gün arkadaşım geldi arkadaşımın nişanlısı Antalya ya geldi dondurma yemeye çıkalım dedik gece saat 10 buçukta işte bir sürü hakaret etti sen neredesin bu saatte sonra dayım aradı sen neredesin bu saatte on dokuz yaşında insanım ben ne zaman ne yapacağımı biliyorum dedim eve gittim eve gidince annem bana saldırdı daha sonra annemin sevgilisi bizi gelip ayırdı ve benim boğazımı sıktı. (M5)

3.2.2. Fiziksel Şiddet

Fiziksel güç kullanımına dayanan ve canlıya fiziksel olarak zarar vermeye yönelik uygulanan saldırgan davranışların tamamı fiziksel şiddet olarak değerlendirilmektedir.⁹⁸ Kadınlara yönelik şiddette en yaygın karşılaşılan⁹⁹, çoğunlukla vücut bütünlüğüne yönelik bedensel güce dayalı olarak kontrolü ve gücü elde tutmayı, farklı istekleri gerçekleştirmeyi, güç uygulamak suretiyle kadını denetim altına almayı ve her türlü talebi yaptırmayı hedefleyen bu girişim¹⁰⁰ araştırmalarda kadınların en fazla maruz kaldığı hafif yaralanmalardan başlayıp sonu cinayete kadar artarak devam eden eylemlerden oluşan şiddet türü¹⁰¹ olarak tanımlanmaktadır.

Erkeğin kadınlara göre fiziksel olarak daha fazla güçlü ve dayanıklı olması, anlaşmazlıkların çözümünde şiddetin ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir¹⁰². Fiziksel kas

⁹⁸ Atman, 2003:333.

⁹⁹ Yetim ve Şahin, 2008: 50.

¹⁰⁰ Öztürk, 2010:55

¹⁰¹ Şener, 2011: 12.

¹⁰² Şenol ve Yıldız, 2012: 9.

gücünün kullanılmaya başlanmasıyla uygulanan güç ve fiziksel eylemler kişinin fiziksel saldırıya uğraması hali olarak nitelendirilebilir.

Diğer mağdurların aktardıklarında bu hususlar benzer şekilde ifade edilmektedir;

Sonra kafamda şişe alkol şişesi vurdu kafamda dikiş var şikâyetçi olmadım doğum günümde geçen sene. (...)Bağırıyorsun yapma diyorsun neden diyorsun o senin sesini bağırdığını duydukça kendini daha fazla güçlü hissediyor galiba sonra kaçmaya kapıdan kaçmayı düşünüyorum kapılar zaten kilitli oluyor önüme geçiyor benden zaten fizik olarak daha güçlü insan önüne geçemiyorum. (M7)

Bana göre hani ben gittim savcılıkta şikayette bulundum gözüme şişe vurmuştu gözüme şişe vurmuştu hatta şişeyle geldim raporla geldi buraya boşandıktan sonra oldu gözümü cam şişeyle vurdu bide plastik şişe vurdum diye şey yaptı ondan sonra ben gittim de oraya savcının karşısına çıkıldığı zaman.. (M6)

Fiziksel şiddete başvuranların en sık karşısındakine tokat atma ya da bir şey fırlatma, itme, tartaklama ya da saç çekme, yumrukla ya da bir cisimle vurma, tekmeleme, sürüklenme ya da dövme, boğazını sıkma ya da bir yerini yakma, bıçak, silah gibi aletlerle tehdit etme ya da bunları kullanma¹⁰³ tarzındaki eylemleri uyguladıkları görülmektedir. Mağdure kadınların ifadelerinde bu örnekleri bizzat yaşadıklarını görebilmek mümkündür;

Çok şey yapamıyorum ama ağır darbe aldıklarımı mesela hatırlayabiliyorum. Mesela genelde böyle kafama falan çok vururdu ya da suratıma denk geldiği zaman hatta şey yapardı böyle o kadar pişkinleşirdi ki yüzün çok küçük gözüne denk geliyor falan gibisinden konuşurdu. Hani suratın küçük, parmağım gözüne denk geliyor gibi... (...) Bana sen bana soru soramazsın deyip kafama silah dayadığını bilirim. (M1)

Yapılan çeşitli alan araştırmalarında ülke genelinde evlenmiş kadınların %19'unun yaşamının herhangi bir döneminde orta derecede fiziksel şiddete, %16'sının ise ağır derecede fiziksel şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Şiddet davranışının verdiği zarar düzeyi arttıkça yaygınlığı azalmaktadır.¹⁰⁴ Vücut kas yapısı itibariyle kadınlara oranla daha güçlü bir yapıya sahip erkek, kadını isteklerini kabul ettirmeye, istemediği davranışları engellemeye, kadını yıpratmaya yönelik sergilediği ve kadının vücuduna zarar verme maksadıyla yapılmış hareketler, davranışlardır. Bu tür davranışlar bazen kadının kendi ailesince bile kocasının yapabileceği davranışlar olarak görülebilmektedir.

Çalışma kapsamında yapılan görüşmelerde şiddet mağduru kadınlara “*Fiziksel şiddetten ne anlıyorsunuz?*” diye sorulduğunda, kadınların tamamının fiziksel şiddeti sadece

¹⁰³ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2015: 50.

¹⁰⁴ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2015: 86.

“dayak yemek” ya da “darp edilmek” olarak algıladıkları görülmüştür. Yaptığımız çalışmada görüşmeye katılan kadınlardan fiziksel şiddete uğrayan altı kadından beşi benzer bir şekilde şiddet uygulayanların kendilerini darp ettiklerini / dövdüklerini, biri ise dövmenin yanı sıra kendisini önce bıçakla sonra silahla yaraladığını belirttiği anlaşılmıştır. Kadınlar fiziksel şiddete uğradıklarını kendi yalın anlatımlarıyla tarif etmişlerdir;

... kafama falan çok vururdu ya da suratıma(M1)

Hem dayak hem ondan sonra konuşmaları...(M4)

...eve gidince annem bana saldırdı daha sonra annemin sevgilisi bizi gelip ayırdı ve benim boğazımı sıktı. Dayım da silah dayadı kafama...(M5)

Kaşımdaki yara bak kesik, parmağındaki kesik, daha ne anlaya bilirim gösterdiğim yerlerde var.(M6)

Önce dayak vardı... Beni bacağımdan bıçakladı. ...sonra kafamda şişe alkol şişesi vurdu. Kafamda dikiş var...(M7)

....en çok yüzlerime böyle yumruğuyla vururdu kararırda...(M8)

Çeşitli tanımlarda da belirtildiği üzere; bir eve ya da evin bir odasına kilitlemenin veya itip kakmanın görüşmeye katılanlarca fiziksel bir şiddet olarak değerlendirilmesi konusunda bilgi sahibi olmadıkları görülmüştür. Bununda yetiştikleri ataerkil toplumda olağan bir davranış olarak kabul görmesinden kaynaklandığı değerlendirilebilir. Her ne kadar ataerkil toplumlarda yadırganacak bir davranış olarak görülme de kadına yönelik şiddeti engellemek amacıyla gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde çalışma ve tedbirler alınmasına yönelik çalışmalar artarak devam etmesine rağmen bu konuda henüz tam bir başarı kaydedilememiş, hala tüm dünyada ve dolayısıyla ülkemizde kadına yönelik şiddet, toplumsal bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir¹⁰⁵.

Mağdurlara yöneltilen “*Fiziksel şiddete maruz kaldığınızda ne yaptınız?*” sorusuna verilen cevaplar kayda değer nitelikte ve benzer bilgiler sunmaktadır;

Aslında hiçbir şey yapmadım. İlk önce ne yaptım, etrafıma bile göstermemeye çalıştım. Mesela, kolumda morluk varsa ben uzun kollu giymeye çalıştım. Gelip şikâyette bulunabilirdim ama hep şey gibi düşündüm ben biraz. Artık şikâyet ettiğim zaman olayı bitirmeliyim, ayrılmalıyım gibi. Çünkü bir daha yüz yüze bakmak şansı biraz daha karşıdaki...(M1)

Ben hiç sesimi çıkarmıyordum yani. Dövdüğü zaman hiç sesimi çıkarmıyordum çünkü ses çıkarttıkça kendisine bir kelime söyledikçe onu şeyi daha fazlalaşıyordu sesimi çıkarmıyordum yani...(M4)

Çaresizsin hiçbir şey yapamıyorsun...(M6)

Bağırıyorsun yapma diyorsun, neden diyorsun, o senin sesini bağırdığını duydukça kendini daha fazla güçlü hissediyor galiba sonra kaçmaya kapıdan kaçmayı düşünüyorum kapılar zaten kilitli oluyor

¹⁰⁵ Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi-1: Eğitici El Kitabı s.12

önüne geçiyor benden zaten fizik olarak daha güçlü insan önüne geçemiyorum. Daha sonra şiddetlerine susmayı denedim bu sefer sustuğum zamanda yine aynı hareketler..(M7)

Hep ağlıyordum, ne yapayım ayrılacağım diyordum gideceğim diyordum gidiyordum babamgile, sonra geliyorduk. Mesela bir hafta on gün on beş gün duruyorduk hani yalvarıyordu bir daha yapmayacağım bir daha etmeyeceğim diye götürüyordu. Ben de çocuklarım var diye gidiyordum inanıyordum....söz verdi yani gene devam aynı yani ben ayrı yaşama şeyi açtım şimdi ayrı yaşama kararımız var o gitmesi lazım evden ama gitmiyor... gene dövmeyle kalktı ben kendim kaçtım yani sürüdü beni kapılarda..(M8)

Çeşitli çalışmalarda ülkemizdeki bazı bölgelerin toplumsal yapısından kaynaklı şiddet eğilimli oldukları yönündeki çıkarımlara rağmen çalışmamızda görüşme yapılan şiddet mağduru kadınlar köken / bölge olarak farklı kökene sahip olmanın yanı sıra Antalya iline farklı bölgelerden geldikleri, içgöçle ülkenin çeşitli bölgelerinden geldikleri, şiddetin sadece bölgesel özellikler kaynaklı olarak tanımlama yapılamayacağı ve şiddet uygulayanların da ayrıntılı bir şekilde araştırılması gerektiği değerlendirilebilir. Yapılan görüşmeler; şiddetin köken / bölge sorunu olmaktan çok bir insanlık sorunu olduğunu bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Bölgesel farklılıklara ilişkin önemli bir örnekte otoriteyi sağlamak adına hem kadının hem de sonradan çocukların da fiziksel şiddet gördüğü ortaya konulmuştur.

Doğudan geldim. (...) Yani ilk başlarda ben görüyordum ondan sonra şimdi çocuklar büyüdükten sonra çocuklar babası bana şiddet gösterdiğinde bu sefer çocuklar beni korumaya çalışıyorlardı, bu sefer çocuklarda dayak yiyorlardı öyle olunca artık son zamanlarda çocuklarda dayak yemeye başladı. (...) Yani ben ben ne istesem o olacak tarzında ve sürekli onun bir şeyi vardı şiddet gösterirsen korkutursan kadın her şey de seni dinleyecek onun bir teorisi bu yani korkutarak her zaman korkutarak yani ne olursa olsun ben onu arayıp be şey oldu diyemiyorum çok önemli bir şey olmasa telefon ile onu aramıyordum korkudan her zaman bir korku politikası bu yani. (M4)

Şiddetin öğrenilmiş bir davranış olması, öğrenme kaynağının ise şiddeti uygulayanın kendi ailesinden kaynaklanması, ayrıca çoğu kültürün kocanın karısına şiddet uygulama hakkını tanınması, kocanın da bu davranışı bir hak olarak öğrenerek büyümesi ve aynı zamanda kadına da erkeğin şiddetini normal bir davranış olarak öğrenerek yetişmesi, şiddetin olağan bir davranış olarak algılanmasına sebep olmaktadır¹⁰⁶.

Mağdur kadınların anlatımlarından, gördükleri şiddetin; Ataerkil yapı, erkeğin ayrıcalıklı olma hissi ve erkeklerin güçlü olduğu çelişkisi¹⁰⁷ ile eşdeğer olduğu gözlemlenmektedir. Erkeğin aile ortamında hâkimiyet kurma ve bu hâkimiyetini devam

¹⁰⁶ Şenol ve Yıldız, 2011:841-851.

¹⁰⁷ Demir ve Nam,

ettirme isteği doğrultusunda, kendisinden daha zayıf fiziksel kuvvete sahip kadınlara şiddet uyguladığı, uygulanan şiddet sebebinin; hâkimiyet kurma, erkeğin kendine güven eksikliği ve kadını toplumsal hayattan soyutlayıp kendine bağımlı kılma isteği olarak değerlendirilebilir. Bu konunun mağdur kadınlar tarafından verilen cevaplar ile de örtüştüğü görülmektedir.

Şiddetin sebebi ilk farklı farklı şeyler çıkıyordu. Yalan çok söylüyordu mesela. Hep böyle yalanlarını yakaladığım zamanda mesela sürekli yalan söylüyordu, bir şeyler uyduruyordu, şiddet böyle başlıyordu. Hani biz ayrı yaşıyor gibiydik zaten. Şöyle ayrı yaşıyorduk. O Serik'te kalıyordu, ben burada Antalya'da yaşıyordum. İki güne bir eve geliyordu. Yani haftada bir veya iki defa eve geliyordu. Gelmiyordu yani orada kalıyordu, gelmemesinin nedenini de uzak olduğuna bağlıyordum... Ben ordaydım zaten o beni taşıdı buraya, ama ilk önce ordaydım yani onun farklı düşünceleri varmış bunları ben sonradan öğrendim tabi. Eski eşini oraya getirmiş, sonra birlikte yaşamışlar falan bu şekilde problem çıkıyordu yani. Eve gelmedin, eve geldiğinde kötü davranışlarıyla, ya da geç kaldığında neden dediğim zaman en basiti ben 6 saatte Kütahya'ya gidilir hani Serik'ten buraya kadar gelemedin mi? “Bana sen soru soramazsın” deyip kafama silah dayadığını bilirim.(M1)

Asıl sebebi hiçbir zaman anlayamadım yani ben, dedim psikoloji bozuk herhalde bunun sebeplerini hiçbir zaman anlayamadım. İlk başlarda evet ama bir türlü normale dönmedi, normal olmayınca da normal şeyler de yaşamadık yani zaten biz. Normal olmayınca da bu noktaya geldi. Yani ilk başladığımız noktaya geldik. Ama hiçbir zaman anlamadım, ani bir şekilde ani öfke, ani sinir, yani çok söyledim bir yere gitmesini bir doktora gitmesini, hiçbir şey ortada yokken gece 12’de yatağına giriyor ondan sonra bir anda “sen bugün benimi aradın” diyor, “evet” diyorum, “sen beni kontrol için mi arıyorsun?” diyor ondan sonra kalkıp beni dövüyor. Yani hiçbir şey ortada yokken. Yani ben ne istesem o olacak tarzında ve sürekli onun bir şeyi vardı, şiddet gösterirsen korkutursan kadın her şey de seni dinleyecek. Onun teorisi bu yani korkutarak, her zaman korkutarak, yani ne olursa olsun ben onu arayıp bir şey oldu diyemiyorum. Çok önemli bir şey olmasa telefon ile onu arayamıyordum korkudan, her zaman bir korku politikası bu yani.(M4)

On sekiz yaşımı doldurmamıştım daha evlendiğimde, kendi isteğimle de değil onlar zorla beni kaçırarak öyle bir evlilik yani onu hiç tanımadan görmeden bir evlilik, yengemin, amcamın eşinin vasıtasıyla bir evlilik, hiç görmedim, evlenecek olduğum kişinin kim olduğunu dahi bilmiyordum. On sekiz yaşımı doldurmamıştım, yaşımı doldurana kadar bir evin içinde sürekli kapandım, bir odanın içinde, kimseyi görmedim. Bir erkek dahi görmedim. Bir kadın gördüm sürekli bana yemek getiren bana su veren bir kadın gördüm. Küçük bir odada bir lavabo vardı. Bu şekilde bir yerde 18 yaşımı doldurdum bitirdim. Burada Antalya'da düğün salonunda düğün tutunmuş neden geldin salona getirdiler beni, bir odada gelinlik giydirdiler ve salona getirdiler. Ben daha kiminle evleniyor olduğumu bile bilmiyorum yani, kim karşımdaki, kim çıkacak dedemi, kim çıkacak bilmiyordum yani ne çıkacağını bilmiyordum. Uzun boylu bir adam çıktı geldi, ben bununla evleniyorum dedim eğer benden bir tane benim tarafımdan bir kişi olsaydı orada bitiyordu. Ben evlenmeyeceğim diyecektim. Öte baktım bir baktım herkes yabancı kimseyi tanımıyorum, iki ayda evden uzaklaşmışım, köy yerinde bilirsiniz ondan sonra kabul ettim. O şekilde çocuğuma hamileyim, 4 ay sonra hamile kaldım çocuğum iki aylık bana dedi ki “çocuğu alıracaksın”, ondan sonra beni gönderdi yengesiyle bir yere abisinin hanımıyla böyle

bir merdiven altı bir yer, yaşlı dağınık saçlı doktor var ben ağlıyorum aldırmayacağım ilk çocuğum aldırmayacağım, artık her şey iş işten geçmiş ve çocuk aldırmayacağım ondan sonra doktor dedi ki bana baya bir merdiven altıydı harabe gibi bir yerdi ondan sonra dedim ki hani ben aldirmek istemiyorum ağlıyorum zaten. O zaman gününü geçmiş diyelim günü geçmiş diyelim ondan sonra hem senin hem de çocuğun ölme riski var diyelim. Biz bu şekilde yengemi de ikna ettik geldim eve durumu söyledim. O zaman acayip şekilde dayak yedim.(M6)

Şiddet karşısında 102 kadının davranışları Köşgeroğlu ve arkadaşları tarafından incelendiğinde; şiddete maruz kalmalarına rağmen, kadınların çoğunluğunun (%87.3) şiddet karşısında hiçbir tepki vermedikleri görülmüştür¹⁰⁸. Mağdurların gördükleri şiddeti ifade etmemesinin pek çok nedeni vardır. Bu nedenlerin başlıca sebepleri;

- Gidecek bir yerinin olmaması,
- Maddi gelirinin olmaması,
- Çocuklarından ayrılmak istememesi
- Öğrenilmiş çaresizlik olarak tanımlanmaktadır¹⁰⁹.

Görüşme yapılan şiddet mağduru kadınların benzer nedenlerle ve özellikle aile birliğinin bozulup çocukların olumsuz etkilenmelerini engellemek adına şiddete sessiz kaldıkları değerlendirilebilir. Bir mağdurenin ifadesinde bu husus şu şekilde aktarılmaktadır;

Hep ağlıyordum ne yapayım ayrılacağım diyordum gideceğim diyordum gidiyordum babamgile sonra geliyorduk mesela bir hafta on gün on beş gün duruyorduk hani yalvarıyordu bir daha yapmayacağım bir daha etmeyeceğim diye götürüyordu ben de çocuklarım var diye gidiyordum inanıyordum işte hala yapmayacak diye hala mesela gene öyle geçen sene gene yapmayacağım dedi hadi bir şans daha vereyim dedim kızım var işte o anne dedi bu dedi çok ezilmiş dedi annesi dövmüştü bir şans daha ver anne dedi kızım yani evimizde olmak istedi. (M8)

Görüşme yapılan şiddet mağdurlarının toplumda duyulmasını istemedikleri için şiddete uğradıklarını itiraf etmedikleri söylenebilir. Başka insanların şiddete uğradığını duymalarının kendilerini toplumda küçük düşüreceğini ve toplum tarafından dışlanacakları kaygısı taşıdıkları değerlendirilebilir. Bu düşünceye inandıkları için, şiddeti gizleme eğiliminde olabilmektedirler.

Yapılan görüşmelerde şiddet mağduru kadınlar bu konuda açıklamalarda bulunmuş ve sebebi kendi anlatımlarıyla ifade etmişlerdir;

¹⁰⁸Köşgeroğlu vd., 2015:342-345

¹⁰⁹ Tarhan, 2010: 58-64

Toplum baskısı, hani ikinci evlilik olunca biraz daha hani bitmesin, hani ilk evliliği bitti ikinci de biter işte biraz hani aile bilmiyorum yani öyle bir şey...(M1)

Her seferinde sesimi çıkarmadım çünkü çocuklarım vardı çocuklara bakıyordum hepsi küçüktü birde çocukları alıyordu benden çocukları görmeyeceksin diyordu ve benim çocuklarımı diğer eşin adına yapmıştı kimlik olarak...(M4)

Birincisi, öncesinden nasıl diyeyim, oraya kadar sabrediyordum sabır, sabır, sabır...(M5)

Çocuklar, el alem ne demesin çocuklar aynen öyle ...(M6)

Dışarda on kişiyle dolanacağıma veya şimdi çocuğum var kimseyle de evlenemem, çalışsam annem çocuğuma bakıyor ama yeterli olmayacak dedim. Onunla çocuğumun babasıyla devam edeyim ama yanılmışım...(M7)

Neden dayandım yani ortam çok kötü, çocuklarım dışarıda kötü yollara düşer diye düşündüm. Benim iki tane evim vardı. Dayağı yiyordum mesela öyle bir ortamımız vardı bizim daha sonra önüne yemek koyacaksın sonra senin gönlünü almaya çalışır sonra seninle barışmaya çalışır bırakıp gitmek istediğinde bırakmaz dışarıya göndermez yani çocuklarımı düşündüm hep yani, çocuklarımı belki eroınman olur belki hırsız olur hep onları düşünerek çektim ben onu, yoktu ki benim arkamda, var iki tane erkek kardeşim ikisi de yani hiç biri demedi ki sana destek olalım gel çocuklarına sahip çıkalım veya babam vardı demedi hiçbir zaman o yüzden bırakıp gidemedim yani, bir ev tutup ta çocuklarıma bakacak gücüm yoktu, bir insan niye çeker kim çeker...(M8)

3.2.3. Psikolojik Şiddet

Şiddet tipleri içerisinde gündelik yaşamda en sık rastlanan tiplerden birisi de duygusal şiddettir. Duygusal şiddetin temelinde insanın yaşadığı psikolojik hasar bulunmaktadır. Duygusal şiddet iki özelliği ile diğer tip şiddetlerden ayrılmaktadır. Bunlar;

- a. Fiziksel ve cinsel şiddette olduğu gibi somut fiziksel bulguların bulunmayışı,
- b. Tek başına bulunabileceği gibi çoğu olguda diğer şiddet tipleriyle birlikte bulunduğu tespit edilmiştir. Cinsel ya da fiziksel saldırıya maruz kalan kişi aynı zamanda duygusal şiddete de maruz kalmaktadır.¹¹⁰

Bu şiddet türüne giren davranışlar şunlardır; bağırarak, hakaret etmek, küfretmek, tehdit etmek, korkutmak, aşağılamak, alay etmek, karar vermesine izin vermemek, başka kadınlarla erkeklerle kıyaslamak, kendini geliştirmesine izin vermemek, ailesi arkadaşları komşuları ile görüşmesine izin vermemek, evden dışarıya çıkmasına izin vermemek, her an nerede olduğunu kontrol etmek, inançlarını - kökenini - işini - maaşını küçümsemek, başkalarının önünde sürekli sözünü kesmek, vb.¹¹¹

Mağdurelerden birinin ifadesinde psikolojik şiddete ilişkin örnekleri daha çok aşağılama, hor görme, küçümseme, kıyaslama gibi aynı zamanda sözlü şiddet şeklinde yaşadığı görülmektedir;

¹¹⁰ Polat, 2016: 31.

¹¹¹ Taşdemir Afşar, 2015: 728.

Kendi özel eşyalarını falan götürüyordu evden, götürmüştü zaten ya da şöyleydi işte alışveriş yaptığı zamanlar sana alışveriş yaptım, sana su aldım hep bu tarz konuşmaları vardı. Sanki bir aile değil de psikolojik olarak rahatsız hissetmemi sağlıyordu. İşte suyunu aldım, ekmeğini aldım, bir şey söylediğimde ekmeğin suyun yok mu? Ben fitik olduğumda beni terk etti eşim. Bu daha büyük bir şeydi benim için hani hastayken bir insanın terk etmesi çok etkilemişti beni. Sonrasında da hiçbir şekilde hani eve geliyim, ilgileniyim, hasta, bilmem ne umurunda değildi yani. Mesela şöyle söyleyeyim, ilk evliliğinde de ilk evlendiği bayan mesela hani daha önce evlilik yapmış falan sürekli bana şunu söylerdi işte ben hiç damatlık giymedim, sen benim dengim misin falan tarzında işte ben çok afedersiniz ben bekâr bir kızla evleneceğim, düğün yapacağım falan tarzında hani yani 18 yaşında biriyle evlenebilirim ama sen benim dengim misin gibi yani sanki benimle zorla evlenmiş gibi böyle şeylerde bulunurdu. Zoraki bir evlilik olmuş ben zorlamışım gibi bu tarz konuşmaları olurdu. (M1)

Bir başka örnekte psikolojik şiddet; yıldırma, iftira, aciz hissettirme şeklinde bir özellik göstermektedir;

Ben kıyafetlerimi bile mesela genelde böyle ablam, kızıma mesela arkadaşlar, etraf verirdi. Şu anda da çok farklı değil mesela ayrılma aşamasındayız ama yani adam geçen sene mesela evimizi bizim soydu. Kapımızı camımızı bile götürmüş. Kurban bayramında ben memlekete gittim kızımınla birlikte her şeyi götürüyor sonra da geliyor beni şikâyet ediyor, mesela diyor ki eşim yapmış. Kapıyı camı düşünün camına kadar pirizlere kadar sökmüş götürmüş, ben evde yaşıyorum diye sonra da gelmiş beni şikâyet etmiş yani o şekilde ben geldim mesela şu anda bile o zaman geldim ben... Ben şu an mesela evet polis eşiyim. Kaymakamlıktan yardım da alıyorum. Sosyal hizmetlerden de alıyorum. (M1)

Bir mağdurenin yaşadığı psikolojik şiddet ise hem sözel hem de tek taraflı bir mahiyet taşısa da flört şiddeti özellikleri göstermektedir;

Erkek, normal arkadaşımı normal görüşüyorduk böyle o anlamda ama karşı taraf bana karşı diğer türlü bir hissiyat olmuş, bir ay sonra kadar bana böyle belli etti söyledi hatta ben ondan sonra şey dedim. İstemiyorum. (...) Bayağı böyle şey yaptı daha sonra bir süre durdu ben de engelledim numarasını sonra işte ulaşmaya çalışmış ama herhalde ulaşmamış sonra farklı numaralardan ulaşmaya çalıştı ve sözlü tacize uğradım. (...) Benden ret cevabı alınca herhalde egosuna mı yediremedi artık bilmiyorum çünkü bana bu zamana kadar kimse ret cevabı vermedi, bilmem ne (...) engellediğim için başka numaralardan ulaştı o numaraları da engellemem onun üzerine ve en son aileme ulaşması, anneme yani aramasıyla öyle şikâyet ettim artık. (...) Ailemde ya bundan 1,5 sene önce abimi biz kaybettik iş kazasında ondan sonra bende bir panik atak zaten olma durumu, her an sanki kötü bir haber alacağım gibi geliyor bir şeylerden sonra da bu baskı yapınca da sözel olarak işte yok benimle olacaksın, benim olmazsan seni öldüreceğim bunlarda sözel olarak telefonla böyle laflarda bulunduğu için her an böyle okula bile gitmeye korkuyordum yani yurttan çıkıyorum etrafımı kontrol edipte çıkıyorum her an arkamdan sanki

böyle gelecekmış, tutacakmış gibi geliyor böyle. (...) hocalarına ulaşip seni rezil edeceğim aileni arayıp rezil edeceğim filan gibi böyle konuşmalar yaptı. İşte en sonunda ailemi yani annemi aramış. (M2)

Psikolojik şiddet bağırma, küfretme, hakaret şeklinde gerçekleşebileceği gibi bir mağdurenin ifadesinde karşıdaki kişinin kendi yarattığı kuruntuların ve kendisine fiziksel şiddet uygulamasının mağdur üzerindeki etkisi yoluyla da gerçekleşebileceği görülmüştür;

Bu benim fiziksel şiddeti kendisine uyguluyordu tabi yani kendisine vuran kendisini yumruklayan bir erkek kişisi benim için korkunç bir şey yani çünkü kendine vuran bir insan bana da vurabilir ya da zaten küfür vesaire gibi hakaretleri ayrıca yani bütün bu olanlar kendisine uyguladığı fiziksel şiddeti ya da duvarları yerleri dövmesi bana hakaret etmesi küfür etmesi. (...) Annesiyle bağlantılı bazı şeyler kuruyor yani benim, benim annemin babamın ve kardeşimin annesine hürmet etmediğimizi düşünüyor ve tam aksi aslında gerçekte olan. (...) Tabi fiziksel şiddet uygulayabileceği korkusuyla da yüzleştim. (...) Yani kendimi en son böyle bir kriz geçirdiğinde 4 Mart yanlış hatırlamıyorsam Pazar günü gece ben yatak odasına gidip kapıyı kilitlemek istedim, kilitledim, gelip kapıyı kıracağını söyledi, kiliti açtım ama battaniyenin altına sığındım, öyle diyeyim yani yatakta cenin pozisyonunda sabaha kadar uyumadan geçirdim. (M3)

Öte yandan psikolojik şiddetin fiziksel şiddet gibi etkiler yaratması ve mağdurun doğrudan fiziksel şiddet görmese de psikolojik olarak yıpranması neticesinde fiziksel rahatsızlıklara maruz kalması da bir şiddet görünümü olarak ortaya çıkmaktadır;

Bana benim fiziksel şiddetten anladığım şey aslında bana vurması işte fiziksel olarak onun bana temas etmesi ama bunun dışında gördüğüm maruz kaldığım şeylerin de benim fiziksel sağlığım üzerinde maalesef etkileri oluyor. (...) Elbette etkiledi yani saçlarımın beyazlamasından tutun vücudumda yaraların çıkmasına kadar yani mutlaka karın ağrılarım mide bulantılarım kasılmalarım gibi bir sürü şeye de maruz kaldım. (M3)

Bireyin aile ve akrabalarıyla görüştürülmemesi de önemli bir psikolojik şiddet görünümü olduğu tespit edilebilir;

Tamamen engellemişti hiç ailemle görüşmemi istemiyordu. Ailenizle görüşmenizi istemiyordu annem bize geldi annemi kovmamı istedi abimle görüşmemi istemiyordu hiçbir şekilde ailemle görüşmemi istemiyordu hatta evlerin yanından geçerken o tarafa bakarsan seni öldürürüm diyordu. (M4)

O engelliyordu babam annem oğlan kardeşlerim kız kardeşlerimin evine dahi gidemiyordum, telefon edip seslerini bile duyamıyorum. (M6)

3.2.4. Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet, zorlayıcı ve yıkıcı cinsel davranışlar yoluyla işlenen, bir şiddet suçudur. Saldırganın amacı sadece mağdurun cinselliğinden yararlanmak değil mağduru kontrol etmek,

utandırmak, zorlamak, zarar vermek ve boyun eğdirmektir.¹¹² Birine istemediği riskli ve utanç verici bir cinsel ilişkiye zorlamak cinsel şiddet olarak tanımlanmaktadır. Bu şiddet türünde görülen eylemler şunlardır; evli olduğu kişi bile olsa tecavüz, yani istemediği yer ve zamanda cinsel ilişkiye zorlamak, istemediği şekilde cinsel ilişki kurmak, başka insanlarla cinsel ilişkiye zorlamak, ensest, zorla evlendirmek, çocuk doğurmaya ya da doğurmamaya zorlamak, kürtaja zorlamak, cinsel organlarına zarar vermek, telefonla- mektupla ya da sözlü olarak cinsel içerikli tacizlerde bulunmak, kadınlığına- erkekliğine laf söylemek, namus gerekçesiyle öldürmek ya da öldürmeye zorlamak.¹¹³

Görüşmeye katılan 8 kadından 6 kadın, cinsel şiddete maruz kalmadığını söylemiştir. Görüşmeye katılanların tabu olarak kabul edilen cinsellik konusunda veya cinsel şiddet görmenin aşağılayıcı bir durum olduğu düşüncesiyle cinsel şiddet görmediklerini ifade ettikleri düşünülebilir. Bununla birlikte istemediği yer ve zamanda cinsel ilişkiye zorlamak en sık görülen cinsel şiddet örneklerinden biri olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle bu durum bir mağdurenin ifadesinde daha da vahim bir görünüm az etmektedir;

...Onu uyguladı babam vefat etmişti geçen sene nisan onda ben babamın vefat ettiği gün benimle zorla beraber oldu. (M7)

Çocuk doğurmamaya zorlamak, kürtaja zorlamak cinsel şiddetin göz ardı edilen ancak son derece önemli bir göstergesi durumundadır. Bir mağdurenin ifadesinde bu şekilde bir şiddet vakası görülmektedir;

Çocuğuma hamileyim 4 ay sonra hamile kaldım çocuğum iki aylık bana dedi ki çocuğu alıracaksın. Ondan sonra beni gönderdi yengesiyle bir yere abisinin hanımıyla böyle bir merdiven altı bir yer yaşlı dağınık saçlı doktor var ben ağlıyorum aldırmayacağım ilk çocuğum aldırmayacağım artık her şey işi işten geçmiş ve çocuk aldırmayacağım ondan sonra doktor dedi ki bana baya bir merdiven altıydı harabe gibi bir yerd. (M6)

3.2.5. Ekonomik Şiddet

Ekonomik şiddet, kadının birey olarak ekonomik açıdan özgürlüğünün elinden alınmasıdır. Ekonomik kaynakların ve paranın kadın üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak düzenli bir şekilde kullanılmasıdır. Ekonomik şiddet davranışları; kadının çalışmasına, düzenli bir iş tutmasına engel olmak, ailenin ekonomik ihtiyaçlarını karşılamamak, kadının iş yaşantısında ilerlemesine yardımcı olabilecek fırsatları

¹¹² Polat, 2016: 26

¹¹³ Taşdemir Afşar, 2015: 728

değerlendirmesine engel olmak, çok kısıtlı harçlık verip bununla yapılması mümkün olmayan şeyler istemek ve gerçekleşmediğinde olay çıkarmak, çalışmasını reddedip kadının gelirini harcamak, evi zaman zaman terk ederek giderlerle hiç ilgilenmemek gibi şekillerde ortaya çıkmaktadır.

Şiddet tipleri içerisinde iki tezat davranışı içinde barındıran bir şiddet türü olarak ekonomik şiddet çok dikkati çekmektedir. Kadın ya da çocuğun para kazanması ve onu elinden alma işlemleri ekonomik şiddetin bir alt başlığını oluştururken tam tersi çalışabilecek kadının ekonomik özgürlüğünü kısıtlamak ve ona çalışma izni vermemek de yine ekonomik şiddetin diğer önemli alt başlığını oluşturmaktadır.¹¹⁴

Para verildiğinde bu paranın harcanmasıyla ilgili süreci takip ederek hesap sorma şeklinde bir ekonomik şiddet gerçekleşebilir. Bu durumda otorite verilen paranın araçsallaştırılması üzerinde kurulmaya çalışılmaktadır. Bir mağdurenin ifadesinde bu durum şu şekilde ortaya konulmaktadır;

Yani bir para verdiği zaman ben her zaman sıkıntıya giriyordum mesela bir yirmi lira verse onun hesabını soruyordu yani çocuklar okula gidiyor yada bir aidatları var onu söylemeye korkardım mesela bir elektrik faturası geldi biraz yüksek geldi onun nasıl ne şekilde ödeyeceğim diye ben saklardım faturayı yani komşudan buradan borç ederdim üstüne koyardım onu öderdim ki o faturayı görmesin çünkü biraz yüksek gelmiş ise bizim canımız çıkartıyordu. (M4)

Ekonomik durumun iyi olması kadının refah içinde yaşamasına neden olur ve şiddet görme oranı azalır denilebilir. Ancak “ters tepki hipotezi” bu duruma farklı bir yaklaşım getirir. Ters tepki hipotezine göre özgürlüğü ve statüsü artan kadının şiddete uğrama oranı yükselir.¹¹⁵ Ekonomik koşulları iyi olan ve eğitim düzeyi yüksek olan bir mağdurenin ifadesinde kendisine, ekonomik arka plandan beslenen ancak psikolojik şiddet özelliği gösteren bir vakada yetkinlikleri ve statüsü üzerinden bir kıyaslama yapılmaktadır;

Bu ikinci üniversitem, ilk üniversitem İTÜ İstanbul’da yaşadım yani bir buçuk sene kadar, uçak mühendisliği, ikinci üniversitemi okuyorum şu anda (...) O da İTÜ’den mezunmuş, lisansı oradanmış, hani zekiyim, akıllıyım şeyine girdi. İşte biz birbirimize çok uyuyoruz sen de zekisin o anlamda bağdaştırıyor herhalde kendisini işte o anlamda reddedilme şeyi yok herhalde. Bu zamana kadar kimse beni reddetmedi filan dedi hatta başka numaralardan aradığında da hani ben dedim istemiyorum hatta bağırışımdır yani çok sinir krizi bile geçirdim o telefon konuşmasında. (M2)

¹¹⁴ Polat, 2016: 33.

¹¹⁵ Can Gürkan ve Coşar, 2009: 125.

Görüşme yapılan mağdur kadınlara *ekonomik kararları birlikte mi alırsınız?* sorusu yöneltildiğinde kadınların hepsi de ekonomik kararlara katılamadığını ifade etmişlerdir.

Mağdur kadınlar ekonomik kararlara katılamadıklarını belirtmiş olsalar da para konusundaki ifadelerine başvurulmuş ve *yeterli para veriyor muydu size?* diye sorulduğunda, kadınların hemen hepsi aynı şeyleri ifade etmişlerdir. Kadına gerekli para verilmemektedir. Kadınlar bu konudaki ifadelerinde;

Hayır. Ben kıyafetlerimi bile mesela genelde böyle ablam, kızıma mesela arkadaşlar, etraf verirdi....

Kaymakamlıktan yardım da alıyorum. Sosyal hizmetlerden de alıyorum...(M1)

Yani bir para verdiği zaman ben her zaman sıkıntıya giriyordum... faturayı yani komşudan buradan borç ederdim üstüne koyardım onu öderdim ki o faturayı görmesin çünkü biraz yüksek gelmiş ise bizim canımız çıkartıyordu...(M4)

...bana herhangi bir destekte bulunmaması ve bende olan bir şeyi gasp etmesi...(M5)

Hayır ben evden dışarı çıkmıyordum ki ...(M6)

...yani bana 50 lira bile verse onu defterine yazar... iki ay veriyor barışıyoruz biz onunla kopuk kopuk bir ilişki yaşadığımız için barışıyoruz ilk ay ikinci ay vermiyor para saklıyor yani kendi parasını hiç...(M7)

bana hiç vermedi de yani hep onda olur para...(M8)

Açıklamalarda da görüldüğü üzere şiddet gören kadınlar, biri hariç ekonomik olarak gelir sahibi olmayan kadınlardır. Zaten gelir sahibi kadın da tüm gelirini yine eşine verdiğini belirtmekte ve kendisinin ekonomik olarak kısıtlandığını bildirmektedir. Bir kadın, yeterince para verilmemesi, ekonomik kararlardan dışlanması ya da gelirinin hepsine el konulması seçeneklerinden her hangi biri tanımlanan ekonomik şiddet türüne girmektedir.

3.3. Kadına Yönelik Şiddette Emniyet Müdürlüğü'ndeki Uygulamalar

3.3.1. Şiddet Mağdurlarının Şikâyet Yolları

Suç soruşturması suçun öğrenilmesi ile başlar. Kadına yönelik gerçekleşen şiddet olaylarında suç soruşturmasının başlatılması farklı şekillerde olabilmektedir.

Şiddete uğrayan kadınlardan polis sorumluluk bölgesinde ikamet edenler Emniyet Müdürlüğü Polis Merkezi Amirliklerine, Jandarma bölgesinde ikamet edenler ise jandarma Karakollarına şikâyetinde bulunmaktadır. Ülke genelinde olduğu gibi Antalya özelinde de kadına karşı şiddet olaylarının kolluk birimi tarafından öğrenilmesi farklı yollar ile olabilmektedir. Şiddet mağdurlarının kolluk birimlerine müracaat yolları incelendiğinde;¹¹⁶

¹¹⁶ Işık, 2007: 19

3.3.1.1. Doğrudan Müracaat

Şiddet mağduru kadının bizzat kendisi tarafından ilgili kolluk kuvvetine yapılan müracaat şeklidir. Yapılan çalışmada, şiddet mağduru kadınlara, “*Şiddet sonrası nereye müracaat ettiniz?*” diye sorulduğunda; mağdurlardan (5)’i Polis Merkezi Amirliklerine müracaat ettiğini ifade etmiştir. Şiddet mağdurları tarafından ifade edilen bu görüşlerde de görüleceği üzere mağdurların büyük çoğunluğunun “doğrudan müracaat” yoluna başvurdıkları ve Polis Merkezi Amirliklerine geldikleri anlaşılmıştır.

Görüşme yapılan kadınlara şiddet sonrası şikayet etmeleriyle ilgili neler yaşadığı sorulduğunda;

Aslında polise güvenmediğimden değil ama şöyle bir sadece kafamda bir soru işareti şu var yani karakola gittiğimizde çok fazla ilgilenmiyor aslında savcılığa gittiğimde de benimle çok fazla ilgilenmediler hatta atmak istedi savcılık başından yani çok mühim bir konu değil, burada çok fazla bir şey yok gibi dedi konuştu...(M2)

..direk karakola geldim sonuçta ben başka bir yöntem düşünemiyorum...(M3)

..polisleri ben dedim komşular aramıştır çocuklara çatmasın diye ondan sonra ilk şeyimiz öyle oldu ama polisleri görünce kendimi bir cesaretli hissettim...ailem söyledi sen karakola giderken senin kafana silah sıkılmalıydı sen nasıl karakola gidersin bu yanlış bu ayıp bunu nasıl yaparsın şimdi onlar benimle konuşmuyor...(M4)

Çocuklarım küçükken karar verdim ama ayakta duramayacağım düşündüm en son kızım ben gideceğim deyince baktım ki çocuğum elimden kayıp gidecek en iyisi onunla bende gideyim...Evden çıktım buraya (Polis Merkezi) geldim, Çünkü çözüm buradaydı...(M6)

3.3.1.2. Telefon İle İhbar

Herhangi bir kolluk birimine doğrudan müracaat edilmemesi veya müracaat etme imkânının olmaması ya da müracaat durumundan çekinilmesi durumunda yapılan ihbar şeklidir. Pilot uygulama olarak başlatılan tüm acil yardım hizmetlerinin tek bir çatı altında toplanması uygulamasıyla Antalya’da 112 acil yardım birimi oluşturulmuş ve polis imdat 155, Jandarma 156, itfaiye 110, sağlık 112 vb tüm acil hizmet numaraları “112” olarak tek numarada birleştirilmiştir. Telefonla ihbarda bulunacak şiddet mağduru kadınlar “112” ihbar hattını aradığında, şikâyet konusu hangi birimi ilgilendiriyorsa o birime yönlendirerek gerekli işlemlerin başlatılması sağlanabilmektedir.

Ayrıca, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından kadınları şiddetten koruma ve sosyal destek almalarını sağlamaya yönelik oluşturulan “183 Sosyal Destek Hattı”na da kadınlar şikâyetinde bulunabilmekte fakat sosyal destek hattı 183, şikâyeti yine ilgili birime iletmektedir. Böylelikle ihbar yine aynı ilgili birime farklı bir telefonla iletilmiş olmaktadır.

Kadına şiddet olayı ile ilgili yapılan ihbarlar polis haber merkezince¹¹⁷ değerlendirilerek olay mahalline en yakın polis ekibi sevk edilir. Giden ekip, öncelikle devam eden bir şiddet olayı var ise şiddeti engeller ve şiddet uygulayanı etkisiz hale getirir. Olaya müdahale eden ekip, polis merkezine bağlı bir ekip ise, şiddet uygulayan ve şiddete uğrayan kadını polis merkezine götür. Eğer müdahale eden ekip polis merkezi ekibi değilse, polis merkezi ekibi çağrılarak mağdurun polis merkezine intikali sağlanır.

Doğrudan müracaat yoluyla yapılan şikayetler sonrası rastlanılan en yaygın müracaat şekli olarak değerlendirilmekle birlikte bu çalışmada şiddet mağduru kadınlardan sadece 1'nin bu yol ile müracaat ettiği, ihbar neticesi polis merkezi ekibince olaya el konularak adli işlem sürecinin başlatıldığı görülmüştür.

3.3.1.3. Üçüncü Şahıslar Tarafından Yapılan İhbar ve Müracaat

Şiddet mağdurunun bilgisi dâhilinde veya dışında, şiddeti gören, duyan veya bu olaya tanık olan üçüncü şahıslar tarafından ilgili kolluk birimine yapılan ihbar ve müracaat şeklidir. Mağdurlardan biri bu konuda verdiği bilgide;

Dayaktan ben şikayet etmedim onu polise ayağım bıçaklandığında Ambulansla kaldırdılar zaten beni altından girip üstünden çıkınca komşularım polisi aramışlar.. sonra annesigil geldi beni ikna etti ben şikayetimi geri aldım..(M7)

3.3.1.4. Sağlık Kuruluşları Tarafından Yapılan İhbar / Bildirim

Şiddet gören her kadın şikâyetle bulunmayabilir. Evliliğin devamını sağlama, çocuklarından ayrı kalmama veya tek başına geçimini sağlayamama düşüncesi çoğu kadının şiddet karşısında sessiz kalmasına ve şiddet gördüğü halde şikâyetle bulunmamasına neden olduğu söylenebilir. Her ne kadar gördüğü şiddeti ihbar etmekten çekinen kadınlar olsa da, şiddet sonrası tedavi amaçlı sağlık kuruluşlarına başvuran mağdurların, yapılan tedavilerine müteakip ilgili kuruluş tarafından tanzim edilen adli rapor ile birlikte kolluk birimi bilgilendirilmektedir. Yapılan çalışmada görüşülen ve fiziksel şiddete maruz kalan kadınlardan birinin bu yöntemle ilgili polis merkezine yönlendirildiği görülmüştür.

3.3.1.5. Farklı Kurum / Kuruluşlar Tarafından Yapılan İhbar / Bildirim

Şiddet mağdurunun farklı bir kamu kurum ve kuruluşu ya da sivil toplum örgütüne başvurusu sonrası, ilgili kurum ya da sivil toplum örgütü tarafından kolluk biriminin bilgilendirme şeklidir. Şiddet mağduru kadınlarla yapılan görüşmede, şiddet gören

¹¹⁷ Tüm ihbarların toplandığı, ilgili birime aktarıldığı ve telsiz anonsuyla ekiplerin sevk ve idaresinin yapıldığı emniyet birimidir. Halk arasında çoğunlukla 155 polis hattı olarak bilinir.

kadınlardan birinin şikayetini doğrudan cumhuriyet savcılığına giderek yaptığı görülmüştür. Doğrudan müracaat yolu dâhil olmak üzere yukarıda belirtilen yollardan hangisi seçilirse seçilsin mağdurlara yönelik suç soruşturma iş ve işlemleri suçun işlendiği bölgeye bağlı Polis Merkezi Amirlikleri tarafından yürütülmektedir.

3.3.2. Şikâyet Sonrası Emniyet Müdürlüğünce Suçun Soruşturulması, Polis Merkezi Amirlikleri

Polis Merkezi Amirlikleri, kentin değişik bölgelerinde ve vatandaşların rahatlıkla ulaşabildikleri konumlarda kurulu bulunduğundan polise şikâyet veya başvuru amaçlı gelen kişilerin ilk müracaat yeri olarak görülmektedir. Yapısı itibariyle genellikle suç işlendikten sonraki suçla alakalı araştırma ve soruşturmaların yapıldığı adli bir birim olması dolayısıyla polis merkezlerinde her tür suç soruşturması yapılabilir. Ancak uzmanlık gerektiren cinayet, narkotik, kaçakçılık, terör, siber suçlar ve suça sürüklenen çocuklarla ilgili soruşturmalar konusunda uzman birimlerce yürütülmektedir.

Kadına yönelik işlenen şiddet suçlarının ilk müracaat ve soruşturma birimi olarak 24 saat hizmet üreten polis merkezlerinde, aldıkları ihbar veya şikâyete bağlı şiddet konusunda koruma tedbirlerini takip etmek üzere sadece bu suçla ilgilenen konusunda eğitilmiş bayan personel görev yapmaktadır. Şiddet mağduru kişilerin ilk müracaat yerlerinden biri olan Polis Merkezi Amirlikleri, İl ve İlçe Emniyet Müdürlüklerine bağlı olarak faaliyet göstermekte olup, kanun, yönetmelik ve genelgeler ile kendisine verilen yetki ve görevler çerçevesinde iş ve işlemleri yerine getirmektedir.

Yasalardan almış olduğu yetki ve görevler çerçevesinde bu işlemler sadece birtakım idari tedbirleri içerebildiği gibi, aynı zamanda adli bir soruşturma ve kovuşturmayı gerektirecek nitelikteki olayları da kapsayabilmektedir. Ancak kadına yönelik şiddet suçu kapsamında yapılacak soruşturmalarda, Polis Merkezi Amirliklerinin suçu delillendirme safahatında yetersiz kalacağı, suç soruşturmasının teknik alt yapı ve uzmanlık alanı gerektiren bir çalışma olduğu kanaatine varılırsa, bu soruşturmalar teknik alt yapısı güçlü ve alanında uzmanlaşmış personelin bulunduğu diğer birimler tarafından yerine getirilir.

Şiddet mağdurunun doğrudan Polis Merkezi Amirliğine müracaatı ile başlayan süreç kapsamında, olayı öğrenen Polis Merkezi Amirliği görevlisi, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanun'undaki "Cumhuriyet Savcısının görev ve yetkileri" başlıklı 161. Maddesi'nin 2. Fıkrasında yer alan; "Adli kolluk görevlileri, el koydukları olayları, yakalanan kişiler ile uygulanan tedbirleri emrinde çalıştıkları Cumhuriyet savcısına derhâl bildirmek ve bu Cumhuriyet savcısının adliyeye ilişkin bütün emirlerini gecikmeksizin yerine getirmekle

yükümlüdür.” Hükmü gereği şiddet konusuna ilişkin olayı bu konulardan sorumlu Cumhuriyet Savcısına bildirir.

Cumhuriyet Savcısı tarafından, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanun’unun “Soruşturma İşlemleri başlıklı” 160. Maddesinde yer alan “Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlar.” hüküm ve 161. Maddesi’nde yer aldığı üzere; “Cumhuriyet savcısı, doğrudan doğruya veya emrindeki adlî kolluk görevlileri aracılığı ile her türlü araştırmayı yapabilir, bütün kamu görevlilerinden her türlü bilgiyi isteyebilir.”¹¹⁸ hükmü uyarınca soruşturma safahatı başlatılır.

Cumhuriyet Savcısının bilgilendirilmesi sonrası mağdurun fiziksel veya cinsel şiddete maruz kaldığını beyan etmesi durumunda, olay ile ilgili tüm delilleri elde etmeye yönelik soruşturma sürecini genişleten kolluk görevlilerince mağdur sağlık muayenesine sevk edilir. 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanun’unun “ Diğer Kişilerin Beden Muayenesi Ve Vücuttan Örnek Alınması” başlıklı 76. Maddesinde yer alan;

(76/1 md.) Bir suçla ilişkin delil elde etmek amacıyla, mağdurun vücudu üzerinde dış veya iç beden muayenesi yapılabilmesine veya vücudundan kan veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınabilmesine, ...Cumhuriyet savcısının istemiyle ya da re’sen hâkim veya mahkeme, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısı tarafından karar verilebilir. Cumhuriyet savcısının kararı, yirmi dört saat içinde hâkim veya mahkemenin onayına sunulur. Hâkim veya mahkeme, yirmi dört saat içinde kararını verir. Onaylanmayan kararlar hükümsüz kalır ve elde edilen deliller kullanılamaz. (76/2 md) Mağdurun rızasının varlığı halinde, bu işlemlerin yapılabilmesi için birinci fıkra hükmüne göre karar alınmasına gerek yoktur.¹¹⁹

Maddesi gereğince, mağdur kendi rızasıyla sağlık muayenesine gitmeyi istemese dahi, savcının talimatıyla şiddet gören kadın mutlaka kolluk nezaretinde sağlık muayenesi yaptırılarak, kadına uygulanan fiziksel veya cinsel şiddetin kadın vücudu üzerindeki etkileri tespit edilmiş olur. Bir mağdurenin ifadesinde bu husus şu şekilde aktarılmaktadır;

Buradan ifadeyi verdikten sonra şeye götürdü semt polikliniğine götürdü ondan sonra buradan götürüldükten sonra ilk adıma gittim burada bir müddet bekledim aracın gelmesi beklendi araç geldi, ilk adıma gittim ilk adıma on beş gün durulması gerekirken telefonlar mesela çantalar yoklanıyor giriyorsun içeri günde hafta da bir gün telefon görüşmem oluyor görüşme gibi bir şeyim yoktu zaten çocuklarım yanımdaydı, dışarısı umurumda değildi ondan sonra ben önce orada bir hafta durdum biraz durduktan sonra başka bir kadın sığınma evine gittim.(M6)

¹¹⁸ <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5271.pdf> (erişim tarihi: 09.02.2018)

¹¹⁹ <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5271.pdf> (erişim tarihi: 11.02.2018)

İlgili sağlık kuruluşunca tanzim edilen Adli Rapor sonrası tekrar Polis Merkezi Amirliğine getirilen mağdurun Müşteki (şikâyetçi) sıfatı ile ifadesine başvurulur.

Alınan ifadesi sonrası, Aile İçi Şiddet Ve Kadına Karşı Şiddet Olayları Kayıt Formu (AİKKŞOKF)¹²⁰ doldurulur. Bu form aynı gün saat 16.00'a kadar Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM)¹²¹ ve Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'ne (ASPİM)'e gönderilir. Bu formun doldurulması sonrası alınması gereken koruyucu ve önleyici tedbirlere yönelik risk analizi¹²² yapılır.

Risk analizinin sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi mağdurun Polis Merkez amirliğinde verdiği ifade ile doğru orantılı olarak gerçekleşmektedir. Ancak Polis merkez amirliklerine müşteki (şikâyetçi) sıfatı ile gelen kadınların büyük bölümünün ifade esnasında zaman zaman tereddütler yaşadığı, bu tereddütlerin ise şikâyet sonrası ne yaşayacakları konusunda ki endişeden kaynaklandığı gözlemlenmiştir. Yapılan görüşmelerde mağdurların büyük bölümünün ifadelerinde bu endişeyi bizzat yaşadıkları söylenebilir. Ayrıca bu endişeyi bir mağdurun görüşme esnasında kendi ifadesi ile anlatımında görmek mümkündür.

Şimdi o gerginlikle üzüntüyle sıkıntıyla gelmişsiniz bir taraftan tabi onu düşünüyorsunuz hani acaba ben daha fazla şey söylersem o bana sıkıntı zarar verir mi diye. Yani polisler ile ilgili problem yok, onlara her şeyi anlatıyorsunuz ama öyle bir şey yeni geçtiğinizi birde diğer tarafı düşünüyorsunuz acaba o bana daha fazla söylersem o bana zarar verir mi (M4)

Mağdurların ilk müracaat esnasında ki anlatımlarına ilişkin Polis Merkezi Amirliği kadın masasında görevli Polis memuru tarafından anlatılanların da bu durum ile örtüştüğü görülmektedir.

İlk ifadede sadece ilk ifadede gördükleri şiddetin şokundan veya başka endişelerden dolayı herşeyi anlatamıyorlar hani böyle olayı sadece olayı anlatıyor kısır döngü içinde sadece o geldi bana vurdu şiddet gösterdi zaten ilk etapta psikolojik şiddetler bile fiziksel şiddetle ortaya çıkıyor zaten yani kadın genelde fiziksel bir şiddet görmüş olmuyor genelde psikolojik şiddet parasal maddi şiddet görüyor daha sonra bunun kadının karakola gelmeden önceki aşaması fiziksel şiddet oluyor sonra kadın geliyor fiziksel şiddet gördüğü için kısacası her şeyi tam olarak anlatmıyor.(P1)

¹²⁰ Belirtilen form EK.1'de belirtilmiştir.

¹²¹ ŞÖNİM: Şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik güçlendirici ve destekleyici danışmanlık, rehberlik, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği, yeterli ve gerekli personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, çalışmaların yedi gün yirmi dört saat esasına göre yürütüldüğü merkez.

¹²² Risk Analiz Formu EK 2 de belirtilmiştir.

Yapılan risk analizi sonrası şiddet mağdurunun risk altında bulunduğunun tespiti halinde, 6284 sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un "Koruyucu ve Önleyici Tedbirlere İlişkin Hükümler" bölümünün "Mülkî amir tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları" başlıklı 3. Maddesinde;

(3/1.md) Bu Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere mülkî amir tarafından karar verilebilir:

- a) Kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması.
- b) Diğer kanunlar kapsamında yapılacak yardımlar saklı kalmak üzere, geçici maddi yardım yapılması.
- c) Psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi.
- ç) Hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması. d) Gerekli olması hâlinde, korunan kişinin çocukları varsa çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, kişinin çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak kaydıyla, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek kaydıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak suretiyle kreş imkânının sağlanması.

(3/2 md.) Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde birinci fıkranın (a) ve (ç) bentlerinde yer alan tedbirler, ilgili kolluk amirlerince de alınabilir. Kolluk amiri evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde mülkî amirin onayına sunar. Mülkî amir tarafından kırksekiz saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar.¹²³

Bu madde ile mülki amir tarafından kadına ve çocuklarına uygun barınma yeri sağlanması, geçici maddi yardım yapılması, psikolojik bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi, koruma altına alınması, gerekli olması halinde varsa çocuklarına kreş imkânı sağlanmasına yönelik mülki amir tarafından koruyucu tedbir kararı alınabilir. Bu kararlar ile şiddet mağduru kadının hayatını idame ettirebilmesine yönelik devlet desteğinin yeterli ölçüde sunulduğu görülmektedir.

Bunun yanı sıra yetkili kolluk amiri tarafından "gecikmesinde sakınca bulunan haller"¹²⁴ de 6284 sayılı yasanın 3/1 maddesinin a ve ç bentlerinde yer alan tedbirler doğrultusunda şiddet mağduru kadına yönelik kendisine ve çocuklarına uygun barınma yeri sağlanması ve koruma altına alınması kararı verilebilir. Ancak bu karar alındığı tarihi takip

¹²³http://sgb.aile.gov.tr/data/54523659369dc3369409bd4e/ailenin_korunmasi.pdf (Erişim tarih: 12.02.2018)

¹²⁴Yapılacak tahkikat ve risk değerlendirilmesi sonucunda, derhal işlem yapılmadığı takdirde şiddet eyleminin önlenememesi, kişinin can güvenliği, hak ve hürriyetlerinin korunmasının tehlikeye girmesi, korunan kişinin zarar görmesi, şiddet eyleminin iz, eser, emare ve delillerinin kaybolması, şiddet uygulayanın kaçması veya kimliğinin tespit edilememesi gibi ihtimallerin ortaya çıkması ve resen veya ilgilinin talebi üzerine mülki amirden ya da hâkimden karar almak için yeterince vakit bulunamaması halidir.

eden ilk iş günü içinde mülki amir onayına sunulur, mülki amir tarafından 48 saat içerisinde onaylanmayan koruyucu tedbir kararının ise kendiliğinden ortadan kalktığı görülmektedir.

Bu işlemler sonrası şiddet olayının meydana geldiği olay mahalline geçen Polis Merkezi Amirliği veya ilgili kolluk birimi ekibi tarafından olay yerinin incelenmesi, olayı gören, bilen veya duyan üçüncü şahısların araştırılması ve bilgi sahibi sıfatı ile ifadelerinin alınması ve failin¹²⁵ (Şüphelinin) yakalanarak ifadesinin alınması işlemleri gerçekleştirilir.

6284 sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un "Koruyucu ve Önleyici Tedbirlere İlişkin Hükümler" bölümünün "Hakim tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları" başlıklı 4. Maddesinde;

(1) Bu Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki koruyucu tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verilebilir:

- a) İşyerinin değiştirilmesi.
- b) Kişinin evli olması hâlinde müsterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi.
- c) 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunundaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması.
- ç) Korunan kişi bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağının anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak 27/12/2007 tarihli ve 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi.

Bu madde ile şiddet mağduru kadına, hakim tarafından, iş yerinin değiştirilmesi, evli olması halinde ayrı bir yerleşim yeri belirlenmesi, korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması, hayati tehlikesinin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesinde diğer tedbirlerin yeterli olmayacağının anlaşılması halinde kişinin rızasına bağlı olarak 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre kimlik ve diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi kararı verilebilir. Hâkimin vermiş olduğu bu koruma tedbir kararları ile şiddet mağduru kadın eski yaşantısından uzak, yeni bir kimlik ve yeni bir işyeri ile tehdit ve şiddetten uzak, devlet himayesinde hayatını devam ettirebilmektedir.

6284 sayılı yasa kapsamında şiddet mağdurlarına yönelik mülki amir, hakim ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amiri tarafından koruyucu tedbirler verilebilmekte iken, şiddet uygulayana yönelik 6284 sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un "Hakim tarafından verilecek önleyici tedbir kararları" başlıklı 5. Maddesinde;

¹²⁵ Hukuksal bir sonuç doğuran bir suçu işleyen kimse.

(1) Şiddet uygulayanlarla ilgili olarak aşağıdaki önleyici tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verilebilir:

- a) Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması.
 - b) Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi.
 - c) Korunan kişilere, bu kişilerin bulundukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması.
 - ç) Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlanması ya da tümüyle kaldırılması.
 - d) Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması.
 - e) Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi.
 - f) Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi.
 - g) Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi.
 - ğ) Silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi.
 - h) Korunan kişilerin bulundukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların bulundukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması. Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması.
- (2) Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde birinci fıkranın (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde yer alan tedbirler, ilgili kolluk amirlerince de alınabilir. Kolluk amiri evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hâkimin onayına sunar. Hâkim tarafından yirmidört saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar.
- (3) Bu Kanunda belirtilen tedbirlerle birlikte hâkim, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirler ile 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında karar vermeye yetkilidir.
- (4) Şiddet uygulayan, aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan yahut katkıda bulunan kişi ise 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla hâkim, şiddet mağdurunun yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedebilir.

Yer alan amir hüküm doğrultusunda, şiddet mağdur kadını koruyabilmek amacıyla, şiddet uygulayana yönelik hakim tarafından önleyici tedbir kararı da verilebilmektedir. Bu önleyici kararlar ile; şiddet uygulayanın mağdura yönelik tehdit, hakaret, aşağılama ve küçük düşürme davranışlarında veya eylemlerinde bulunmaması, beraber yaşadıkları konuttan uzaklaştırılması, mağdurun bulunduğu ortamlara yaklaşmaması, çocuklarıyla görüşmesinin sınırlandırılması ya da tümüyle kaldırılması, korunan mağdurun eşyalarına zarar vermemesi, iletişim araçlarıyla rahatsız etmemesi, varsa silahını kolluk birimine ya da kurumuna teslim

etmesi, alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması, bağımlılığının olması hâlinde tedavisinin sağlanmasına yönelik kararlar verilebilmektedir.

Bunun yanı sıra, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde yetkili kolluk amiri tarafından tehdit ve hakaretin önlenmesi, konuttan uzaklaştırma, mağdurun bulunduğu ortamlara ve çocuklarına yaklaşmama kararı verebilir. Kolluk amiri tarafından verilen önleyici kararlar en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hakim onayına sunulur, hâkim tarafından yirmidört saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar. Şiddet uygulayan, aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan yahut katkıda bulunan kişi ise nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla, şiddet mağdurunun yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak talep edilmese dahi hakim tarafından tedbir nafakasına hükmedebilir.

Şiddet sonrası Polis Merkezi Amirliklerine müracaatta bulunan mağdurların tamamına tedbir kararı uygulanması, şiddet mağduru kadının korunmasına yönelik atılan ilk ve en önemli adımlardan biri olarak göze çarpmaktadır. Polis Merkezlerine müracaat eden mağdur kadınların müracaat sonrası yapılan işlemler ile ilgili anlatımlarında;

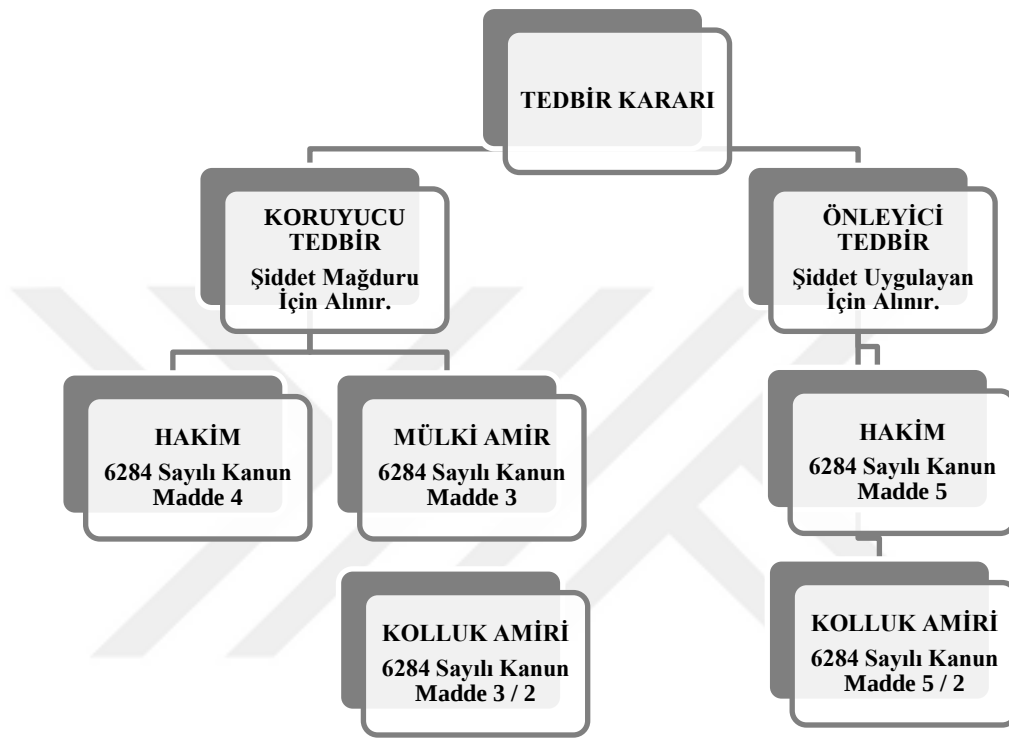
Evet, koruma derken, Evet, hala devam ediyor. Onun aslında şeyden sonra devam ediyor. Gene o zaman uzaklaştırma alındı. Sonra gene uzaklaştırması bitti, gene aldırma istemedik hani onun avukatına da söyledik biz şey olmasın gelmesin rahatsız etmesin dedik görevini yapsın işte ben memlekete gittiğimde eve çilingir çağırıyor, kapıyı aşağıdan komşuya açtırıyor, yukarıdan çilingire açtırıyor, bütün evi götürünce Eylül'den beri alıyoruz yani çünkü adam evi götürmüş girer yani her türlü eve girer. Kızım da çok korkuyor çünkü. (M1)

Tedbir kararının uygulandığı ve bu karar sonrası şiddet uygulayanların çoğunlukla bu karara uydukları mağdurlar tarafından ifade edilmiştir. Bu kararların alınması ve uygulanmasına ilişkin bir mağdurun ifadesinin şiddetin durması konusu ile örtüştüğü görülmektedir.

Durdu çünkü o zannediyordu ki hep telefonda dinlenir benim telefonlarım dinleniyor zannediyordu o korkudan daha önceleri mesela telefonlar açardı ben çok dedim ya ben çok müracaat ettim çok uzaklaştırma aldım o zamanlar hep açıyordu telefonla seni geberteceğim seni öldüreceğim hep tehdit ediyordu ama bu sene yani yapmadı belki korkusundan belki polis korkusundan ama ben gidip gene o evde yaşayamadım çünkü o hep tekrarlıyordu bana öldüreceğim ben seni diye

Yapılan çalışmada mağdur kadınlara yönelik alınan kararların çoğunlukla koruyucu tedbir kararı şeklinde olduğu görülmüştür. Ayrıca yapılan risk analizi sonrası yüksek derecede risk altında olduğu değerlendirilen kadınlara yönelik koruyucu tedbir kararının yanı sıra önleyici tedbir kararı da alındığı görevli personel ile yapılan görüşmede ifade edilmiştir. Bu çalışma kapsamında Polis Merkez Amirliğine müracaatta bulunan mağdur kadınların

tamamına koruyucu tedbir kararının alınmasının yanı sıra iki mağdur kadına şiddet uygulayanlara yönelik Önleyici Tedbir kararı alındığı görülmüştür. Alınan bu kararlar ile 6284 sayılı yasanın tedbir kararlarına ilişkin hükümlerinin şiddet mağduru kadınlara ve şiddet uygulayan şahıslara yönelik etkin bir şekilde uygulandığı gözlemlenmiştir.

Şekil 3.1 Kadına Yönelik Şiddette Tedbir Kararı

Şekil 3.1’de belirtilen iş ve işlemlerin tamamlanması sonrası hazırlanan tahkikat dosyası Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir. Tahkikat dosyasının gönderilmesi iki şekilde olur. Birincisi Cumhuriyet Savcısı’nın dosyayı faili ile birlikte istemesi (mevcutlu) , ikincisi ise failin yapılan işlemler sonrası serbest bırakılarak hazırlanan dosyanın Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesi (ikmalen) şeklinde gerçekleşmektedir.

Şiddet mağdurunun doğrudan Polis Merkezi Amirliğine veya ilgili kolluk birimine müracaatı ile başlayan ve sürdürülen sürece ilişkin şiddet mağdurları ile yapılan görüşmede “Emniyet Birimine müracaat sonrası Tedbir Kararı Uygulanıp Uygulanmadığı?” sorulduğunda, şiddet mağdurlarının tamamı tarafından adli işlem süreci sonrası “Koruma Tedbiri Uygulandığı” ifade edilmiştir.

Antalya merkez ilçelerinde şiddete uğramış kadınlarla yapılan görüşmelerden elde edilen bilgiler ilgili kısımlarda parçalar halinde orijinal söylemleriyle yer verilmiştir. Şiddetin

önlenmesine yönelik kurum, kuruluş, STK ve dernekler çeşitli çalışmalar yürütmektedir fakat bu soruna aranan çare belki de şiddete uğramış kadınlardan bulunabilir. Görüşmeye katılan kadınların görüş ve önerilerine yer vermekte fayda, yeni yapılacak araştırmalara bir kaynak teşkil edebilir;

Ben şunu farkettim çalışmayan ev hanımı olan kadınlar gerçekten ne kadar şiddet görürse görsün ayrılmayı göze alamıyor çünkü ayrılma aşamasına geldiğinde daha da mağdur yani tamamen mağdur, ben kendi adıma söyleyeyim tamamen mağdur ama ben şu anda hani yine de annem babamın emeklisini bana gönderiyor. O şekilde idare ediyorum. Yani devlet ne yapabilir bilmiyorum yani mesela.... Sığınma evini düşünmedim çünkü kızım var yani çocuk daha da etkilenir yani çocuğu olan için gerçekten çok zor, tek başına olsa evet gidebilirsiniz ama onun da psikolojisini düşünerekten hareket edince bu çok zor çünkü bir de tam 17 yaş... (M1)

...hani sadece bu şikayetle alakalı değil ya uğraşmayayım hani mahkemede adliye vesaire uğraşmayayım şeyi vardı daha önceden ama şu anda hani şey düşünüyorum hani haklıysam da haksıysam da gideyim en kötü ne olacak en sonunda cezaevine girersin ya da ölürsün yani ne olacak yani hani şey düşünüyorum hakkı aramanın gereğini düşünüyorum. En küçük şeyde bile şikayet etmeyi benimsiyorum ama dediğim gibi insanların yüzde sekseninde yüzde doksanında ya polise gitsem ne olacak işte bir ifademi alıp yollayacaklar sonra da kaç ay sürecektir belki sonucu yani kaç yıl sürecektir diye bekleyerek geçecek yani o yüzden insanlar bu yöne yönelmiyor. Bir te dediğim gibi toplumsal baskı var... Bence ne yapmalı şimdi fiziksel olarak şiddet gören bir bayan yani tamam uzaklaştırma kararı veriliyor ama o insan istedikten sonra yani bir şekilde ulaşabiliyor da yani kadın cinayetleri çok zaten ülkemizde hani bence kadın uzaklaştırma kararı bence yetmiyor o an ne bileyim hapis cezası diyeceğim ama bir sürü farklı suçlara bile o kadar ceza vermiyorlar hapis cezası yani o da ülkemize gelmeyeceğini biliyorum yani bence uzaklaştırma kararı yetmiyor bana göre yeterli değil bence o evinde bile şey hissediyor....(M2)

Yani kadın, kadın koruma evleri var diye biliyorum. Kadın sığınma evleri var. Bunlar ne derece yeterlidir ne kadar kadınları hayatta tutar, hayatlarını idame ettirmelerini sağlar çok bir bilgim yok belki onların iyileştirilmesi olabilir ya da kadınların istihdamı için bir şeyler sağlanabilir ama ben en önemli şeyin belki bir eğitmen olduğum için bilmiyorum kadının en büyük düşmanı kadın en iyi dostu da yine kadın olduğu için kadının eğitilmesi gerektiğine inanıyorum yani meslek grubu her ne olursa olsun kadınlara bilmiyorum belki belediyenin belki valiliğin belki emniyetin zaman zaman ki bunun belki de sık aralıklarla olması gerekir bu tarz olayları göstererek ya da göstermeden sadece atıyorum evliliklerin ilişkilerin nasıl olması gerektiğine dair ya da nasıl psikolojik belki de eğitimler psikolojiyle ilgili insan psikolojisiyle ilgili de eğitimler verilebilir bence... ..eğitilmiş ve kendi ayakları üstünde ekonomik bağımsızlığı olan bir kadın o kendisi için o yanlışın içine girip çıkmak istediğini fark ediyor ama ekonomik bağımsızlığı olmayan bir kadın buna dayanmaya devam ediyor yıllarca... Boşanmak, normal karşılayanlar bunu etraflarında yaşayan insanlar evlilikleri süren sıkıntıları yaşasalar da evlilikleri süren insanlar bunu hoş karşılamıyorlar bunu bir başarısızlık olarak adlediyorlar yani evde yani öğretmenlikte de bu böyle evliyseniz ne yaşarsanız yaşayın öğrencileriniz size her zaman daha çok saygı duyar boşanmışsanız daha az, bekarsanız daha da az...(M3)

Yani kadınlar erkeklerin birlikte bu konuşmayı haklarını falan söylemesi gerekiyor erkeğinde bilmesi gerekiyor sadece kadına değil erkeğinde bunu bilmesi gerekiyor çünkü tek kadına söyleyince erkek onunla dalga geçiyor ha böyle bir hakkınız mı varmış gibi onlarda bu ciddiyeti bilmesi gerekiyor... Şuanda ben burda kapıdan çıkıyorsam bir anda o karşımdaymış gibi ödüm kopuyorsa bu çokta büyük bir koruma değil yani ben korkuyorum... Yani ben daha kapıya çıkarken mesela ben daha altı aydır bir yürüyüşe dışarı çıkmamışım dışarı çıktığımda acaba bir anda önüme çıkar mı diye korkuyorsam, hatta binanın kapısını açtığımda sitenin güvenliği yok diye daha fazla bir şeylerin olması gerekiyor en azından oraya yaklaşmayacak orayla ilgili kadına yaklaştığı zaman bir bilgi olacak o zaman kadın daha çok kendini güvende hisseder... (M4)

beni koruma altına alacaklardı koruma altına alındığım zaman psikolojim daha mı iyi giderdi daha mı kötüye giderdi bilmiyordum....kalkıp da Türkiye ve dünyada da bu bir sürü kadın mağduru var her kadının evine bir polis koymakla iş çözülüyor çözülemez zaten tedbir almakla da bazı erkekler bunu anlamayıp gidip belki sığınma evlerini daha çok geliştirip daha ilgili hale getirip yani şimdi kadınlar sığınma evine nasıl zannediyor oradaki sorunlu kadınların bende öyle düşünüyordum açıkçası sığınma evindeki kadınların hepsi sorunlu olup benim oradaki psikolojim daha bozuk olması haberler duyuyoruz, sürekli sığınma evlerinde kavga olmuş o yönde daha çok geliştirilse... (M5)

Verilen bir karara uyulmaması halinde bu kesinlikle tutuklanmalı bu ceza evine gitmeli herkes bu şekliyle cezasını görmüyor diyorsun eğer suçlu olarak bensem beni ben de göreyim ya erkek kadın diye ayırım yapılmasın çoğu zaman kadınlarımızda da var hatalar kusurlar ikisi birden ceza alsın.. (M6)

Yani kadınlara küçük küçük psikolojik toplantılar eğitimler anlattıklarımız aramızda kalsın gibi konuşmalar kocalarınıza her şeyi anlatmayın her şeyinizi bilmesin herkesi dost olarak bilmeyin her şeyi iyi davranın tepki vermeyin gibi yani böyle toplantılar olsa daha mantıklı... Şimdiki Türkiye’de kadınlar yada biraz korktuğu için geleceklerini zannetmiyorum. Bir gün diyecek ki çocuğumu babasız bırakamam bir gün diyecek ki maddi durumum yok bir gün diyecek ki annem babam yok ailem yok gelmeyecekler gelmedikleri içinde ben çevremde kaç tane kadın tanıyorsam hepsi pısırik kocalarını hiçbirisi tamam dayak yiyenlerini de gördüm yemeyenlerini de gördüm hepside pısırik (M7)

Kanunun gücüne tabi ki inanıyor ama işte yetersiz diyorum yani inanıyorum tabi ki ama bir şeyler yapılması lazım... Erkeklerle şeye almalılar ne diyeyim sana kontrol mü diyeyim takip mi diyeyim yani kadını her an yaklaştığı zaman o anda bir haberleri olsun ki kurtarsınlar baksana benim yaşıma kaç olmuş ölsem de önemli değil ama daha gençler var yani ölmeyeyim de...(M8)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE ÖNERİLER

4.1. Bulgular

Bu başlık altında şiddet mağduru kadınlarla yapılan görüşmeler ve Görüşmeleri yapan birim olan Emniyet Birimlerindeki uygulamalara ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

4.1.1. Şiddet Mağdurlarıyla Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular

Şiddet mağdurlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

4.1.1.1. Kadına Yönelik Şiddet Kaynağı Olarak Aile içi Şiddet

Yapılan görüşmelerde, aile içi şiddet olgusunun mağdurlara çok yakınlarından (Anne, Dayı gibi) geldiği görülmekle birlikte aynı evde yaşayanlardan (Annenin sevgilisi, eş gibi) geldiği görülmektedir. Şiddetin nedenlerine bakıldığında genellikle sosyal hayata katılma isteği ve kişinin birey olmadan kaynaklanan haklarını kullanma isteğinin aile bireyleri tarafından gelenekler ve yaşam tarzına aykırı davranış olarak algılanmasından kaynaklandığı görülmektedir.

4.1.1.2. Kadına Yönelik Şiddet Kaynağı Olarak Fiziki Şiddet

Fiziki şiddet konusunda mağdurların fiziksel bütünlüğü bozmaya yönelik eylemleri tanımladıkları görülmektedir. Eve hapsedilme, Sosyal yaşamdan soyutlanma gibi davranışları fiziki şiddet olarak görmedikleri anlaşılmıştır.

Fiziki şiddete maruz kalan mağdurların fiziki şiddetin uygulanışı konusunda kullanılan yöntemlere bakıldığında vücut bütünlüğünü bozmaya yönelik davranışlar (Yüze ve vücudun değişik bölgelerine yapılan saldırılar), araçlarda ise, saldırganın vücut azalarını (El, ayak gibi) kullanmanın yanı sıra yer yer bıçak ve silah gibi aletlerin kullanıldığını beyan etmişlerdir.

Mağdurlar fiziki şiddet karşısında ne yaptıkları sorulduğunda bunu toplumdan utanma nedeni sayarak gizlemeye çalıştıkları, ekonomik bağımsızlıklarının olmaması nedeniyle katlanmak zorunda hissettikleri, çocukların durumunu düşünerek şiddeti kabullendikleri görülmektedir.

Fiziki şiddet gören mağdurların bu durumu aile bireylerine anlattığında aile bireylerinin destek vermedikleri görülmektedir. Bu durumun toplumsal geleneklerin bir sonucu olduğu düşünülmektedir. Böyle olunca da kadının şiddeti benimsemek ve katlanmak zorunda olan bir durum olarak görmeye başladıkları görülmektedir.

4.1.1.3. Kadına Yönelik Şiddet Kaynağı Olarak Psikolojik Şiddet

Mağdurlara yönelik psikolojik şiddet uygulanma şekline ve uygulayanlara bakıldığında saldırganların mağdurun yakından tanıdığı (Eş gibi) veya henüz tanışma aşamasında olduğu (Arkadaş) çevresinden gelme konusunda farklılık olmadığı görülmektedir. Mağdurlar aile içinde psikolojik şiddeti görme nedeni olarak ekonomik güçsüzlük veya ikinci evlilik gibi nedenlerden kaynaklandığı görülmektedir. Şiddet uygulayanların ise sosyal statüsü veya evli olup olmaması açısından farklılık arz etmediği görülmektedir. (Mağdurun polis eşi olması veya yeni tanıdığı birinin yaptığı gibi).

Mağdurların psikolojik şiddetten diğer şiddet türlerine göre daha fazla etkilendiği görülmektedir. Buna neden olarak bireyin kendini değersiz görmesi, karşıdakinin kendine göre üstün görmeye başlaması şeklinde eğilim gösterdiği görülmektedir. Psikolojik şiddet türlerinden biri olarak bireyin kendi ailesi ile görüşmesinin engellenmesi de bir diğer psikolojik şiddet türü olarak uygulanmakta ve yaygın bir tür olduğu görülmektedir. Mağdurlar psikolojik şiddetin gerekçesi konusunda kendilerince haklı bir nedenin bulunmadığını belirtmekte ve bu durumun kişiyi fiziksel şiddetten daha fazla etkilediği görülmektedir.

4.1.1.4. Kadına Yönelik Şiddet Kaynağı Olarak Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet, bütün gelişmelere ve yasal düzenlemelere rağmen toplumumuz açısından tabu olmaya devam etmektedir. Görüşme yapılan kadınlardan bu konuda şiddet gördüğünü söyleyen tek bir mağdur bulunmaktadır. Cinsel şiddetin bir türü olan çocuk doğurmamaya yönelik baskı gördüğünü söyleyen bir mağdur bulunmaktadır. Cinsel şiddetin tanımı konusunda mağdurların tanım yapmaya yaklaşmadıkları görülmektedir. Cinselliğin toplumsal tabu olmasının yanı sıra bireyin isteğinden çok karşı tarafın isteğine boyun eğme şeklinde yaklaşıldığı görülmektedir.

4.1.1.5. Kadına Yönelik Şiddet Kaynağı Olarak Ekonomik Şiddet

Ekonomik şiddet kadına yönelik şiddetler içerisinde en fazla uygulanan bir şiddet türü olmakla birlikte toplum içerisinde en az dikkat çeken bir uygulama türüdür.. Mağdurlar geleneksel aile yapısının bir sonucu olarak erkeğin ailesine bakmak zorunda olduğu düşüncesine sahip olmakla birlikte, erkeğin yetişme tarzından kaynaklanan bir sonuç olarak aileye bakmanın, onların ihtiyaçlarını karşılamanın normal bir durum olmaktan çok onlar için bir iyilik gibi algılandığı görülmektedir. Kadının evde yaptığı işlerin önemsiz görülmesi ve erkeğin yaptıklarına karşı minnet duyulmasının gerektiği düşüncesi şiddeti uygulayanlar tarafından normal bir durum olarak görülmektedir.

Erkeğin kadına para vermesinin bir dayanışmadan çok iyilik gibi algılanmasının yanı sıra mağdurlar bu durumu kabullenmekte zorlanmakta hatta vermemesini yeğlemektedirler. Gerekçelerine bakıldığında erkeğin verdiği her TL'nin hesabını sorduğu ve hesabın eksik çıkması durumunda diğer şiddet türlerini uygulamaya yöneldiğini beyan etmektedirler. Bu durumun aile ekonomisini idare etme konusunda gelirin yetersizliği yanı sıra erkeğin ekonomik özgürlüğünü aile bireyleri üzerinde tahakküm aracı olarak görme nedeni olarak kabul etmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

4.1.2. Emniyet Birimlerindeki Uygulamalarda Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bulgular

4.1.2.1. Yasal düzenlemelere İlişkin Bulgular

Öncelikle görüşme yapılan şiddet mağdurlarının başta 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi yasası olmak üzere diğer meri mevzuatın kendilerine tanıdıkları hakları bilmedikleri görülmektedir. Yasal düzenlemelerin varlığı yasaya aykırı eylemlerin önlenmesine yetmemektedir. Zira yasal düzenlemeler öncelikle eylemin başlangıcıyla değil sonucuyla ilgilenmekte ve sonuca yönelik düzenlemeler içermektedir. Yasaların suç saydığı unsurların öncesine ilişkin toplumsal bilinç düzeyinin artırılması yanı sıra suça maruz kalan kişilerin böyle bir durum karşısında nasıl hareket etmesi gerektiği konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

4.1.2.2. Kurumsal Yapıya İlişkin Bulgular

Kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla mevcut kurumsal yapı konusunda önemli eksiklikler görülmektedir. Bu eksiklikler:

- Kurumsal yapı konusundaki dağınıklık; Emniyet Birimleri, Yargı organları, Mülki idare, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel müdürlüğü, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel müdürlüğü, Çocuk Hizmetleri Genel müdürlüğü, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü gibi, her biri farklı alanlarda görevli olmakla birlikte kadına yönelik şiddetin bir bölümünde yetkili olan kurumların bulunması, kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda bütüncül politikalar üretilmesi konusunda sorunlara neden olmaktadır.
- Kurumların aynı konuda farklı yetkilere sahip olması: Kadına yönelik şiddetin önlenmesi her şeyden önce Anayasamızın 41. Maddesi ile bütün idare teşkilatına verilmiş bir görevdir. Türk toplumunun temeli olan aile kurumunun korunması amacıyla her kamu idaresinin, yasalar ve kendi kuruluş kanunlarıyla verilen görevleri yerine getirirken aile kurumunu korumayı öncelikli görev olarak göz önüne almaları gerekmektedir. Fakat kurumların kuruluş amaçları ve temel görev

alanlarının farklılığı şiddetin önlenmesi konusunda farklı aşamalarda farklı görevlere sahip olmaları ve olaya bakış açıları sorunun çözümünden çok karmaşaya yol açmaktadır.

- Aynı konuda birden fazla kurumun yetkili olmasından kaynaklanan yetki çatışmaları: Kurumların şiddetin önlenmesi konusunda doğrudan veya dolaylı olarak sahip oldukları yetkilerinde sahip oldukları yetkiler ve bu yetkilere dayanarak alabilecekleri kararlar kurumlar arasında yetki ve görev çatışmalarına neden olabilmektedir. Özellikle Emniyet birimlerinin bu konuda karşı karşıya olduğu en önemli sorun aynı anda birden fazla kamu otoritesinin emir ve talimatlarını uygulama yükümlülüğü altında olması şeklinde kendini göstermektedir. Yani Yargı organının kararlarını uygulama, mülki amirin emir ve talimatlarına uyma, bakanlığın kararlarına uygun hareket etme gibi durumlarda sorun daha da içinden çıkılmaz hale gelebilmektedir.
- Kurumların asıl görevleri dışında kadına yönelik şiddetin tali bir görev gibi algılanması: Kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda tek bir kamu otoritesi bulunmaması kurumların bu alana yönelik uygulamalarında asıl görevlerinin yanı sıra tali bir görev gibi görülmesine yol açabilmektedir. Emniyet birimlerinin suçun önlenmesi, Yargı organlarının adaletin sağlanması, Bakanlığın kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi gibi asli görevlerinin yanında kadına yönelik şiddet tali bir görev olarak kalabilmektedir.
- Sivil toplum Kuruluşlarındaki dağınıklık: Toplumların gelişmişlik göstergelerinden biri de toplumların örgütlülük düzeyidir. Ülkemiz açısından önemli gelişmeler göstermekle birlikte sivil toplum kuruluşlarının bu konudaki yapısı henüz istenilen düzeyde değildir. Sivil toplum kuruluşları kadına yönelik şiddet konusunda ağırlıklı olarak kamuoyu oluşturma şeklinde faaliyet göstermektedirler. Bu misyonu yerine getirirken ihtiyaç duydukları finansal kaynakların çok sınırlı olduğu ve soruna yönelik çözüm üretilmesi konusunda daha çok gelişmiş ülkelerdeki uygulamaların taklidi şeklinde hareket ettikleri toplumsal gerçekleri araştırma yönünde eksik kaldıkları düşünülmektedir.

4.1.2.3. Personel Yapısına İlişkin Bulgular

Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde yasal yapı, kurumsal yapı kadar bu yasaları uygulayacak veya yasaların emirlerini yerine getirecek insan unsurunun önemi göz ardı edilemez bir gerçekliktir.

Şiddet konusunda mağdurun ilk müracaat yeri olarak görülen emniyet birimlerinin personel yapısına bakıldığında, ağır çalışma koşulları altında oldukları görülmektedir. Personelin toplumsal huzuru sağlama temel görevini yerine getirirken, özel bir uzmanlık gerektiren kadına yönelik şiddet konusunda kendilerine gelen müracaatları değerlendirme konusunda özel bir eğitim aldıklarını istisnalar hariç söylemek mümkün görülmemektedir. İlgili birimlere gelen başvurularda olaya bakan personelin olaya adli vaka şeklinde bakması veya içinde yaşadığı toplumsal yapıya uygun şekilde sulh etme yolunda hareket etmesi olayın ciddiyetinin kavranması konusundaki bir eksiklik olarak görülmektedir. Kadına yönelik şiddet olayının önlenmesinde ilk müracaat yeri olan polis merkezlerindeki personelin gerek almış olduğu eğitim, gerekse kendi eğitim düzeyi olayın algılanma ve uygulanacak yöntemlerin belirlenmesi konusunda farklı uygulamalara maruz kalmasına neden olmaktadır. Bu durum şüphesiz sadece emniyet hizmetleri aşamasında görülmemekte, adli aşamada da benzer eksiklikler görülmektedir. Alanda uzmanlaşmış hâkimlerin yetersizliği gibi.

4.2. Öneriler

Bu başlık altında şiddet mağduru kadınların şiddet karşısında yapabilecekleri ve şiddetin birey düzeyinde önlenmesi ve Emniyet birimlerinde karşılaşılan sorunların giderilmesine yönelik uygulanması olası olan ve şiddetin önlenmesine katkı sağlayacağı düşünülen önerilere yer verilmiştir.

4.2.1. Mağdurların Şiddete Karşı Davranışlarına İlişkin Öneriler

Şiddet kimden gelirse gelsin ve kime yönelirse yönelsin insanlığa yakışmayan ve tüm toplumlarca ortadan kaldırılması gereken bir insanlık suçudur. Mağdurun kadın veya çocuk olması ya da şiddeti uygulayanın nedeni ne olursa olsun önlenmesi gereken temel sorun olarak kabul edilmelidir.

Şiddete maruz kalan kadınların bu soruna karşı davranış ve düşüncelerinin suçun ortadan kaldırılmasında öncelikli konu olduğu açıktır. Bu nedenle kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması amacıyla;

- Her şeyden önce şiddetin toplumsal ve insanlığa karşı bir suç olduğu düşüncesi aile içinde bireye kazandırılmalıdır. Bunu nedenle yüzyılların birikimi olan kadın erkek eşitsizliğinin oluşturduğu toplumsal düşüncenin aile içerisinde inanç sistemleri kullanılarak ortadan kaldırılması sağlanmalıdır. Unutulmamalıdır ki şiddeti uygulayan erkeği yetiştiren nihayetinde bir kadındır ve şiddeti önleme görevi öncelikle annelerce verilecek eğitime dayanmaktadır. Bu nedenle toplumumuzda hala ciddi bir sorun olan kız çocuklarının eğitimden alınmasının

önüne geçilecek yasal düzenlemelerin uygulanması konusunda tüm kamu kurum ve kuruluşlarının işbirliği içerisinde hareket ederek yasaların uygulanması sağlanmalıdır.

- Kadına yönelik şiddetin kaynağı ve nedeni ne olursa olsun bunun kol kırılır yen içinde kalır anlayışının yanlış bir inanç olduğu kabul edilmeli ve kadının bunu sineye çekerek kabullenmesine yönelik toplumsal anlayışın ortadan kaldırılması sağlanmalıdır.
- Eğitim süreci içerisinde kadın erkek eşitliği ve ailenin bir toplumun temel taşı olduğu ve eşlerin bu temeli birlikte oluşturdukları vatandaşlık derslerinde ve diğer derslerde gençlere anlatılmalıdır. Bunu sağlayacak örnek olaylar ve edebi eserler kaynak kitap olarak önerilmeli ve okutulması sağlanmalıdır.

4.2.2. Emniyet Birimlerine Yönelik Öneriler

Bu sorunların giderilmesi konusunda her şeyden önce şiddet mağdurlarının müracaat yeri olan polis merkezlerinin durumun önemine uygun şekilde ayrı birimlerce örneğin çocuk şube müdürlüğünün içinde ele alınması uygun olacaktır.

Kadına şiddet olaylarının engellenmesine ilişkin çoğunlukla ilk başvuru noktası ve soruşturma sürecinin yürütüldüğü tek birim olan emniyet ve jandarma teşkilatlarında şiddet konusunun önlenmesi veya engellenmesine yönelik ciddi ve radikal adımlar atıldığını söylemek mümkündür. Yapılan yasal değişiklikler ile birlikte şiddetin önlenmesine yönelik yeni yetkiler ile donatılan bu birimlerin şiddet mağduru ve şiddet uygulayanlara yönelik verecekleri tedbir kararları bu yetkilerin başında gelmektedir. Emniyet birimlerindeki uygulamalara yönelik şiddet mağdurları ile yapılan görüşmelerde; mağdurların büyük bölümünün emniyet birimlerindeki uygulamalardan memnun kaldıkları, kendilerini rahat ifade edebildikleri, özellikle kadın masasında görevli kadın personelin tedbir kararlarının her safahatında kendilerini aramalarından memnuniyet duyduklarını ifade ettikleri görülmüştür.

Bununla birlikte, şiddet mağduru kadınların tamamının, gerek kendilerine yönelik alınan koruyucu tedbir kararına, gerekse şiddet uygulayana yönelik verilen önleyici tedbir kararına rağmen kendilerini tam olarak güvende hissetmedikleri, gerekçe olarak ise şiddet uygulayanın her an karşısına çıkarak kendilerine zarar verebileceği endişesini taşıdıkları anlaşılmıştır.

Hayatının herhangi bir döneminde şiddete maruz kalan ve bunu ilgili mercilere şikâyet eden kadının şikâyet sonrası korku ve endişesinin bitmediği, aksine her an farklı bir şiddete maruz kalacağı korkusuyla yaşadığı ve bunun da kadın üzerindeki etkilerinin tarif edilemez

nitelikte hasarlara neden olduğu söylenebilir. Bu nedenle, gelişen şart ve durumlarda göz önünde bulundurulmak kaydıyla mağdurlara ve şiddet uygulayana yönelik farklı tedbirler alacak şekilde yasal düzenlemeler ile soruşturma sürecini yürüten kolluk birimlerinin yetkilerinin genişletilmesi gereklidir.

Kolluk birimlerince şiddet mağduru kadınların barınma, sığınma vb. konulara ilişkin taleplerini yerine getirmek üzere ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından mevcut uygulamaların revize edilerek şiddet mağduru kadınlara (24) saat esasına göre dahi iyi ortamlarda ve şartlarda hizmet sunulması en önemli konulardan biridir. Özellikle şiddet uygulayana yönelik başta zorlama hapsi olmak üzere uygulanacak yaptırımların taviz verilmeksizin uygulanmasının kadınlar üzerindeki korku ve endişenin kısmen azalmasına, şiddet uygulayan üzerinde ise baskı unsuru oluşmasına etken olacağı değerlendirilmektedir.

Kolluk birimlerinde oluşturulan kadın masalarında görevlendirilecek personelin eğitimli kadın personel tarafından oluşturulması, şiddet mağduru kadınların ifade aşamalarında Aile Sosyal ve Politikalar İl Müdürlüğüne görevlendirilecek konusunda uzman personel bulundurulması, tüm bu işlemler esnasında kadına yönelik şiddet konusunda uzmanlaşmış avukatlar bulundurulması kadının önemsendiği ve bu konuya değeri verildiğinin göstergesi olabilecektir.

SONUÇ

Kadına yönelik şiddet türlerini, kadınların şiddet karşısındaki tutum ve davranışları ile şiddet algılarını ölçmek ve şiddet sonrası emniyet birimlerindeki uygulanan soruşturma sürecini anlatmak amacıyla hazırlanan bu çalışmada; Antalya’da daha önce şiddet mağduru olmuş, farklı köken / bölgesel kültürlerde yetişmiş, eğitim seviyeleri ve yaş grupları farklı 8 kadın ile derinlemesine görüşme yapılmıştır.

Yapılan görüşmeler neticesi;

1. Kadınların şiddete bakış açıları ve şiddet algıları açıklanmaya çalışılmış,
2. Ulusal ve uluslararası alanda meydana gelen yasal düzenlemeler tarihi perspektif içerisinde yorumlanmış,
3. Şiddet sonrası mağdurların başvurdukları kurumlar ile bu kurumlarda yürütülen iş ve işlemler irdelenmiş ve mağdurların da görüşleri doğrultusunda işlevselliği değerlendirilmiştir.

Kadına şiddet konusuna yönelik yapılan literatür taraması ve akademik araştırmalar sonucu kadına yönelik şiddetin ayırım yapılmaksızın tüm ırk, dil, din veya toplumlarda görüldüğü sonucuna varılmıştır. Şiddet mağduru kadınlar ile yapılan görüşmelerde, kadınların eğitim seviyesi, memleketi, evli veya bekâr olması, her hangi bir işte çalışıp çalışmamasının, şiddet görmesi veya şiddetten uzak kalabilmesi için tek ya da toplu olarak bir neden olarak kabul edilemeyeceği sonucuna varılmıştır.

Sonuçta, ülkemizde ve dünyanın her hangi bir bölgesinde kadın şiddete uğrayabilmekte ve bunu önleyebilmek amacıyla yeni yasalar, uygulamalar ve koruma tedbirleri gündemde yerini almaktadır. Planlanan yeni yasal değişiklikler ve tedbirler toplumların kendine has özellikleri çerçevesinde değerlendirilmelidir. Ülkemizde kadının korunmasına yönelik ve sadece bu konuda uzmanlaşmış ayrı bir birim, kuruluş veya bakanlık kurulmalı, şiddete uğrayan kadınların beklentileri doğrultusunda yeni politikalar belirlemeli, ihtiyaç duyulan farklı yardım merkezleri (psikolojik, ekonomik, sağlık, eğitim desteği gibi) kurulması sorunun çözümünde önemli katkılar sağlayacağı açıktır. Fakat bu sorunun sadece ülkemize özgü bir sorun olmadığı gerçeğinden hareketle, şiddetin önlenmesinin sağlanabilmesi için sorunun eğitimin ilk kademesi olan ilköğretimden itibaren ders müfredatlarına konularak toplumsal bilinç düzeyinin artırılması en önemli çözüm aracı olarak görülmektedir.

KAYNAKÇA

- 1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
- 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
- 4787 Sayılı Aile Mahkemeleri Kanunu
- Acar, H. (2013). *Sosyal Hizmet Temelleri ve Uygulama Alanları*. Maya Akademi Yayınları, Ankara.
- Adak, N. (2000). *Değişen Toplumda Değişen Aile*. Siyasal Yayınevi, Ankara.
- Akkaş, İ. (2016). “Kadına Yönelik Şiddet”. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 6 (1).
- Aktürk, E. B. ve Doğan, E. (2013). “Türkiye’de Belediyeler ve Yerelde Kadın Erkek Eşitliği Şartı Kapsamında Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi”. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1).
- Atila, S. D. ve Nam, D. (2014). “Kadına Yönelik Aile İçi şiddeti Önlemede Erkeğin Rolü”. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(3).
- Atman, Ü. (2003). “Kadına Yönelik Şiddet; Cinsel Taciz / Irza Geçme”. *STED*, 12 (9).
- Can Gürkan, C. ve Coşar, F. (2009). “Ekonomik Şiddetin Kadın Yaşamındaki Etkileri”. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2(3).
- Delice, M. (2013). *Polis Kayıtlarına Yansımış Kadına Şiddet Olaylarının İncelenmesi: Erzurum Örneği*. Polis Akademisi Yayınları, Ankara.
- Demir, A. ve Nam, D. (2014). “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede Erkeğin Rolü”. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(3).
- Dursun, Y. (2011). “Şiddetin İzini Sürmek: Şiddet Nedir?”. *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, (12).
- Gülpınar, D. B. ve Kandemirci, D. (2013). “Evimin Kadını, Çocuklarımla Anası: Emekçi Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Türkiye Sinemasındaki Sunumu”. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1).
- Hatunoğlu, Y., Hatunoğlu, A. ve Avcı, M. A. (2014). “Anadolu Coğrafyasında Töre ve Namus Kıskaçında Bulunan Kadına Yönelik Şiddet Uygulamanın Sosyolojik ve Psikolojik Boyutunun Değerlendirilmesi”. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (5).
- Işık, N. (2007). *Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi -I Eğitici El Kitabı*. http://www.dijital-yayin.com/e_yayin/unfpa/kadinakarsisiddet_1/flipviewerxpress.html (erişim tarihi: 11.02.2018)

- İlkkaracan, P. ve Gülçür, L. (1996). *Aile İçinde Kadına Karşı Şiddet: Sıcak Yuva Masalı*. Metis Yayınları, İstanbul.
- Kandemirci, D. ve Kağnıcı, D. Y. (2014). “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Baş Etme: Çok Boyutlu Bir İnceleme”. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17 (33).
- Körükçü, Ö., Kayır, G. Ö. ve Kukulu, K. (2012). “Kadına Yönelik Şiddetin Sonlandırılmasında Erkek İşbirliği”. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, 4(3).
- Köşgeroğlu, N., İlkay, Ç., Öz, Z., Yılmaz, A. (2015). “Şiddet Karşısında Kadınların Davranışlarının İncelenmesi”. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (9).
- Kuzu, Ş. L. (2013). “Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Aile ve Aile İçi Şiddet”. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1).
- Merriam, S. (1995). “What Can You Tell From An N of 1?”. Issues of validity and reliability in qualitative research. *PAACE Journal of Lifelong Learning*, 4: 50-60.
- Öztürk, E. (2014). “Türkiye’de Aile, Şiddet ve Kadın Sığınma Evleri”. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 3(7).
- Page, A.Z. ve İnce, M., (2008). “Aile İçi Şiddet Konusunda Bir Derleme”. *Türk Psikoloji Yazıları*. 11 (22): 82
- Polat, O., “Şiddet”, MÜHF - HAD, C.22, S.1, 2016: 17-18
- Resmî Gazete*. 20.03.2012, S.28239
- Sirmen, L., Koçhisarlıoğlu, C., Tanrıver, S., Süral, N. ve Tercan, E. (2000). “Karşılaştırmalı Hukukta Aile Mahkemeleri ve Türkiye’de Aile Mahkemelerinin Kurulmasında Yararlanılabilecek Bir Model”. *Kamu-İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, 5(3).
- Sönmez, V. (2005). “Bilimsel Araştırmalarda Yapılan Yanlışlıklar”. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*, 18.
- Şener, E. B. (2011). *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*. Afşaroğlu Matbaası, Ankara.
- Şenol, D. ve Yıldız, S. (2013). *Kadına Yönelik Şiddet Algısı- Kadın ve Erkek Bakış Açılıyla*. Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları, Ankara.
- Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayınları, Ankara.
- Tarhan N. (2010). *Aile Okulu*. Timaş Yayınları, İstanbul
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2015). *Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması*. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Ankara.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2018). *Türkiye’de Kadın*. Ankara.

- Taşdemir Afşar, S., (2015). “Türkiye’de Şiddetin Kadın Yüzü”. *Sosyoloji Konferansları*, No: 52.
- TCK, Mülga. (1926). 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu.
- TCK. (2005). 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu.
- Uluocak, Ş., Gökulu, G., Bilir, O., Karacık, N. E. ve Özbay, D. (2014). *Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Kadına Yönelik Şiddet*. Paradigma Akademi, Edirne.
- Ünlü, M. D. (2013). *Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddet*. Legal Yayıncılık, İstanbul.
- Yetim, D. ve Şahin, E. M. (2008). “Aile Hekimliğinde Kadına Yönelik Şiddete Yaklaşım”. *Aile Hekimliği Dergisi*, 2(2).
- Zara, A. ve İnci, M. (2008). “Aile İçi Şiddet Konusunda Bir Derleme”. *Türk Psikolojik Yazıları*, 11(22): 81-94.

İnternet Kaynakları

- Aile Mahkemeleri, <http://www.kgm.adalet.gov.tr/Tasariyasamalari/Kanunlasan/2003Yili/Kanmetni/4787k.htm> (erişim tarihi: 30.01.2018)
- Avrupa Konseyi Sözleşmeler Dizisi, <https://rm.coe.int/1680462545> (erişim tarihi: 22.01.2018)
- Başbakanlık Genelgesi, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/05/20100525-12.htm> (erişim tarihi: 11.01.2018)
- Başbakanlık Genelgesi, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/07/20060704-12.htm> (erişim tarihi: 17.01.2018)
- Concil of Europe, Online Course on Violence Against Women. <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/help-online-course>. (erişim tarihi: 09.02.2018)
- GREVIO, <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/grevio> (erişim tarihi: 24.01.2018)
- GREVIO, https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/newsroom/-/asset_publisher/anlInZ5mw6yX/content/council-of-europe-s-expert-group-on-violence-against-women-visits-turkey?inheritRedirect=false&redirect=https%3A%2F%2Fwww.coe.int%2Fen%2Fweb%2Fistanbul-convention%2Fnewsroom%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_anlInZ5mw6yX%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-1%26p_p_col_count%3D2, (erişim tarihi: 25.01.2018)
- Hazine Bakanlığı, <https://www.hazine.gov.tr/File/Index?id=597B7219-03AC-4147-9D6F-745837959582> (erişim tarihi: 11.01.2018)

- http://www.adliscil.adalet.gov.tr/istatistik_2015/2015hizmeteözelkitap/2015%20KİTAP%20HUKUK/PDF/3.2%20HUKUK%20İHTİSAS%20MAHKEMELERİ.pdf (erişim tarihi: 05.02.2018)
- <http://www.unescap.org/sdd:26>, (erişim tarihi: 11.04.2018)
- <https://kadininstatusu.aile.gov.tr/uygulamalar/istanbul-sozlesmesi> (erişim tarihi: 12.01.2018)
- <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/turkey> (erişim tarihi: 24.01.2018)
- https://www.unicef.org/turkey/cedaw/_gi18.html (erişim tarihi: 01.02.2018)
- <https://www.whiteribbon.ca/> (erişim tarihi 22.02.2018)
- İstanbul Sözleşmesi <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss81.pdf> (erişim tarihi: 18.01.2018)
- İş Kanunu, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4857.pdf> (erişim tarihi: 19.01.2018)
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM).(2008). Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet.
<http://kadininstatusu.aile.gov.tr/data/542a8e0b369dc31550b3ac30/Kad%C4%B1na%20Y%C3%B6nelik%20Aile%20%C4%B0%C3%A7i%20%C5%9Eiddet.pdf> (erişim tarihi: 19.01.2018)
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM).(2009). Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Özet Rapor. Erişim: <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/data/542a8e0b369dc31550b3ac30/Kad%C4%B1na%20Y%C3%B6nelik%20Siddetle%20Mucadele%20Kitap%201.pdf> (erişim tarihi: 13.01.2018)
- KAMER, www.kamer.org/ (erişim tarihi: 18.12.2017).
- KEFEK, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/03/20090324.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/03/20090324.htm> (erişim tarihi: 09.01.2018)
- KSGM, <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/haberler/20182023-yillarini-kapsayan-kadinin-guclen-mesi-strateji-belgesi-ve-eylem-plani-calistayi-ankarada-gerceklestirildi> (erişim tarihi: 19.01.2018)
- KSGM, <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/haberler/erken-yasta-ve-zorla-evliliklerin-onlenmesi-strateji-belgesi-ve-eylem-plani-taslak-paylasim-toplantisi-gerceklestirildi> (erişim tarihi: 17.01.2018)
- KSGM, <https://kadininstatusu.aile.gov.tr/ulusal-eylem-planlari/toplumsal-cinsiyet-esitligi-ulusal-eylem-plani> (erişim tarihi: 13.01.2018)

Resmi Gazete,

<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/09/20160907.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/09/20160907.htm> (erişim tarihi: 10.01.2018)

Resmi Gazete,

<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/08/20030802.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/08/20030802.htm> (erişim tarihi: 10.01.2018)

Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/03/20080301-13.htm> (erişim tarihi: 09.01.2018)

Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/07/20130724-25.htm> (erişim tarihi: 27.01.2018)

Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/08/20130816-8.htm> (erişim tarihi: 20.01.2018)

Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/12/20161202-1.htm> (erişim tarihi: 07.01.2018)

Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/11/20111129.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/11/20111129.htm> (erişim tarihi: 22.01.2018)

Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320.htm> (erişim tarihi: 19.01.2018)

Resmi Gazete,

<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110225m1.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110225m1.htm> (erişim tarihi: 21.01.2018)

Resmi Gazete,

<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/02/20160210.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/02/20160210.htm> (erişim tarihi: 20.01.2018)

Resmi Gazete,

<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110225m1.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110225m1.htm> (erişim tarihi: 29.01.2018)

Resmi Gazete,

<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/02/20160210.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/02/20160210.htm> (erişim tarihi: 07.01.2018)

Resmi Gazete,

<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/12/20071204.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/12/20071204.htm> (erişim tarihi: 27.01.2018)

Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/01/20040122.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/01/20040122.htm> (erişim tarihi: 30.01.2018)

<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/01/20040122.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/01/20040122.htm> (erişim tarihi: 30.01.2018)

Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/09/20140911m1.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/09/20140911m1.htm> (erişim tarihi: 11.01.2018)

<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/09/20140911m1.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/09/20140911m1.htm> (erişim tarihi: 11.01.2018)

Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/09/20140911m1.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/09/20140911m1.htm> (erişim tarihi: 12.01.2018)

<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/09/20140911m1.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/09/20140911m1.htm> (erişim tarihi: 12.01.2018)

T.C. Anayasası, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf> (erişim tarihi: 28.01.2018)

T.C. Kalkınma Bakanlığı, www.kalkinma.gov.tr (erişim tarihi 07.02.2018)

TCK, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (erişim tarihi: 20.01.2018)

Türk Dil Kurumu, www.tdk.gov.tr, (erişim tarihi: 24.02.2018)

Türk Medeni Kanunu <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4721.pdf> (erişim tarihi: 28.01.2018)

Türkiye İstatistik Kurumu. www.tuik.gov.tr (erişim tarihi 12.01.2018)

Türkiye Ziraat Odaları Birliği, www.tzob.org.tr, (erişim tarihi: 24.02.2018)

WHO. (2002). World Report on Violence and Health. Geneva. http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42495/9241545615_eng.pdf;jsessionid=CDAE70C7910AC35E07B130E56361E8F3?sequence=1(erişim tarihi: 09.02.2018)

WHO. (2010). “Preventing Intimate Partner and Sexual Violence Against Women”. http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44350/9789241564007_eng.pdf?sequence=1. (erişim tarihi: 04.01.2018)

WHO. (2016). “WHO global plan of action to strengthen the role of the health system with in a national multisectoral response to address inter persona violence, in particular

against women and girls, and against children”. Sixty-Ninth World Health Assembly, Geneva. (erişim tarihi: 05.01.2018)

WHO.(2011). <http://www.who.int/bulletin/volumes/89/1/10-085217.pdf?ua=1> (erişim tarihi: 05.01.2018)

EK 1- AİKKŞOKF FORMU

6284 SAYILI KANUN KAPSAMINDA AİLE İÇİ VE KADINA KARŞI ŞİDDET OLAYLARI KAYIT FORMU		
Kayıt Yapan Birim		
Kayıt Tarih ve Saati		
Formu Dolduran Görevlinin	Adı Soyadı :Rütbesi : Sicili : İmzası :	
OLAYA İLİŞKİN BİLGİLER		
Olay No		
Olayın Tarih ve Saati		
Müracaat Tarih ve Saati		
Olay Adı		
Şiddet Türü		
Olayın İntikal Şekli		
Olayın Meydana Geldiği Yer		
Olaya Karışan Kişi Sayısı	Mağdur:Müşteki :	Şüpheli :
Şiddet Uygulayan ile Yakınlığı	Suçta Sürüklenen Çocuk:	Bilgi sahibi
C. Başsavcılığına Sevk Şekli		
OLAYA TARAF OLAN KİŞİLERE İLİŞKİN BİLGİLER		
	ŞİDDET MAĞDURU	ŞİDDET UYGULAYAN
TC Kimlik/Geçici Kimlik/ Pasaport Numarası		
Adı Soyadı		
Doğum Yeri ve Tarihi		
Adres (Şiddet mağduru hakkında "Gizlilik Kararı" varsa, adres ŞÖNİM/ASPİM olarak belirtilecek.)		
Telefonu		
Cinsiyeti		
Uyruğu		
İş/Meslek		
Öğrenim Durumu		
Medeni Hali		
Gelir Durumu		
Sosyal Güvenlik Durumu		
Çocuk Sayısı		
Şiddet Mağduru Çocuk Sayısı		
Kaçıncı başvurusu?		
6284 Sayılı Kanun Kapsamında Daha Önceden Alınan TedbirKararı var mı?		
Acil Durumlarda Ulaşılamadığında İrtibat Kurulacak Kişi/Kişiler		
FORMUN DOLDURULMASINA İLİŞKİN TALİMATLAR		
Ø Bu form, 6284 sayılı Kanun kapsamında şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi bulunan kişiler için doldurulacaktır. Ø Cinsel suç mağduru kadınların işlemleri sırasında ŞÖNİM/ASPİM/İlgili Kurum ile irtibat kurularak kadın meslek elemanının refakat etmesi sağlanacaktır. Ø Mağdur ve şüpheli sayısı birden çoksa, her biri için ayrı ayrı doldurulacaktır.Ø Form, mağdurun ifadesini aldıktan hemen sonra, mağdurun kendi beyanına göre doldurulacaktır.Ø Şüpheliye ilişkin kısım, şüpheli kolluk birimine gelirse ifadesini aldıktan sonra kendisiyle, gelmezse mağdurla birlikte doldurulacaktır. Ø Form üç suret düzenlenerek, bir sureti tahkikat evrakı ile birlikte adli veya mülki mercilere, bir sureti gecikmeksizin aynı gün en geç saat 16.00'ya kadar en seri vasıtalarla Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi'ne (ŞÖNİM)/Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'ne (ASPİM) gönderilecek, bir sureti işlem yapan birimde muhafaza edilecektir. Ø Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amirince alınıp, onaylanmak üzere adli/mülki mercilere gönderilen kararlardan; ilgili mercilerce onaylanan/onaylanmayan kararlar ŞÖNİM/ASPİM'e gönderilecektir.		

EK 2- RİSK ANALİZ FORMU

Aşağıdaki sorular mağdura tek tek okunarak sorulacak ve mağdurun verdiği cevaplara göre doldurulacaktır.	CEVAPLAR
1. Şahıs, geçmişte size fiziksel, psikolojik, cinsel ve/veya ekonomik şiddet türlerinden her hangi birini uyguladı mı?	
2. Şahıs hakkında, 6284 sayılı Kanun kapsamında daha önceden müracaatınız var mı?	
3. Şahıs hakkında, 6284 sayılı Kanun kapsamında daha önceden alınıp süresi biten "önleyici tedbir kararı" var mı?	
4. Hakkınızda, 6284 sayılı Kanun kapsamında daha önceden alınıp süresi biten "koruyucu tedbir kararı" var mı?	
5. Şahıs hakkında, 6284 sayılı Kanun kapsamında alınan ve halen devam etmekte olan "önleyici tedbir kararı" var mı?	
6. Hakkınızda, 6284 sayılı Kanun kapsamında alınan ve halen devam etmekte olan "koruyucu tedbir kararı" var mı?	
7. Sizin, 60 yaş üstü, hamilelik, engellilik, psikolojik rahatsızlık, yabancı uyruklu olma gibi risk artırıcı özel durumunuz var mı?	
8. Şahsın, psikolojik rahatsızlık, alkol bağımlılığı, madde bağımlılığı, kumar, işsizlik, engellilik gibi risk artırıcı özel durumu var mı?	
9. Şahsın, ateşli silahı var mı?	
10. Şahıs size karşı ateşli silah, kesici-delici alet veya sert bir cisim kullanarak şiddet uyguladı mı?	
11. Şahıs, son altı ay içerisinde şiddete daha sık veya daha çok başvurur hale geldi mi?	
12. Şahıs, şimdiye kadar herhangi bir kimseyi ya da sizi öldürmekle tehdit etti mi?	
13. Şahıs, 6284 sayılı Kanun kapsamında daha önceden verilen önleyici tedbir kararını ihlal etti mi?	
14. Sizin veya şahsın ailesinde geçmişte töre/namus cinayeti var mı?	
15. Siz hiç intihar girişiminde ya da tehdidinde bulundunuz mu?	
16. Şahıs, çocuklarınıza şiddet uygular mı?	
17. Şahısla aynı evde mi yaşıyorsunuz?	
18. Şahıs, ailenizi tehdit eder mi?	
19. Şahısla boşanma/ayrılma döneminde misiniz?	
20. Şahıs, intihar tehdidinde ya da girişiminde bulundu mu?	
21. Şahıs, geçmişinde herhangi bir şiddet olayına karıştı mı?	
22. Şahsın ekonomik problemleri var mı?	
23. Siz şahsa ekonomik olarak bağımlı mısınız?	
24. Şahıs, aile yükümlülüğünden kaynaklanan görevlerini yerine getiriyor mu?	
25. Şahıs, aileniz ve arkadaşlarınızla görüşmenizi engeller mi?	
26. Şahıs, tarafından "tek taraflı ısrarlı takibe" maruz kaldınız mı?	
Yukarıdaki soruların cevapları, 1. Sayfadaki ilgili kısımlar kontrol edilerek doldurulması sağlanacaktır.	
Risk değerlendirilmesi: "Evet" cevabı sayısı (1-15 numaralı sorular için): (3) Toplam "Evet" sayısı (1-26 numaralı sorular için): (7)	
RİSK DEĞERLENDİRMESİ YAPILIRKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR !!!	
Yüksek Risk 1-15 numaralı sorularda en az 7, ya da 26 soruda 12 "Evet" yanıtı veren mağdurlar, töre/namus riski olanlar ve/veya tek taraflı ısrarlı takip mağdurları yüksek risk grubunda değerlendirilecektir. Yüksek risk grubuna giren mağdurlara; • "Yüksek Risk" grubuna girdiği hatırlatılarak, Mülki Amirin yetkisinde olan ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amiri tarafından aşağıdaki koruyucu tedbirlerin 48 saat geçerli olmak üzere verilebileceği yönünde bilgilendirme yapılmalıdır. Talep etmemesi halinde gerekirse re'sen de verilebilecektir. Ayrıca, kendisi, çocukları ve ailesi için ŞÖNİM/ASPİM'e başvurabilecekleri, bu birimlerden psiko-sosyal ve ekonomik sorunların çözümünde ve benzeri konularda yardım ve danışmanlık hizmeti alabilecekleri hususu hatırlatılmalıdır. • Şiddet uygulayan/uygulama ihtimali bulunan kişilere yönelik, Hâkimin yetkisinde olan ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amiri tarafından aşağıdaki önleyici tedbirlerin 24 saat geçerli olmak üzere verilebileceği yönünde bilgilendirme yapılmalıdır.	
Standart Risk Standart risk grubuna giren mağdurlara; • Mülki Amirin yetkisinde olan ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amiri tarafından aşağıdaki koruyucu tedbirlerin 48 saat geçerli olmak üzere verilebileceği yönünde bilgilendirilme yapılmalıdır. Ayrıca; kendisi, çocukları ve ailesi için ŞÖNİM/ASPİM'e başvurabilecekleri, bu birimlerden psiko-sosyal ve ekonomik sorunların çözümünde ve benzeri konularda yardım ve danışmanlık hizmeti alabilecekleri hususu hatırlatılmalıdır. • Şiddet uygulayan/uygulama ihtimali bulunan kişilere yönelik, Hâkimin yetkisinde olan ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amiri tarafından aşağıdaki önleyici tedbirlerin 24 saat geçerli olmak üzere verilebileceği yönünde bilgilendirme yapılmalıdır.	

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Mesut GÖRÜCÜ
Doğum Yeri - Tarihi	Gölbaşı - 1973
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	İstanbul Polis Koleji
Lisans Diploması	Polis Akademisi
Yabancı Dil	İngilizce (Yökdil 75)
İŞ DENEYİMİ	
Çalıştığı Kurumlar	1995 – 2000 Osmaniye İl Emniyet Müdürlüğü, 2000 – 2005 Batman İl Emniyet Müdürlüğü, 2005 - ... Antalya İl Emniyet Müdürlüğü,
E-Posta	mesutgorucu@hotmail.com